

LAULIK
III

AK

RIHO PÄTS

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1960

Kunstiliselt kujundanud
SILVI VALJAL

Kinnitatud Eesti NSV
Haridusministeeriumi poolt.

20

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

50301

ARHIIVKOGU

Glümnid

NÕUKOGUDE LIIDU HÜMN

1. On vabade riikide mürdmatu Liidu
loond jäädavaks ajaks suur Venemaa hõim.
Sest elagu rahvastest võidule viidud
Nõukogude Liit, tema ühtsus ja võim!

Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste sõpruse, vendluse maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

2. Meil tormidest helendas vabaduspäike,
suur Lenin meil valgustas võitluste teid.
Truuks rahvale Stalin meid kasvatas kõiki,
tööks, kangelastegudeks innustas meid.

Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste õnne ja õitsengu maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

3. Kõik nurjatud kallaletungijad väärab
me lahinguis kasvanud võimas armee.
Me võitluste hoog sugupõlvedeks määrab
aus, kuulsuses hiilgama Isamaa tee.

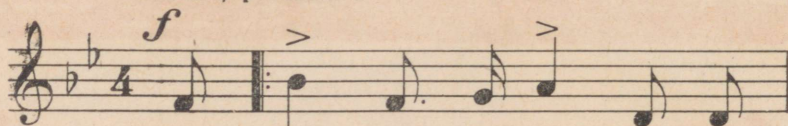
Au sulle, Isamaa, vaba ja võitmatu,
rahvaste jäädava kuulsuse maa!
Kõrgel me Nõukogu rahvalipp lehvigu,
võidult meid võidule juhtigu ta!

Nõukogude Liidu hümn

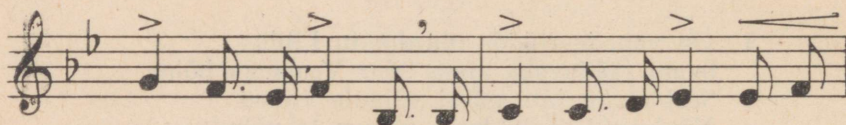
S. Mihhalkov ja G. El-Registan

Võimsalt, pidulikult.

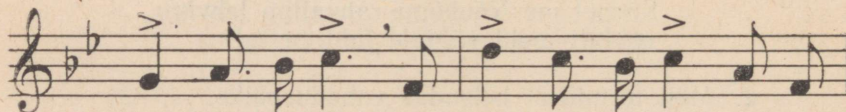
A. Aleksandrov

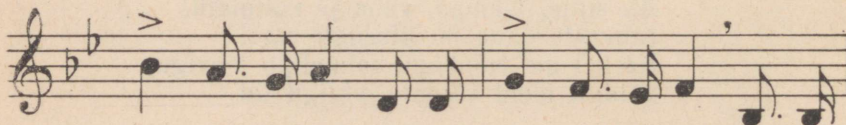
1. On va - ba - de ri - ki - de

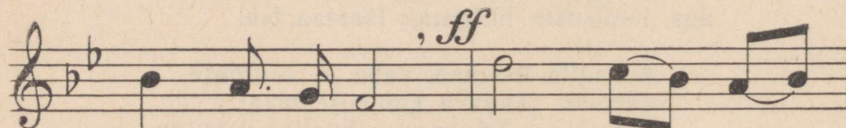
murd-ma-tu Li - du loondjää-da-vaks a - jaks suur

Ve - ne-maa hõim. Sest e - la - gu rah - vas - test

või - du - le vii - dud Nõu - ko - gu - de Liit, te - ma

üht - sus ja võim. Au Sul - le

I - sa-maa, va - ba ja võit-ma-tu,

rah - vas-te sõp - ru - se, vend - lu - se maa!

Kõr - gel me Nõu - ko - gu

rah - va - lipp leh - vi - gu,

või-dultmeid või-du-le juh-ti - gu ta! 2. Meil

või-dultmeid võidu-le juh-ti - gu ta! —

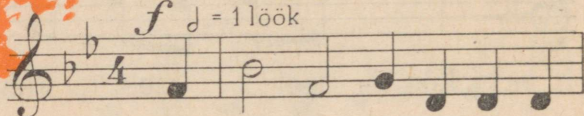
Eesti NSV Hümn

J. Semper

G. Ernesaks

Võimsalt, pidulikult.

f $\text{♩} = 1 \text{ l\ddot{o}ök}$

1. Jää kest-ma, Ka-le-vi-te

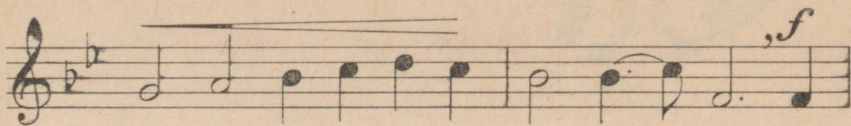
kan - ge rah - vas, ja

sei - sa kal - ju - na, me ko - du - maa! Ei

vai - bund kann - tus - tes si - nu vah - vus, end

lä - bi sa - jan - di - test murd - sid sa. Ja

tõu - sid õits - vaks sot - sia - lis - mi - maaks, et

päi - ke - ne su päe - va - des - se pais - ta saaks.

1. Jää kestma, Kalevite kange rahvas,
ja seisa kaljuna, me kodumaa!
Ei vaibund kannatustes sinu vahvus,
end läbi sajanditest murdsid sa.
Ja tõusid õitsvaks sotsialismimaaks,
et päikene su päevadesse paista saaks.
2. Nüüd huuga, tehas, vili, nurmel vooga,
sirp, lõika, alasile, haamer, löö!
Nõukogu elu, tuksu võimsa hooga,
too õnne rahvale, me tubli töö!
Me liidu rahvaste ja riike seas
sa, Eesti, sammu esimeste kindlas reas!
3. Sa kõrgel leninlikku lippu kannad
ja julgelt kommunismi rada käid.
Partei me sammudele suuna annab
ja võidult võitudele viib ta meid.
Ta kindlal juhtimisel kasva sa
ja tugevaks ning kauniks saa, me kodumaa!*

Vanemuise laul

Kui Kungla rahvas

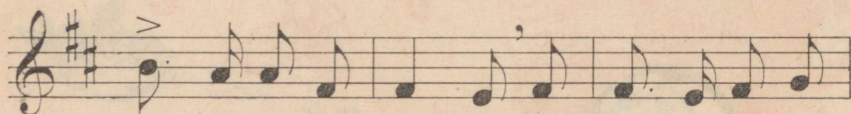
K. A. Hermann

Rõõsalt.

mf *)

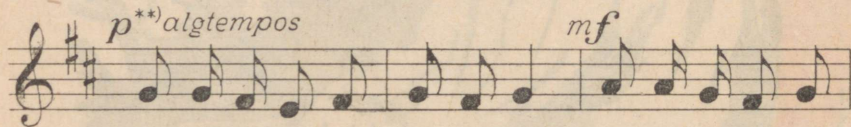
1. Kui Kung-la rah-vas kuld-sel a'al kord

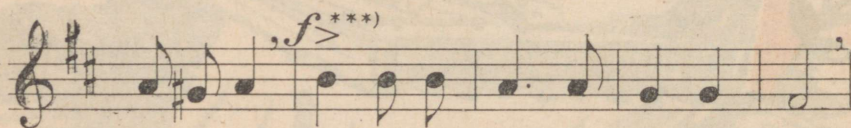
is - tus ma-ha söö - ma, siis Va - ne mui-ne

mu - rumaal läks känd-le - lu - gu löö - ma

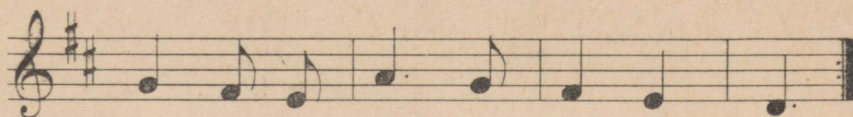

Läks a-ga met-sa män-gi-ma, läks a-ga laan-de

lau-lu-ga, läks a-ga met-sa män-gi - ma,

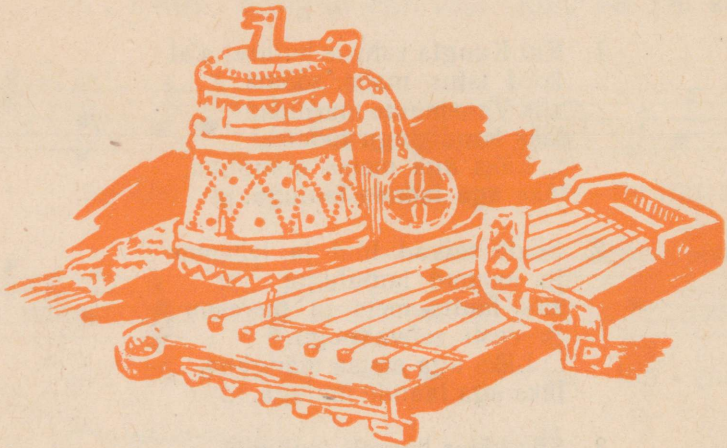

läks a - ga laan - de lau - lu - - ga.

* mf — mezzo-forte — poolvaljult
** p — piano — vaikselt
*** f — forte — valjult

1. Kui Kungla rahvas kuldse a'al
kord istus maha sööma,
siis Vanemuine murumaal
läks kandlelugu lööma.
∴ Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga. ∴
2. Sealt saivad lind ja lehepuu
ja loomad laululugu;
siis laulis mets ja meresuu
ja eesti rahva sugu.
∴ Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga. ∴
3. Siis kõlas kaunilt lauluviis
ja pärjad pandi pähe,
ja murueide tütreid siis
sai eesti rahvas näha.
∴ Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga. ∴
4. Ma mängin mättal, mäe peal
ja õhtu hilja õues,
ja Vanemuise kandle hääl
veel põksub minu põues.
∴ Läks aga metsa mängima,
läks aga laande lauluga. ∴

Kes õppustele andub,
sel teadmised on palik...

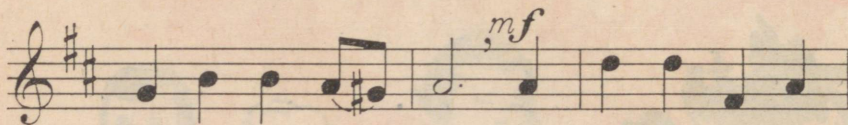
Kooli laul

Bulgaaria laul

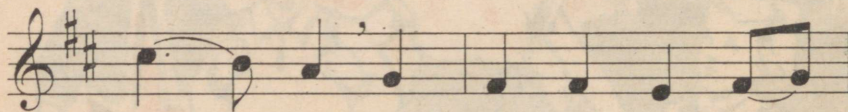
Elavalt. $\text{♩} = 116$ öök

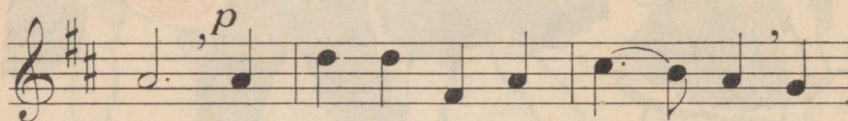
1. Üks rõõ-mus kel - la kut - se kõik

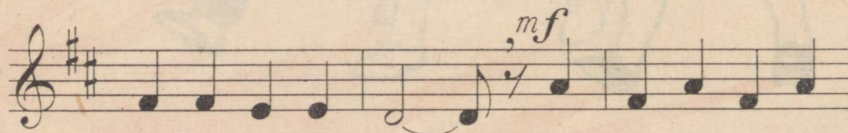
lap - sed klas - si viib. On a - va - tud kõik

uk - sed me jaoks nüüd a - la -

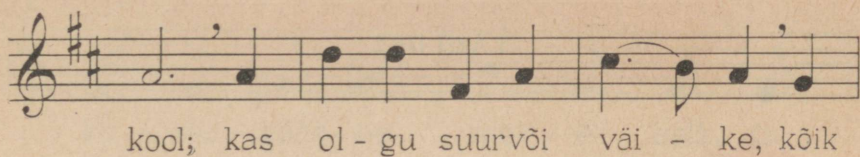
ti, on a - va - tud kõik uk - - sed me

jaoks nüüd a - la - ti. Kuis he - len - dab ta

päik - - ses me ar - mas tut - tav

1. Üks rõõmus kella kutse
kõik lapsed klassi viib.
:: On avatud kõik ukсед
me jaoks nüüd alati. ::
Kuis helendab ta päikeses
me armas, tuttav kool;
:: kas olgu suur või väike,
kõik ruttame ta pool'. ::
2. Ja valitseb ses majas
üksmeel ja ühtne hool,
:: sest laisku küll ei vaja
ei isamaa, ei kool. ::
Me kodumaa, me armas,
kui ema meile ta;
:: ma tahan olla varmas
ka teda teenima. ::
3. Siin töotuse annan
ma hoolsalt õppida
:: ja ikka meeles kannan
ma oma isamaad. ::
Kes õppustele andub,
sel' teadmised on palk;
:: küll õnnelikult sammub
me rõõmus lastesalk. ::

Laul on rahva seas üks armastatum kunstiala.

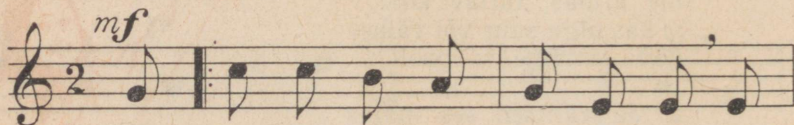
Laul koosneb luuletusest ja viisist ehk meloodiast. Meloodia koosneb erineva tugevusega, erineva vältusega ja erineva kõrgusega helidest.

Pioneerisalk

O. Võssotskaja

D. Kabalevski

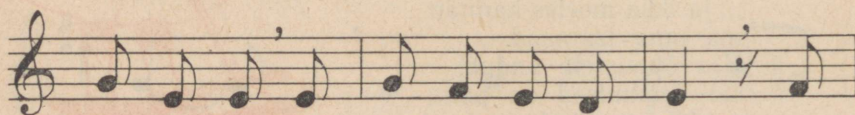
Rõõmsalt, elavalt

1. Me sal-gal on üks lau-lu-ke, mis

kõi-gil hās-ti peas; ja pi-o-nee-ri-

sõp-rust see veel kin-ni-tab me seas. On

kii - du - väär - ne mei - e salk, ta

lõ - bus i - gal - pool; ja mis ka et - te

võ - ta - me, kõik tee - me ü - hes - koos; ja

mis ka et - te võ - ta - me, kõik tee - me

Kordamiseks

ü - hes - koos. —

2.Me

Lõpetamiseks

3. ti - he mets on koos. —

-
1. Me salgal on üks lauluke,
mis kõigil hästi peas;
ja pioneerisõprust see
veel kinnitab me seas.

On kiiduväärne meie salk,
ta lõbus igal pool;
:: ja mis ka ette võtame,
kõik teeme üheskoos. ::

2. Me salk loeb ühes raamatuid,
koos kõnnib metsateil.
Kui vahel tüli puhkebki,
see kiirelt möödub meil!

On klassis, õppetundides
me salgast hoolsad kõik —
:: sest kahtesid ja kolmesid
me sallida ei või! ::

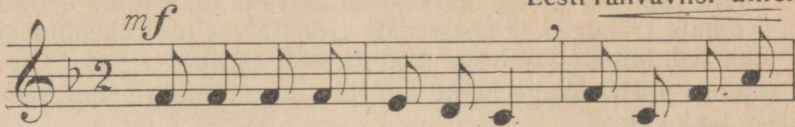
3. Ei leidu sellist salgakest
siin mitte ainult meil:
me kõrval näha õppimas
võib samasugust teist!

Me kooli aias sirgumas
reas mitu kaske noort;
:: kuid pioneerid salkades
kui tihe mets on koos. ::

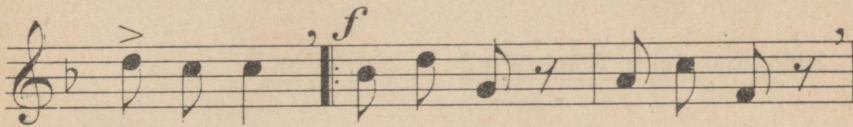
Laste marss

Marsi tempos.

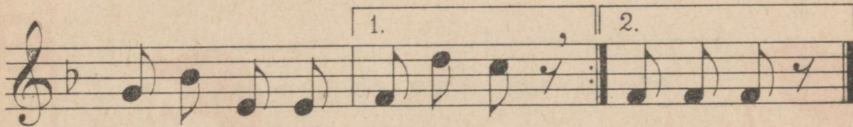
R. Päts
Eesti rahvaviisi ainel

1. Lap-sed läh-me lau-lu-ga möö-da maa-da

mars-si-ma, lau-lu-ga, lau-lu-ga

möö-da maa-da mars-si-ma. mars-si-ma.

1. Lapsed, lähme lauluga
mööda maada marssima,
lauluga, lauluga,
mööda maada marssima.
2. Juku on meil lipumees,
astub uhkelt kõige ees,
lipumees, lipumees,
astub uhkelt kõige ees.
3. Juku järel astub Ats,
ta lööb trummi: põmm ja mats,
astub Ats, astub Ats,
ta lööb trummi: põmm ja mats.
4. Tõnu ühes teistega
marsib nii et mütsub maa,
teistega, teistega,
marsib nii et mütsub maa.
5. Vehib takti kätega,
laulab ikka: lal-lal-laa,
lal-lal-laa, lal-lal-laa,
laulab ikka: lal-lal-laa.

TAKT.

KAHELÖÖGILINE TAKT

Laulu (näiteks «Laste marss») kuulates ja takti lüües märkame tugevamate (rõhuga) ja nõrgemate (rõhuta) helide vaheldumist.

Lap-sed, läh-me lau-lu-ga möö-da maa-da mars-si-ma.

Ajaosa ühelt rõhuga helilt kuni järgmise rõhuga helini nimetatakse taktiks.

Kuna laulus «Laste marss» kordub rõhuga heli iga kahe löögi järel, siis on see laul ka helilöögilises taktis.

2-löögilist takti lüüakse nii:

Noodis märgitakse 2-löögilise takti mõõt laulu algusse numbriga 2. (vt. «Laste marss» lk. 21.)

Ülesanne:

Kuulata laulu «Laste marss» ja plaksutada iga rõhuga heli ajal. Kuulata veel kord ja kätega takti lüüa.

Taktid eraldatakse üksteisest taktijoonega, mis tõmmatakse noodijoonele iga rõhulise heli (silbi) ette.

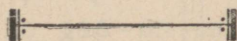
—|—|—|
Lá-p-sed, läh-me láu - lu - ga

—|—|—|
möö-da maa-da má-rssi - ma.

||:—|—|—|
Láu - lu - ga, láu - lu - ga

—|—|—|:||
möö-da maa-da marssi - ma.

Viisi kordumine märgitakse kordamismärkidesse —

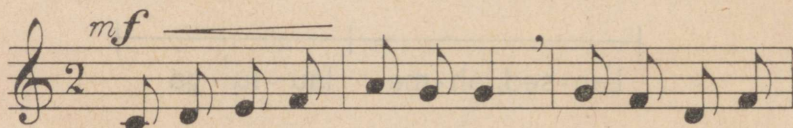
Heinaaeg on ikka nii

E. Enno

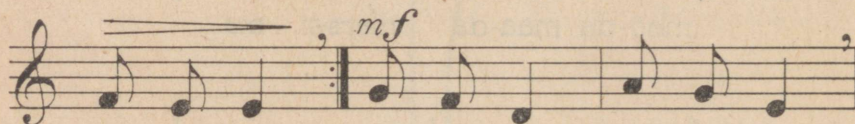
R. Päts

Eesti rahvaviisi j.

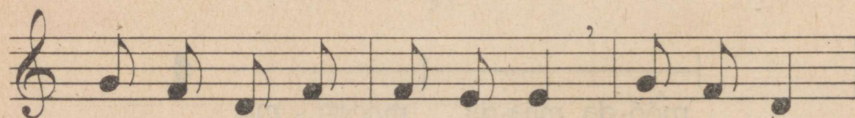
Rõõmsalt.

1. Ju - ku võt - tis vi - ka - ti, luis - kas, nii - tis:
 Man - ni töt - tas rii - su - ma o - ma väik - se

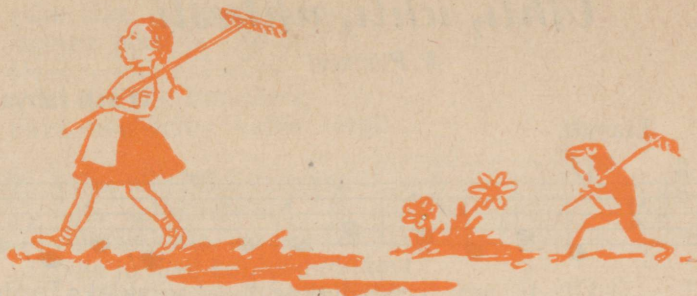
siu - ha - sii! } Siuh ja säuh, siu - ha - sii,
 re - ha - ga. }

rips ja rops ja rip - sa - ri, siuh ja säuh,

siu - ha - sii! Hei - na - aeg on ik - ka nii!

1. Juku võttis vikati,
luiskas, niitis: siuhasii!
Manni tõttas riisuma
oma väikse rehaga.
Siuh ja säuh, siuhasii,
rips ja rops ja ripsarii,
siuh ja säuh, siuhasii!
Heinaaeg on ikka nii!
2. Kui siis rohi oli koos,
järgnes vedamine hoos,
Ats läks koormat tegema,
Mats läks appi sõtkuma.
Nih ja nah, nihanii,
rih ja rah ja riharii,
nih ja nah ja nihanii!
Heinaaeg on ikka nii!
3. Juku tõstis kätte alt,
vastu võeti ülevalt.
Koorem tõusis kõrge, lai;
ikka kõrgemaks veel sai.
Hipp ja hõpp, hipahii,
klipp ja klopp ja klipatii,
hipp ja hõpp, hipahii!
Heinaaeg on ikka nii!

4. Kes on peal, see sõitu saab,
kes on all, see hobust a'ab.
Manni oma rehaga
kõnnib järel, laulab laa!
Lii ja laa, laa ja lii,
tipp ja tapp ja tipatii,
lii ja laa, laa ja lii!
Heinaaeg on ikka nii!
5. Ja nii koju liigub voo,
saatjaks ümber linnukoor,
mõtleb ühes minna konn,
sest et lugu lõbus on.
Lii ja laa, laa ja lii,
siuh ja säuh ja siuhasii,
lii ja laa, laa ja lii!
Heinaaeg on ikka nii!

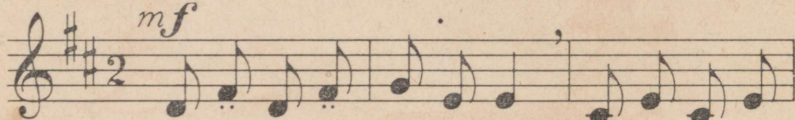
Uhti, uhti, uhkesti

A. Piirikivi

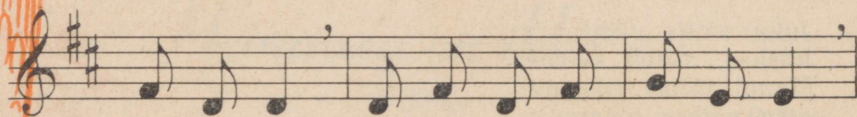
Eesti rahvaviis

Elavalt.

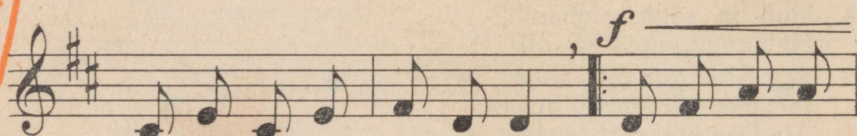
mf

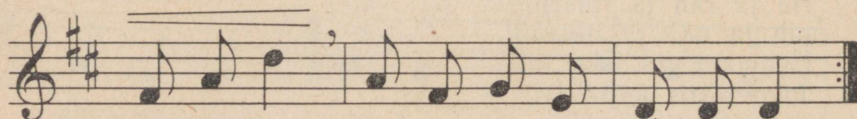
1. Uh-ti, uh-ti, uh-kes-ti viisklaks Tar-tust

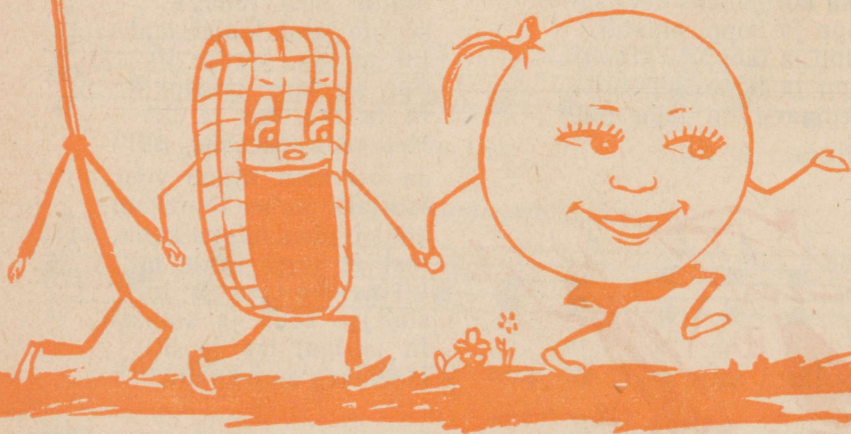
Vil-jan-di, kaa-sas põis ja õ-le-kõrs,

õ-le-kõrskui sää-se-õrs. Ei saa ü-le

E-ma-jõest, hü-va nõu nüüd kal-lis tõest!

1. Uhti, uhti, uhkesti
viisk läks Tartust Viljandi,
kaasas põis ja õlekõrs,
õlekõrs kui sääseõrs.
∴ Ei saa üle Emajõest,
hüva nõu nüüd kallis tõest! ∴∴

2. Viisk siis ütles targasti
oma seltsilistele:
«Otsas häda, otsas vaev,
põis ju meil kui loodud laev!
∴∴ Kõrs on mastiks kõlbulik,
mina olen laevnik!» ∴∴

3. Põis aga vastas pōrinal,
väga kõlav kõri tal:
«Viisu nõu on imelik,
laev ju olgu laberik!
∴∴ Vaatke kui ma veeren vees,
kohe oletegi sees.» ∴∴

4. Kõrs siis heitis pikali,
sillakene valmiski.
Viisk nüüd hüüdis: «Sild on hea!
Mina sammun üle pea.»
∴∴ Astus sammu, astus kaks,
sillakene katki praks! ∴∴

5. Põnnadi, põnnadi hüppas põis,
naeris mis ta naerda võis.
«Vaata kuidas rumalad
uppusid nüüd mõlemad.»
∴∴ Tõmbas enda õhku täis
ja karplauhti lõhki käis! ∴∴

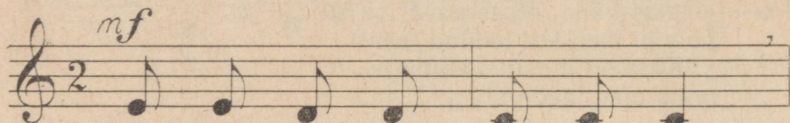

Süda tuksub

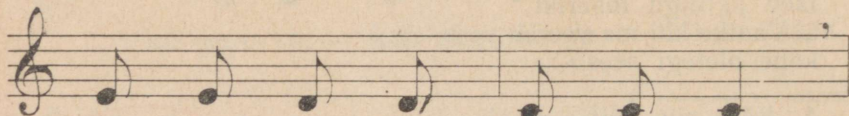
Rahvaluule

K. A. Hermann

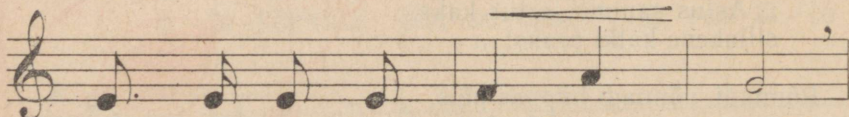
Rõõmsalt.

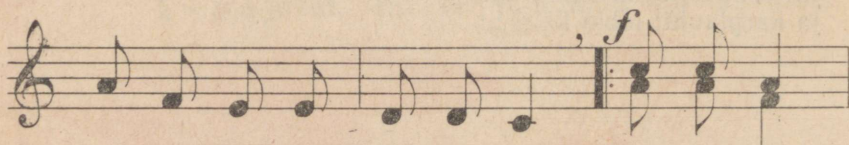
1. Sü - da tuk - sub: tuks, tuks, tuks!

Mi - ne lah - ti uks, uks, uks!

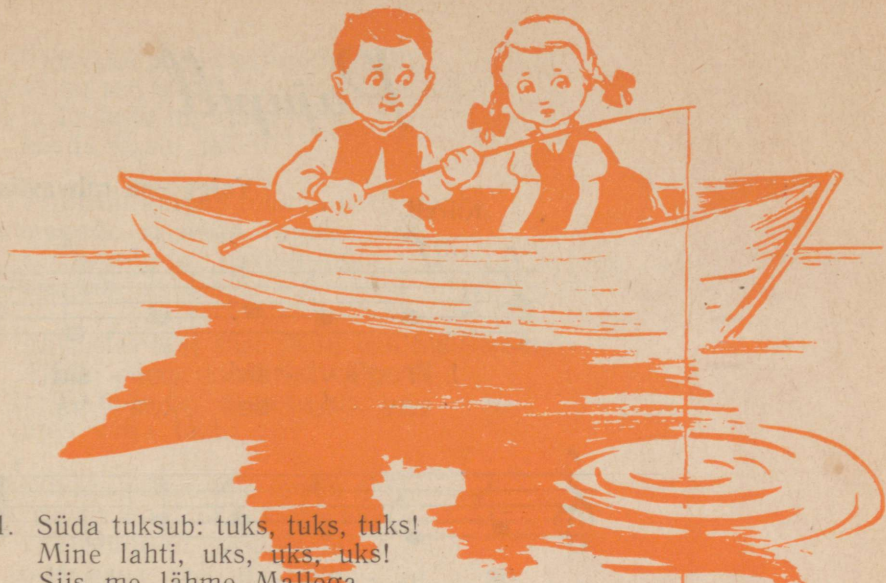
Siis me läh - me Mal - le - - ga

saarde ka - la püü - de - ma! Hop - sas - sa,

Mal - le - ga saar - de ka - la püü - de - ma!

1. Süda tuksub: tuks, tuks, tuks!
Mine lahti, uks, uks, uks!
Siis me lähme Mallega
saarde kala püüdema!
∴ Hopsassa, Mallega
saarde kala püüdema! ∴

2. Kui on hüva pärituul
lendab vene nii kui kuul.
Siis meil aega Mallega
salajuttu puhuda.
∴ Hopsassa, Mallega
salajuttu puhuda! ∴

3. Kui on kalad roogitud,
jutud kokku räägitud,
siis me lähme Mallega
maale kala kauplema!
∴ Hopsassa, Mallega
maale kala kauplema! ∴

Pajupill

Valgevene rahvaviis

Kiirelt.

mf

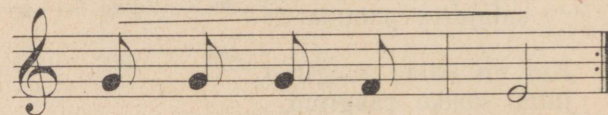
1. Proo - vi - sid poi - sid
vas - tu see kos - tis

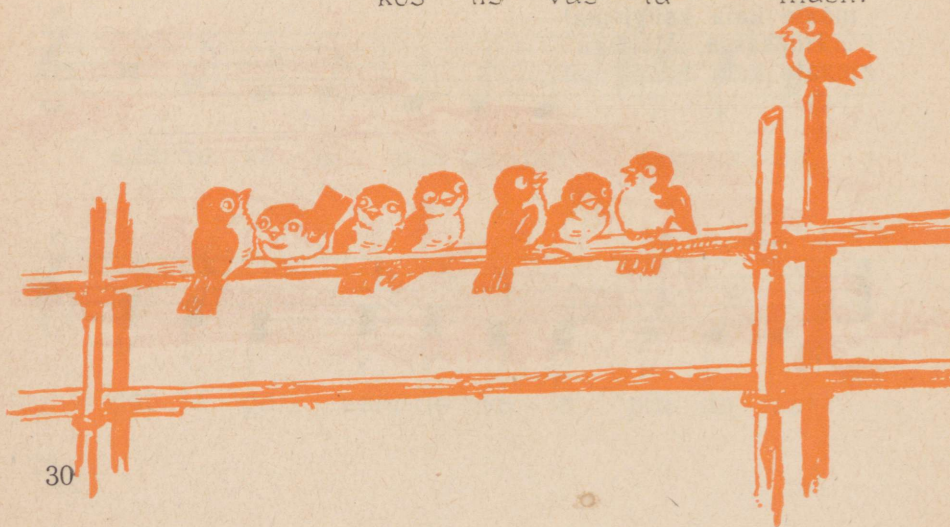
pa - ju - pil - li häält,
sa - lu - dest ja mäelt.

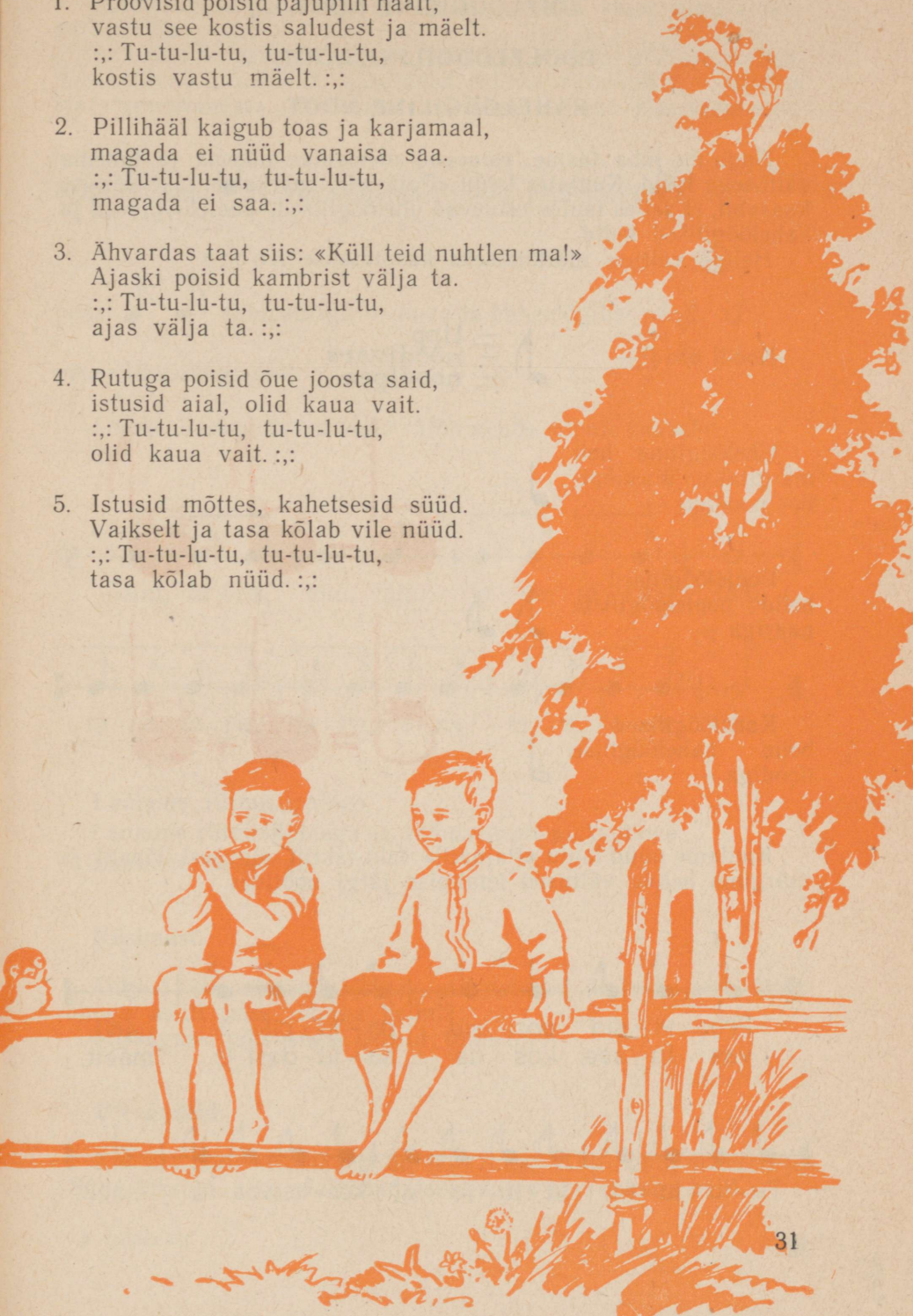
Tu - tu - lu - tu, tu - tu - lu - tu,

kos - tis vas - tu mäelt.

1. Proovisid poisid pajupilli häält,
vastu see kostis saludest ja mäelt.
.: Tu-tu-lu-tu, tu-tu-lu-tu,
kostis vastu mäelt. .:;
2. Pillihääl kaigub toas ja karjamaal,
magada ei nüüd vanaisa saa.
.: Tu-tu-lu-tu, tu-tu-lu-tu,
magada ei saa. .:;
3. Ähvardas taat siis: «Küll teid nuhtlen ma!»
Ajaski poisid kambrist välja ta.
.: Tu-tu-lu-tu, tu-tu-lu-tu,
ajaski välja ta. .:;
4. Rutuga poisid õue joosta said,
istusid aial, olid kaua vait.
.: Tu-tu-lu-tu, tu-tu-lu-tu,
olid kaua vait. .:;
5. Istusid mõttes, kahetsesid süüd.
Vaikselt ja tasa kõlab vile nüüd.
.: Tu-tu-lu-tu, tu-tu-lu-tu,
tasa kõlab nüüd. .:;

ÜHELÖÖGILINE NOOT.

POOLELÖÖGILINE NOOT.

KAHELÖÖGILINE NOOT.

Nagu me juba teame, esinevad meloodias pikema ja lühema vältusega helid. Kuulates laulu «Pajupill», märkame taktilöömise kaasabil, et selles laulus esinevad ühelöögilised, poolelöögilised ja kahelöögilised helid.

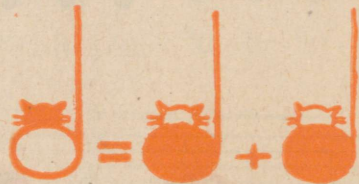
Helide vältuse märkimiseks kasutatakse noote.

Noodi osad — — lipp
— nõodivars
— noodipea

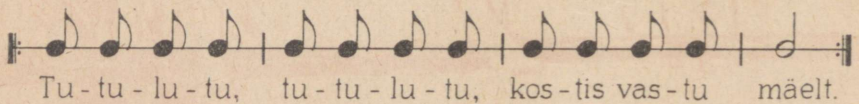
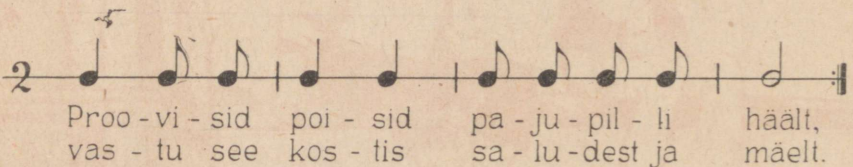
Ühelöögiline heli märgitakse ühelöögilise noodiga —

Poolelöögilised helid poolelöögiliste paariga —

Kahelöögilised helid kahelöögilise noodiga —

Kuulame nüüd laulu «Pajupill» takt-taktilt algusest lõpuni ja märgime helide vältused kuulmise järgi nootides.

Kus mu väike linnukene

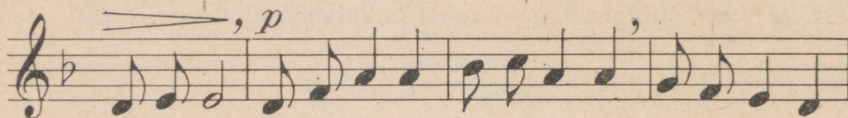
E. Enno

Nukralt

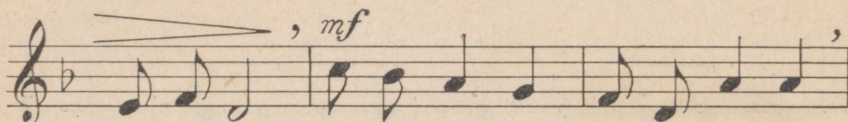
R. Päts

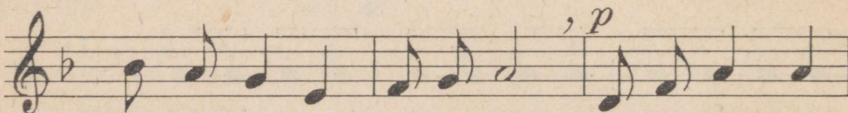
1. Kus mu väi-ke lin-nu-ke-ne, ko-du-met-sa

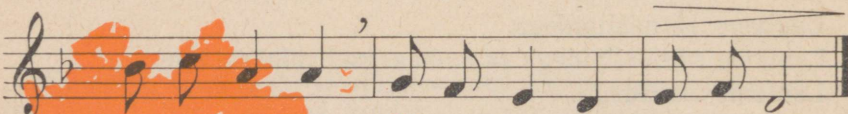
meele-ke? Le-he-ke-sed pu-de-ne-vad, ju-ba jõu-ab

sü-gi-se! A-jan kar-ja ä-ra ko-ju,

lä-hen met-sa ot-si-ma—ka-du-nud mu

lin-nu-ke-ne, jät-nud kõi-ki lei-na-ma.

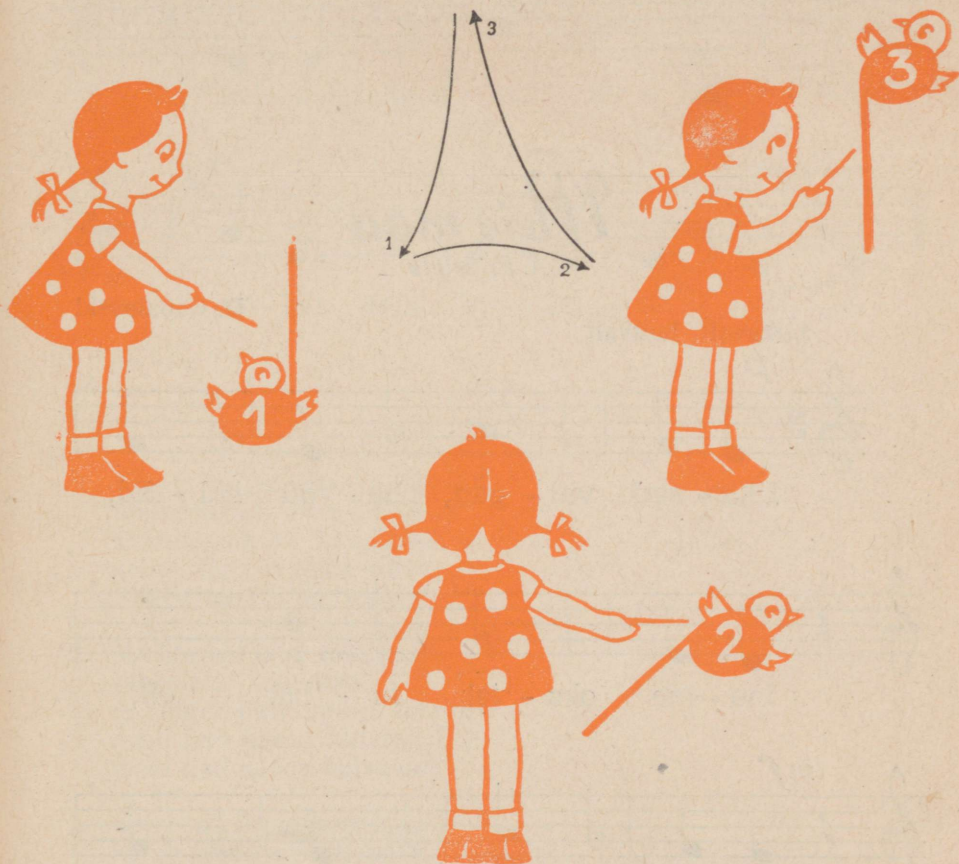

2. Nüüd, mu väike laulukene,
kõla kurvalt kaugele —
võta muinasjutu tiivad,
tõuse pilvi ülesse —
tõuse, lenda lõunamaale
üle mitme mere, maa,
too mu linnukene jälle
kodumetsa hoiskama.

KOLMELÖÖGILINE TAKT

Laulu «Kus mu väike linnukene» kuulates märkame rõhuga helide kordumist iga kolme taktilöögi järel.

See laul on 3-löögilises taktis:

Ülesanne:

Kuulata laulu «Kus mu väike linnukene» ja plaksutada iga rõhuga heli ajal.

Kuulata veel kord ja kätega takti lüüa.

Laulu 1. salm noodivihikusse kirjutada ja laulu tähelepanelikult kuulates üles märkida laulu taktid.

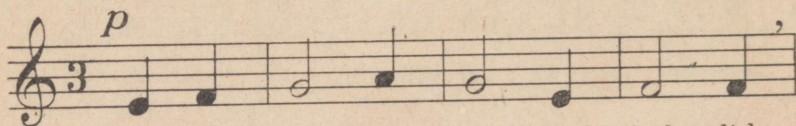

Meie maa

A. Prišelets

D. Kabalevski

Liikuvalt, laulvalt.

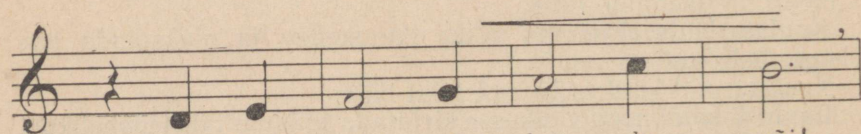
1. Ka - sed val - ged, haa - vad hal - lid,

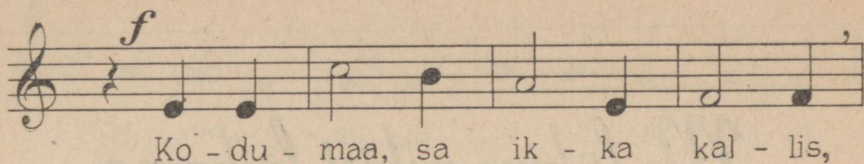
too - me oks - tel tu - hat õit,

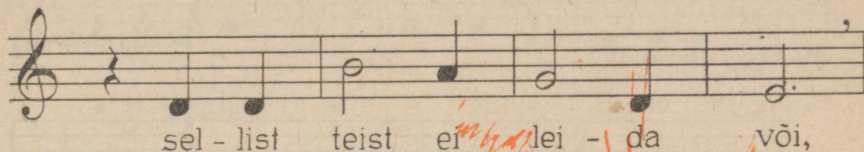
ko - du - maa, sa - ik - ka kal - lis,

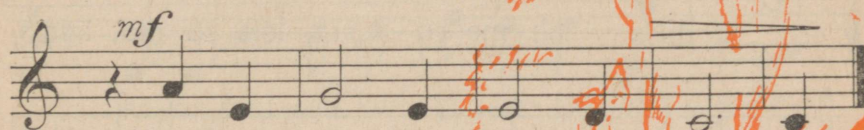
sel - list teist ei lei - da vôi!

Ko - du - maa, sa ik - ka kal - lis,

sel - list teist ei lei - da vôi,

sel - list teist ei lei - da vôi.

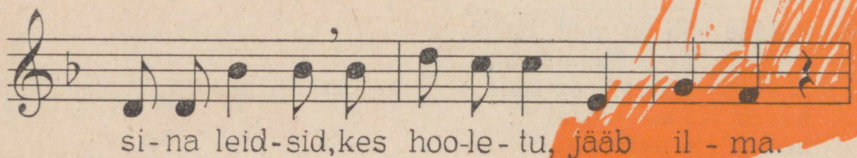
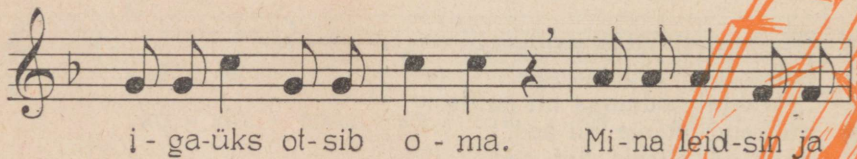
1. Kased valged, haavad hallid,
toomeokstel tuhat õit, —
:: kodumaa, sa ikka kallid,
sellist teist ei leida vôi! ::
Sellist teist ei leida vôi.
2. Mõõda kaldaid, mäeveeri,
läbi laia kodumaa,
:: kulgeb palju, palju teesid,
meid nad kaasa kutsuvad, ::
meid nad kaasa kutsuvad.
3. Orud tulvil päiksevalgust,
kõlab laste rõõmus naer,
:: kõikjal kodumaa nii kallid
puhkend õitsele kui aed, ::
puhkend õitsele kui aed.
4. Kuldne põli on meil, lastel,
päevast päeva kaunim ta;
:: helge õnnetähe paistel
hea on elu meie maal, ::
hea on elu meie maal.

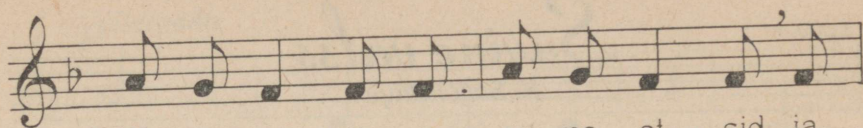

Me lähme rukist lõikama

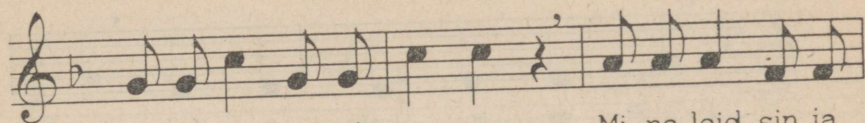
Parajalt.

Eesti rahvaviis

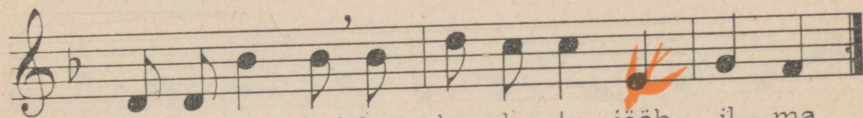

Mi - na ot - sin ja si - na ot - sid ja

i - gaüks ot-sib o - ma. Mi-na leid-sin ja

si - na leid - sid, kes hoo - le - tu, jääb il - ma.

1. Me lähme rukist lõikama,
kes hakkab vihku köitma?
Kas, armas sõber, tahad sa
ka meie seltsi heita?

∴ Mina otsin ja sina otsid
ja igaüks otsib oma.
Mina leidsin ja sina leidsid,
kes hooletu, jääb ilma. ∴

2. Me lähme lina kitkuma,
kes hakkab linu köitma?
Kas, armas sõber, tahad sa ...

3. Me lähme heina tegema,
kes hakkab loogu võtma?
Kas, armas sõber, tahad sa ...

4. Me lähme lilli noppima,
kes hakkab pärga köitma?
Kas, armas sõber, tahad sa ...

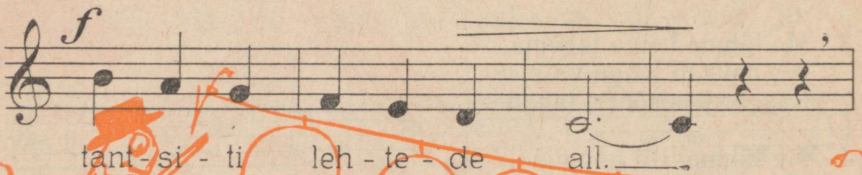
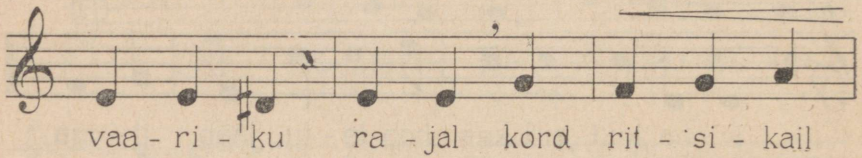

Suvine valss

N. Sakonskaja

M. Krassev

Väga kiirelt, kergelt. Valsi tempos.

p Refraän

Hal - jen - dab laas, — öil

mf

mit - seb aas, — su - ve - - röö -

Aeglasemalt

p *mf*

mu - des taas kõik - jal maa! — Lal,

Endises tempos

f

lal - lal - lal, la, lal, lal - lal - lal, la, lal,

lal - lal - lal, lal - lal - lal, laa! —

1. Käis suvisel ajal
just vaariku rajal
kord ritsikail pidu ja trall.
Kesk kirevaid lilli
siin mängiti pilli
ja tantsiti lehtede all.

Refrään:

Haljendab laas,
õilmitseb aas,
suverõõmudes taas
kõikjal maa!
Lal-lal-lal-lal-la,
lal-lal-la-lal-la,
lal-lal-lal-lal,
lal-lal-lal-laa!

2. Näe, jaaniuss tuli,
tal laternas tuli
ja pidusaal särava lõi.
Siin sääseke tiirles
ja mardikas keerles,
kõik murule keksima tõi.

Refrään.

3. End liblikas silus,
tal kleit on nii ilus,
oi, palju ta tantsimas käis!
Kuid kahjuks see piiga
end väsitaks liiga,
ja uimaselt istuma jäi.

Refrään.

4. Kuu pilvede süles
on kerkinud üles,
maad kõrgusest silmitseb ta.
Jah, pidule sinna
ka kuu tahaks minna,
kuid taevast ei lahkuda saa!

Refrään.

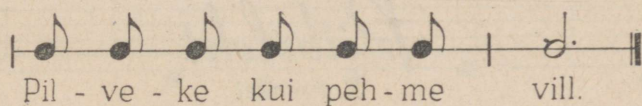
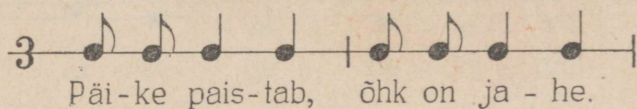
5. Nii rännates taevas
kuud igavus vaevas,
sest sõbrad siin puudusid tal.
Ent ritsika majas
ja vaarikus kajas
veel kaua suur pidu ja trall.

Refrään.

KOLMELÖÖGILINE NOOT.

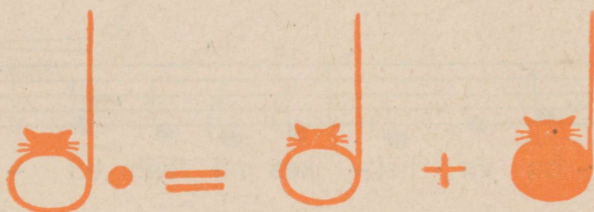
Kuulates laulu «Piibeleht» märkame, et teise lause viimane silp «vill» kestab kolm lööki. Kolmelöögiline heli märgitakse kolmelöögilise noodiga, milleks on kahelöögiline noot punktiga. Rütmsilbina kasutame siin pikka silpi — *täää*.

Selle laulu algosa rütm on noodistatult niisugune:

Tuleb meeles pidada, et punkt noodipea kõrval pikendab nooti, lisades talle pool ta endisest pikkusest.

Kolmelöögiline noot — $d. = d + \bullet$
2l. + 1l.

Ülesanne:

Loe laulu «Piibeleht» noodiraamatust rütmsilpidega.

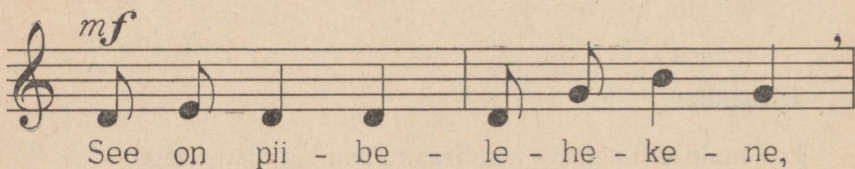
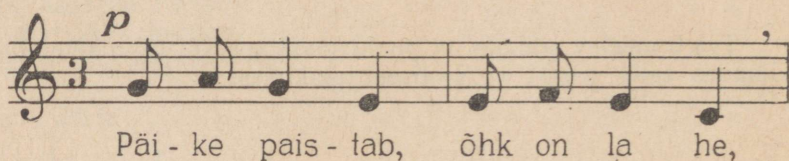

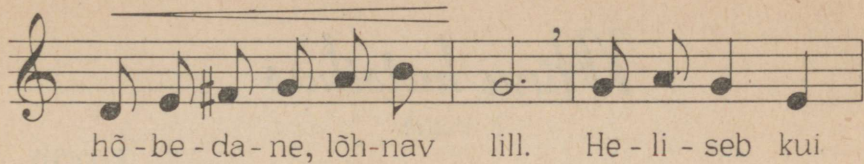
Piibeleht

N. Frenkel

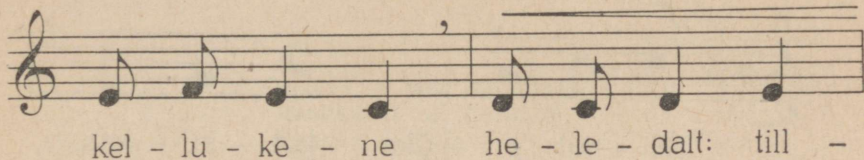
M. Krassev.

Rahulikult.

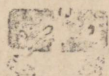
hõ - be - da - ne, lõh - nav lill. He - li - seb kui

kel - lu - ke - ne he - le - dalt: till -

till. He - li - seb: till - till!

Päike paistab, õhk on lahe,
pilveke kui pehme vill.
Põõsa varjus, rohu vahel —
kes nii teeb: till-till?
See on piibelehekene,
hõbedane, lõhnav lill.
Heliseb kui kellukene
heledalt: till-till;
heliseb: till-till.

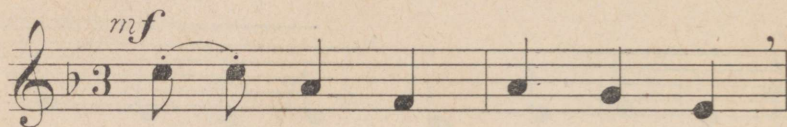

Minu kutsikas

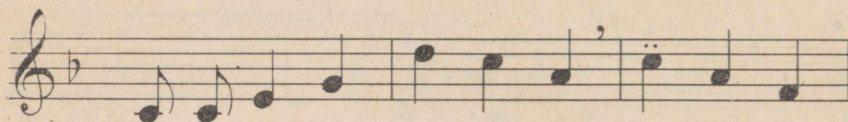
T. Vettik

Lõbusalt.

T. Vettik

1. Mi - nul on üks kut - si - kas,

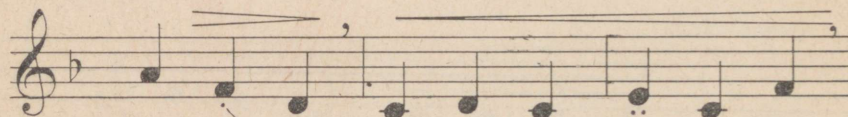
ka - suk - vatt tal hal - li - kas, kas - si ei

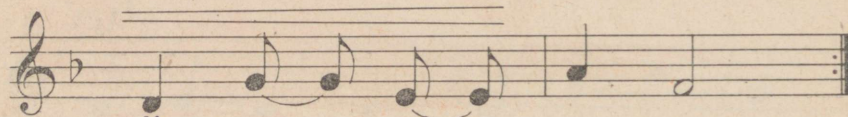
sal - li ta küll saab siis - nal - ja:

kui tõm - bab tur - ri ta, teeb: urr - urr -

ur - raa, — siis näi - tab ham - baid ka, —

kass la - seb muud kui jal - ga.

1. Minul on üks kutsikas,
kasukvatt tal hallikas,
kassi ei salli ta —
küll saab siis nalja:
kui tõmbab turri ta,
teeb: urr-urr-urr-raa, —
siis näitab hambaid ka, —
kass laseb muudkui jalga.

2. Tore on siis vaadata
kui ta maadleb kondiga.
Tahan konti võtta ma —
küll saab siis nalja:
end tõmbab turri ta,
teeb: urr-urr-urraa,
siis näitab hambaid ka, —
mina lasen muudkui jalga.

3. Nüüd lähme hullama,
hoovi peale trallama.
Oi, küll siis kilkab ta!
Küll saab siin nalja:
minu sülle kargab ta,
mind limpsab keelega.
Sina väike koera-narmas
oled mulle armas.

Ülesanne:

Kuulata laulu «Meie maa», «Me lähme rukist lõikama» ja «Suvine valss» ning plaksutada sealjuures igal rõhuga helil.

Küsimusi:

Kuidas märgitakse kolme löögi pikkust heli?
Kuidas nimetatakse kolmelöögilist nooti rütmisilbiga?
Mis tähendus on punktil noodipea kõrval?

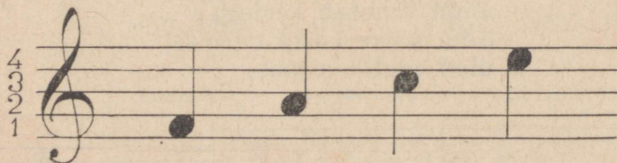
HELI KÕRGUSE MÄRKIMINE

Nagu juba eespool nimetasime, koosneb meloodia erineva kõrgusega helidest. Heli kõrgus märgitakse nootide abil noodijoonestikule. Noodijoonestik koosneb viiest joonest.

Noodid märgitakse nii joontele

kui ka vahedesse.

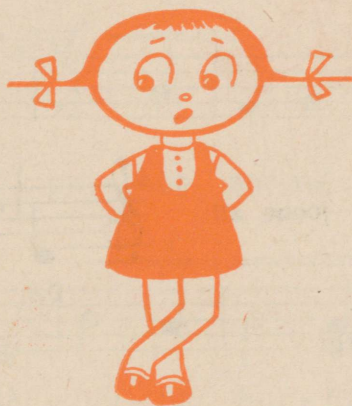
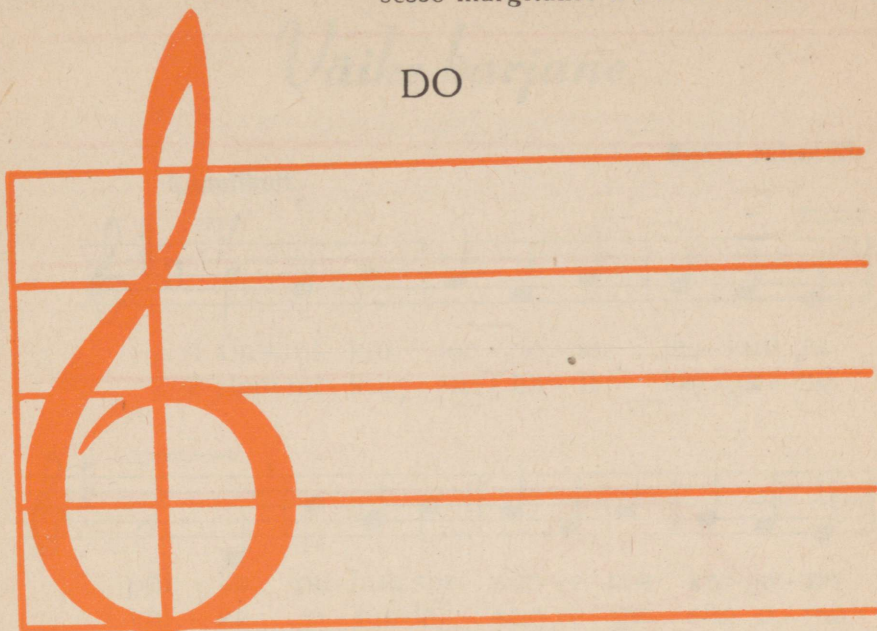

Peale selle kasutatakse nootide märkimiseks veel abijooni.

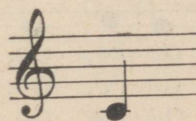

Iga noot omab noodijoonestikui
kindla koha. Noodijoonestiku algu-
sesse märgitakse n o o d i v õ t i.

DO

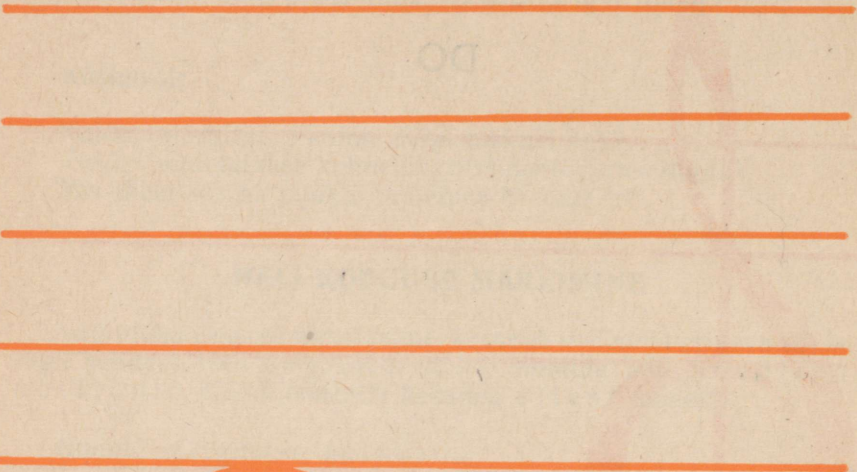

Do asub abijoonel:

Do

RE

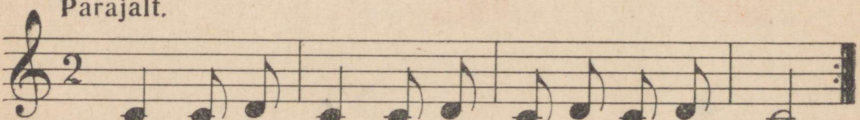
Re asub esimese joone all:

Re

Laulda noodi järgi

Parajalt.

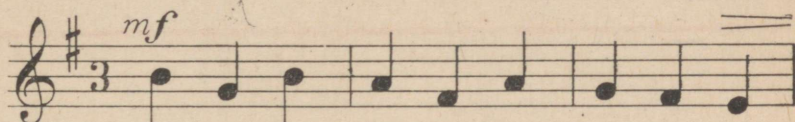

Do,	do-re,	do,	do-re	kõ-lab	pois-te	hää,
do,	do-re,	do,	do-re	ka-jab	vas-tu	mäel,
do,	do-re,	do,	do-re,	do-re,	do-re	do,
do,	do-re,	do,	do-re	oh-oh,	oh-oh,	hoo!

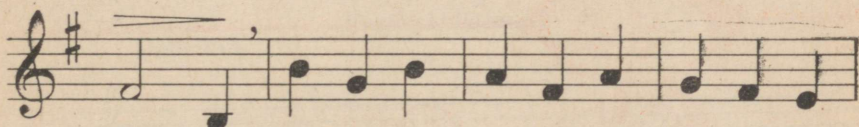
Väike karjane

Rahulikult.

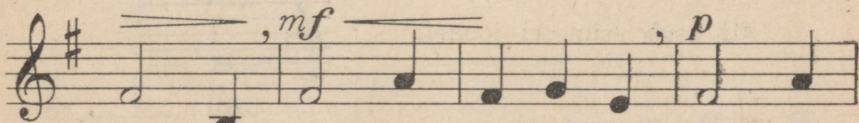
Rootsi rahvaviis

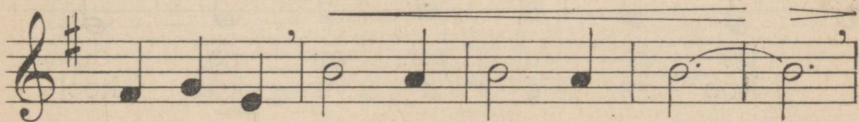
1. Õh - tul kui loo - de - le las - kub ju
2. Hom - mi - kul uu - es - ti kar - ja - ne

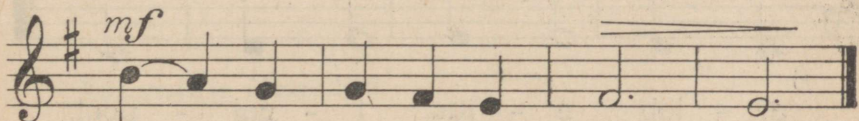
päi - ke, pu - hub siis sar - ve me kar - ja - ne
väi - ke a - lus - tab sar - ve - ga siin o - ma

väi - ke, } pu - hub sar - ve ta, pu - hub
käi - ke, }

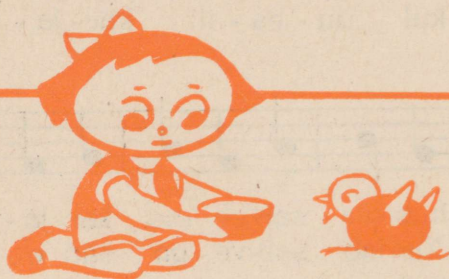

sar - ve ta: tuu - tu, tuu - tu, tuu! —

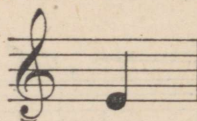

1. a - jab kar - ja ta ko - - ju.
2. ka - ja kau - ge - le kuul - da.

M

Mi asub esimesel joonel:

mi

Laulda noodi järgi

Do re mi mi mi re do
 Noo - re e - a vir - kus hool

^{*)} ai - tab e - lus i - gal - pool.

(A. Piirikivi)

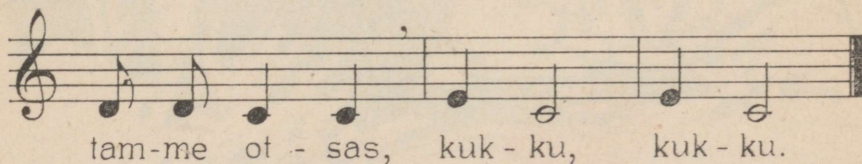
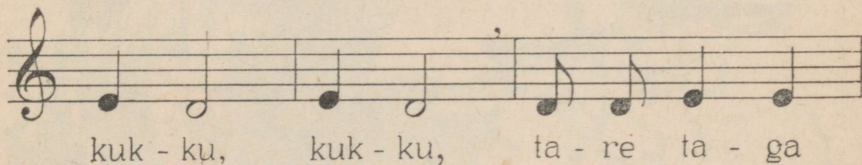
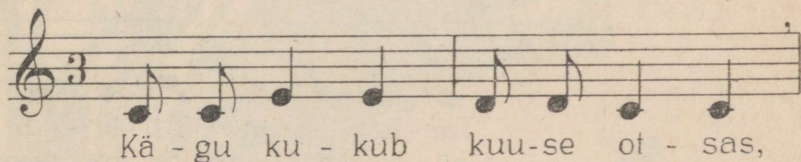
* Edasi laulda noodinimedega iseseisvalt

Kägu

Eesti rahvaluule

Nobedalt.

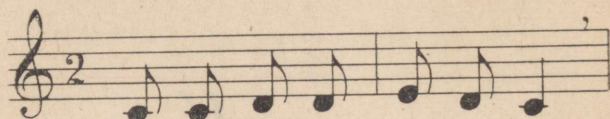
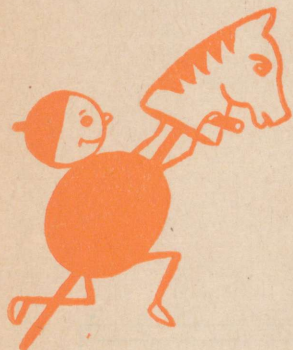
Küsimusi ja ülesandeid.

Kus asetseb noodijoonestikul mi? Kus asetseb do? Kus asetseb re?

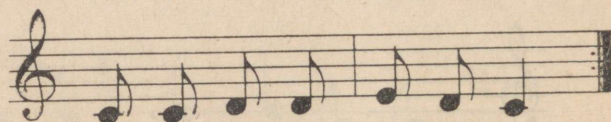
Nõõ, las käia

E. Enno

Hoogsalt.

1. Nõõ, las käi - a! li - ha - haa!
tu - hat - nel - ja: üks, kaks, kolm,

Tar - tus - se ja Tal - lin - na,
pil - ve - na käib ta - ga tolm.

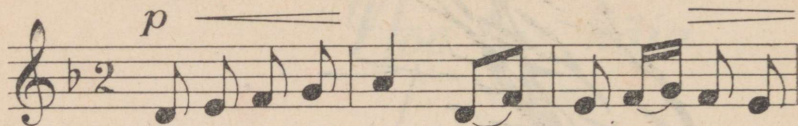
Sügis võttis lehed
nõõrastelt ja puult ...

Sügis võttis lehed

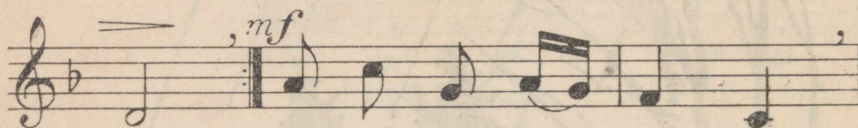
A. Pleštšev

P. Preobraženski

Mõõdukalt.

1. Sü-gis võt-tis le - hed põõ-sas-telt ja
Lil-lelt te-ma eh - ted vii-nud ä-ra

puult. Ro - hi kol - le - ta - mas
tuul.

nur-mel, hei - na - maal. Ai - nus hal - jen -

da ja - ras põl lu ra'al

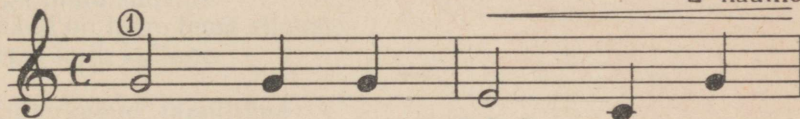
1. Sügis võttis lehed
põõsastelt ja puult.
Lillelt tema ehted
viinud ära tuul.
Rohi kolletamas
nurmel, heinamaal.
Ainus haljendaja
oras põllural.
2. Pilved taeva katnud,
lõõtsub tuuleil,
külma vihma mattub
madal päiksekiir.
Vaikind vetemüha,
oja vaikseks jäi.
Linnud ammu juba
lõunamaale läind.

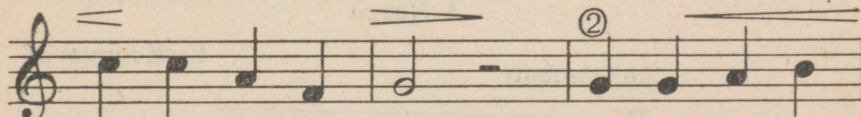
Pääsukeste sügislaul

Soome rahvaviis
Keerdlaul
2-hääline

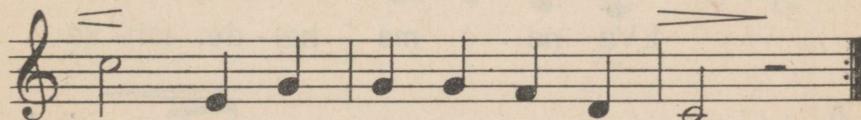
Nukralt.

Hü - vas - ti, sõb - rad, maa,

tae - vas, met - sad, veed! Lõu - na poo - le

al - ga - me, pää - su - ke - sed teed.

1. Huvasti, sõbrad,
maa, taevas, metsad, veed!
Lõuna poole algame,
pääsukesed, teed.
2. Küll olid armsad
siin põhja kaunid kuud;
süda õnnes hõiskas
ja vidistasid suud.
3. Kui aga jälle
uus kevad ehteid toob,
ihkamine siia
siis tagasi meid toob.

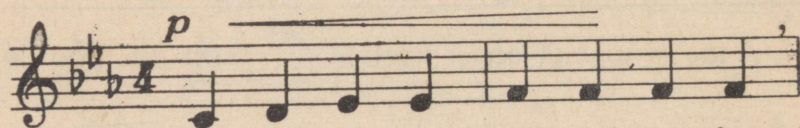

Minu vanaema

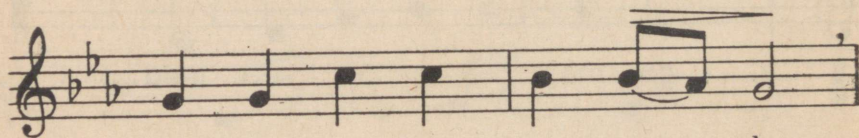
A. Haava

Festi rahvaviis

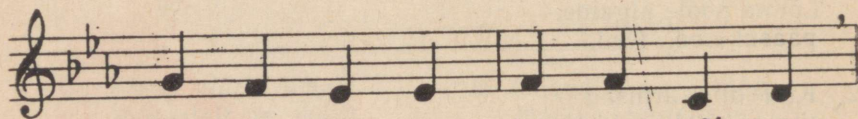
Südamlikult.

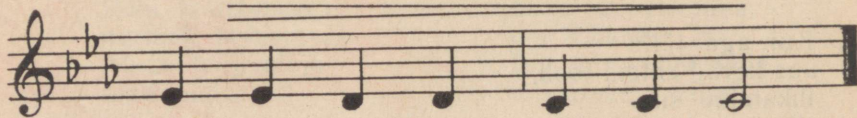
1. Va - na - e - ma hel - de, lah - ke

o - li kal - lis mi - nu - le,

o - li mi - nu lap - se - põl - ve

soo - jen - da - ja päi - ke - ne.

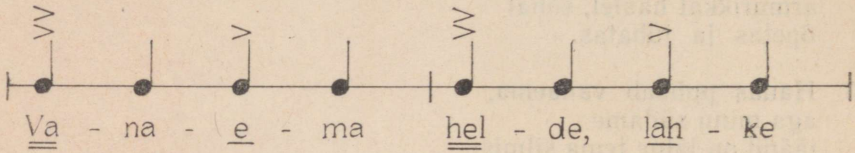
1. Vanaema helde, lahke
oli kallis minule,
oli minu lapsepõlve
soojendaja päikene.
2. Kuis ta, õnnis, pehmel käel
minu peakest silitas,
armurikkal häälel, sõnal
õpetas ja juhatas.
3. Hauas puhkab vanaema,
aga minu südame
jäänd on läige tema silmist,
tema kuju kullane.
4. Kullerkupud, jaanililled
eide haual õitsegu,
tähe sära, päikse hiilgus
kallist kalmu ehtigu.

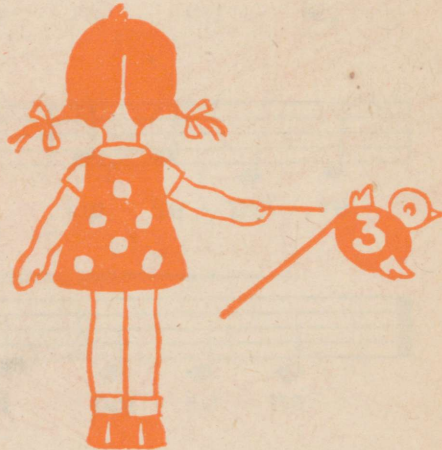
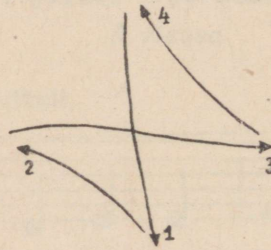
NELJALÖÖGILINE TAKT.

Kuulates laulu «Minu vanaema» märkame, et rõhud korduvad iga nelja löögi järele, s. t. laul on neljalöögilises taktis.

Neljalöögilises taktis on õieti kaks rõhku: esimesel löögil tugev rõhk ja kolmandal löögil pisut nõrgem.

Neljalöögilist takti lüüakse nii:

Julgesti, vennad, nüüd tööle!

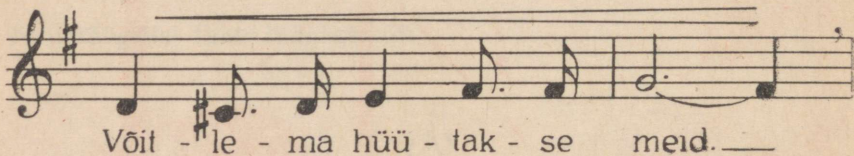
Julgesti, vennad, nüüd tööle

Marsi tempos.

Revolutsiooniline laul

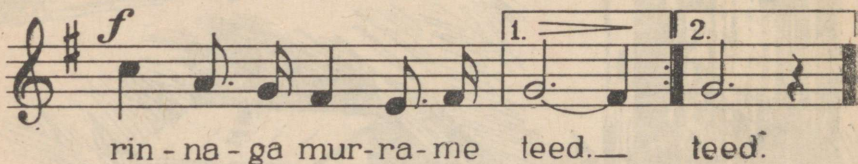
1. Jul - ges - ti, ven - nad, nüüd töö - le!

Võit - le - ma hüü - tak - se meid. —

En - da - le prii - u - se - maa - le

rin - na - ga mur - ra - me teed. — teed.

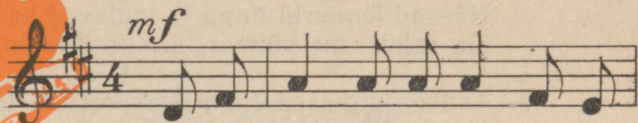
1. Julgesti, vennad, nüüd tööle!
Võitlema hüütakse meid.
∴ Endale priiusemaale
rinnaga murrame teed. ∴
2. Tõusime rahvast, kus häda,
võimetu valguse püüd.
∴ Vabadus, vennalik side
olgu me võitluse hüüd. ∴
3. Väärame võimuka käega
ikke, mis lasub me pääl.
∴ Kostab siis võitmatu väega
vabanend rahvaste hääl. ∴

Meie sangarid

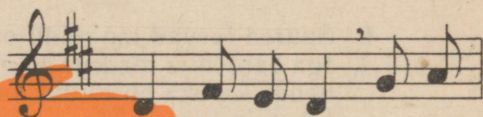
J. Kaidla ja A. Mirka

Mehiselt.

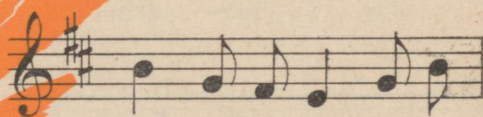
M. Terri

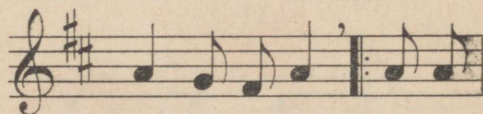
1. Kuula, - lau - lu - ga sõ - du - rid

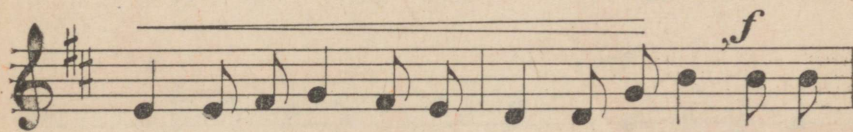
sam - mu - vad teel: au ja

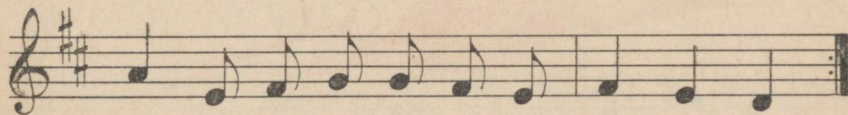
kuul - sus on Ko - du - maa

suurel ar - meel! Mei - e

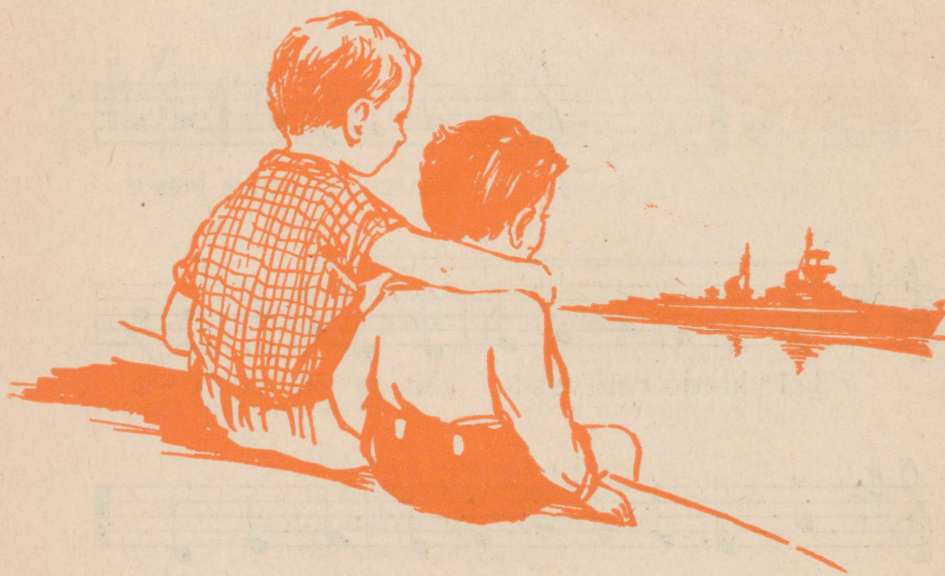

kõi - ki - de rah - vas - te kait - sja on ta. E - la

ra - hus, me või - mas ar - mas Ko - du - maa.

1. Kuula, lauluga sõdurid sammuvad teel:
au ja kuulsus on Kodumaa suurel armeel!
Meie kõikide rahvaste kaitsja on ta —
ela rahus, me võimas, armas Kodumaa!
2. Nagu nooled, nii kiired on lennukid meil.
Punaviisnurgad tiibadel helgivad neil.
Näevad lendurid linnu ja laulavad ka:
ela rahus, me võimas, armas Kodumaa!
3. Tankid-hiiglased raginal roomavad teel,
sajad väiksemad nendele järgnevad veel.
Ükski vaenlane võitu neist iial ei saa!
Ela rahus, me võimas, armas Kodumaa!
4. Suured laevad me reidil on päeval ja ööl.
Iga kapten ja madrus on austaval töö!
nende kaitsta on rannik ja iga me saar. —
Ela rahus, me võimas, armas Kodumaa!

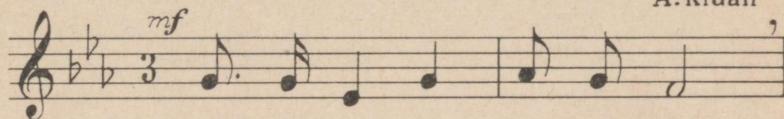

Väike pioneer

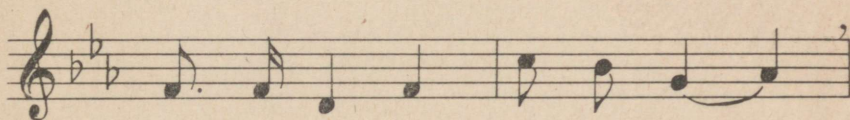
M. Linnamägi

Rõõmsalt

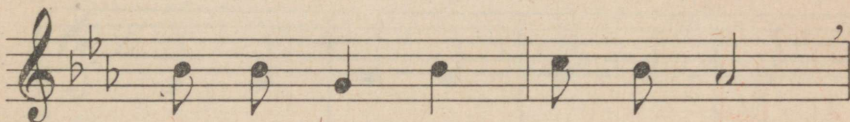
A. Ridali

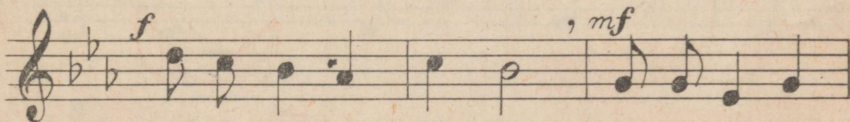
1. Päi - ke kul - dab met - sa - puid,

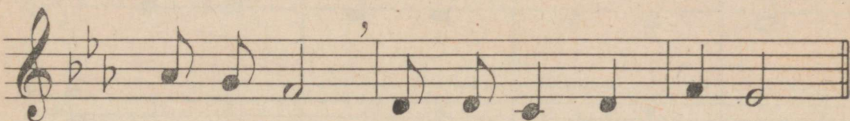
hõis - kab lin - de, lau - li - kuid.

Pi - o - nee - rid mat - ka - teel

käi - vad rei - pal sam - mul. Pi - o - nee - rid

mat - ka - teel käi - vad rei - pal sam - mul.

1. Päike kuldab metsapuid,
hõiskab linde, laulikuid.
.: Pioneerid matkateel
käivad reipal sammul. .:
2. Väike olen mina veel,
kaasa tõttan metsateel.
.: Pioneeriks saada ma
igatsesin ammu. .:
3. Hea on olla pioneer,
õppimises teistest ees;
.: rõõm on suureks kasvada,
kasuks kodumaale. .:

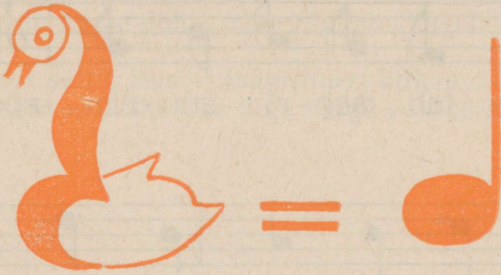
PAUS.

Pausiks nimetame vaikimise märki.

ÜHELÖÖGILINE PAUS.

Laulu «Pioneeride marss» kuulates märkame, et peale sõnu «välk» ja «salk» on ühe löögi vältel vaikimine. Ühelöögilist vaiki-

mist märgitakse ühelöögilise pausiga —

Lõkketuli

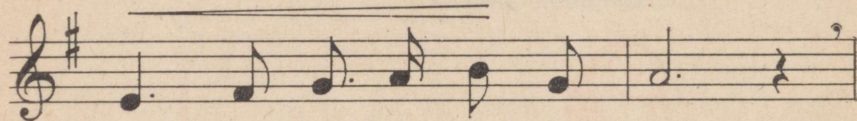
P. Rummo

V. Lipand

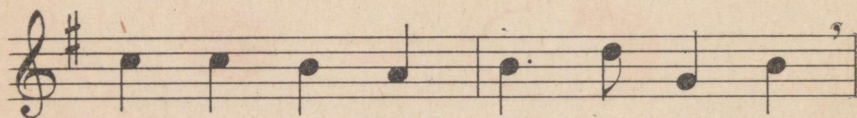
Uljalt. Marsi tempos.

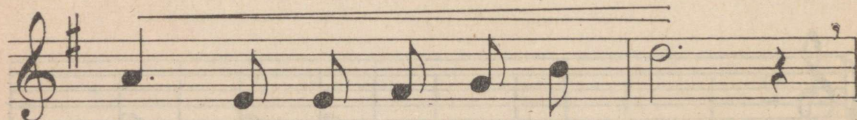
1. Ma - lev mar-sib lõk - ke juur-de,

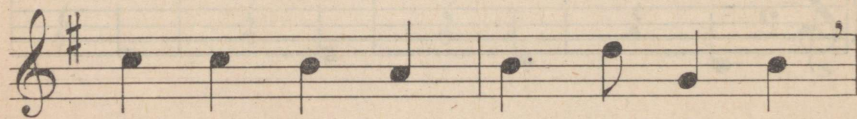
oo - tab laag-ri suu-rim rõõm:

sü - ti - ta - me lõk - ke suu-re,

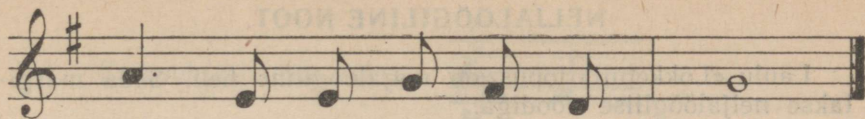

kõr - ge - le las ker-kib lõõm!

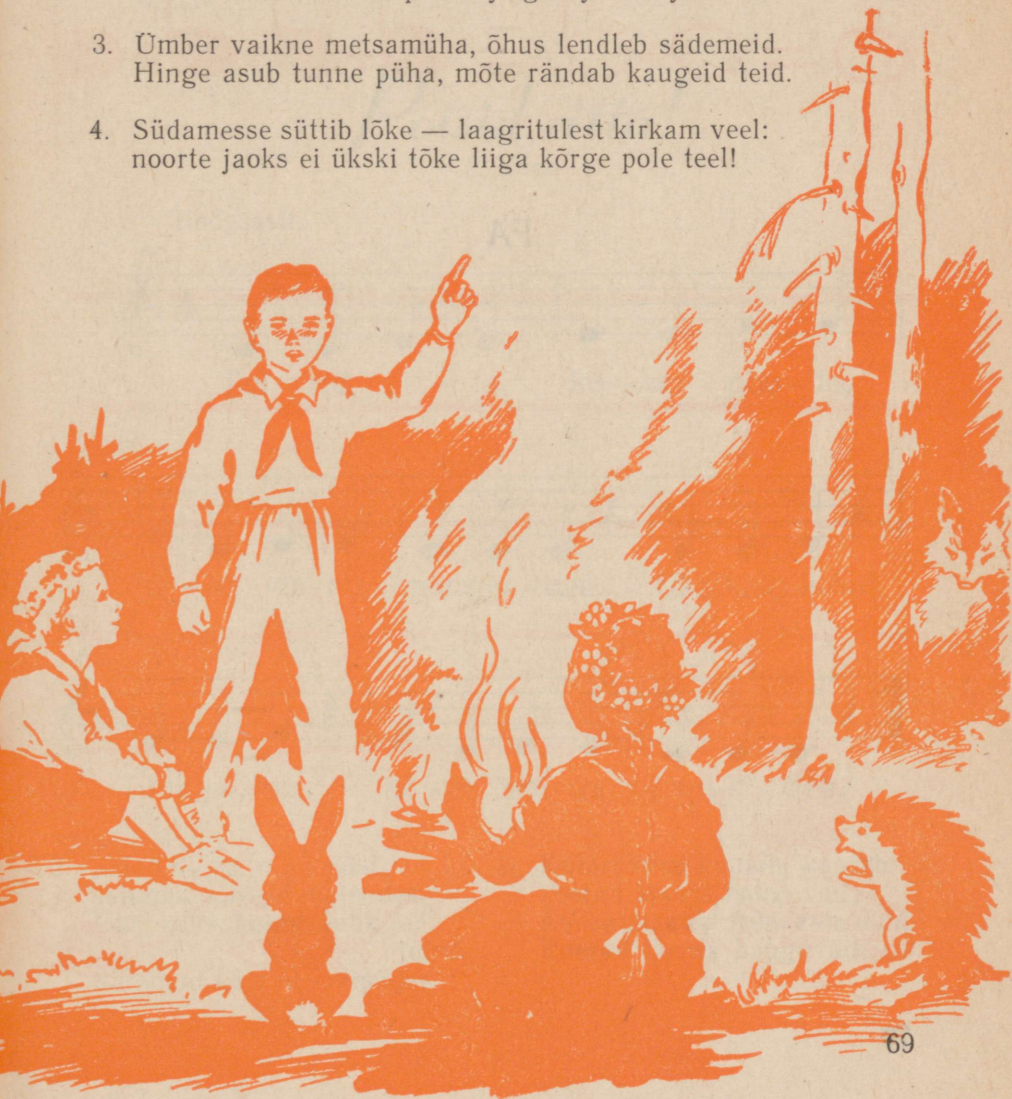
Sü - ti - ta - me lõk - ke suu-re,

kõr - ge - le las ker - kib lõõm!

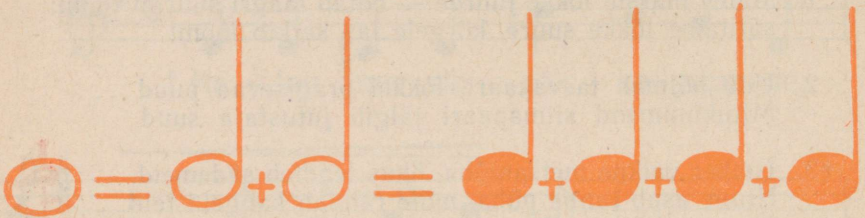
1. Malev marsib lõkke juurde — ootab laagri suurim rõõm:
sütitame lõkke suure, kõrgele las kerkib lõõm!
2. Udu hõlmab taevakaari, lõkkel pragisevad puud...
Mitukümmend silmapaari jälgib jutustaja suud.
3. Ümber vaikne metsamüha, õhus lendleb sädemeid.
Hinge asub tunne püha, mõte rändab kaugeid teid.
4. Südamesse süttib lõke — laagritulest kirkam veel:
noorte jaoks ei ükski tõke liiga kõrge pole teel!

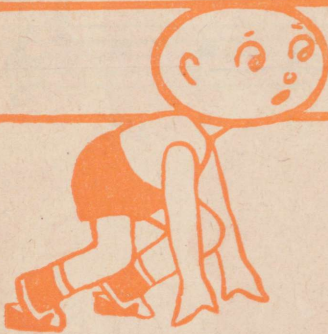
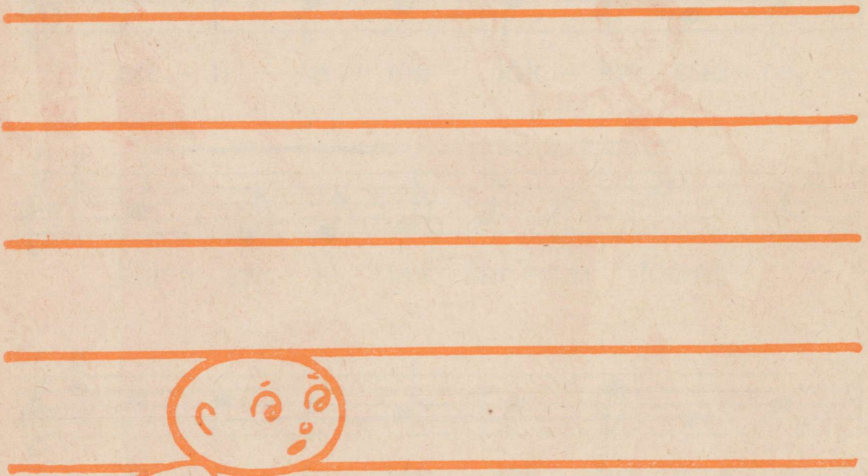
NELJALÖÖGILINE NOOT.

Laulu «Lõkketuli» lõpus on neljalöögiline heli. Seda märgitakse neljalöögilise noodiga.

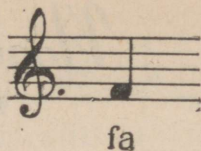
4-löögiline noot — ○ tääää

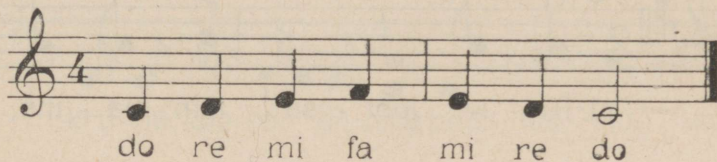
FA

Fa asub esimeses vahes:

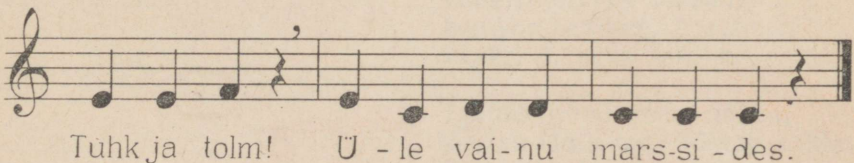
Laulda noodi järgi:

Poisid, ritta!

E. Enno

Hoogsasti.

2. Jalad sirgu, nina püsti,
sammud käivad matsudes.
Üks, kaks, kolm! Tuhk ja
tolm!
Sammud käivad matsudes.

3. Külarahvas kuulab, vaatab,
koerad kooris hauguvad.
Auh, auh, auh! Au, auh, auh!
Koerad kooris hauguvad!

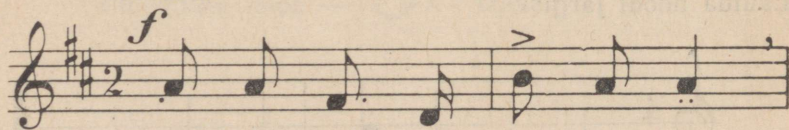
Noored sepad

Laulumäng

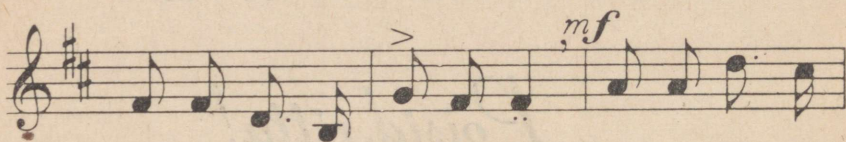
S. Taev

S. Taev

Tüsedalt.

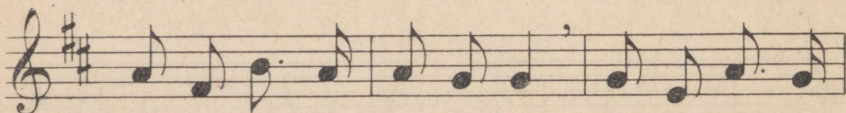
1. Tu - le lõõt - sa tõm - ba - ma,

ta-han rau-da ta-gu-da! Trak-tor, näe, ei

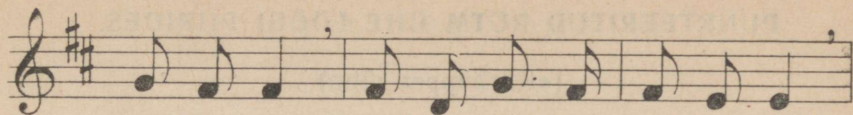

võ-ta ve-du, küll on sel-le - ga nüüd te-gu!

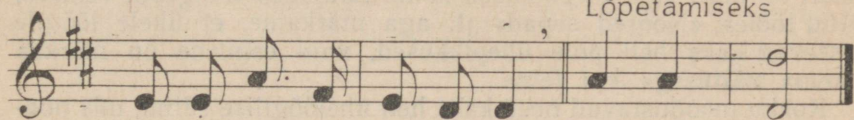

Vii - lin siit ja vii - lin sealt, kru-viu, kee-ran

alt ning pealt, vii - lin siit ja vii - lin sealt,

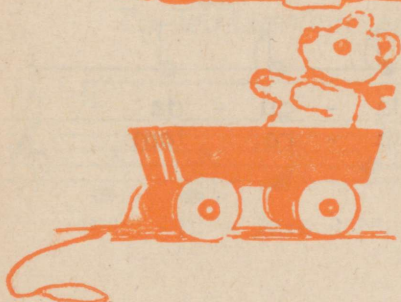

kru - vin, kee - ran alt ning pealt. Kill, kill, kõll!

1. Tule lõõtsa tõmbama,
tahan rauda taguda!
Traktor, näe, ei võta vedu,
küll on sellega nüüd tegu!
Viilin siit ja viilin sealt,
kruvin, keeran alt ning pealt,
viilin siit ja viilin sealt,
kruvin, keeran alt ning pealt.

2. Tule lõõtsa tõmbama,
tahan rauda taguda!
Mul on auto parandada,
vanker valmis meisterdada.
Kop-kop-kop-kop, kopsime,
vankri terveks toksime,
kop-kop-kop-kop, kopsime,
vankri terveks toksime.

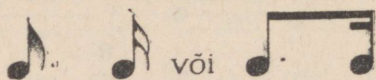
3. Igaüks nüüd seda nähku,
kuidas lõõts meil töötab kähku.
Raudseid kingi hobul vaja,
siis või autost mööda aja.
Kill-kõll, kill-kõll, haamriga,
kill-kõll-kill-kõll, taon nii ma,
kill-kõll-kill-kõll, haamriga,
kill-kõll-kill-kõll, taon nii ma.
Kill, kill, kõll!

PUNKTEERITUD RÜTM ÜHE LÖÖGI PIIRIDES.

(«Kiirhüppe» rütm)

Laulude õppimisel oleme tähele pannud, et sageli esineb ühe löögi ajal kaks heli («Pioneeride marss», «Meie sangarid»). Enamasti on need aga ühepikkused helid. Lauludes «Julgesti, vennad, nüüd tööle», «Noored sepad» jt. aga märkame, et ühele löögile vastavad kaks heli pole ühepikkused, vaid esimene on märksa pikema vältusega kui teine.

Kokku moodustavad need kaks heli ühelöögilise rütmi, mis noo- distatakse nii:

Üksteisele järgnedes jätavad need väga erksa, justkui kiir- hüppe mulje.

Niisugust rütmilist kiirhüpet nimetame silbipaariga täi-ri. Laulu rütmi loeme:

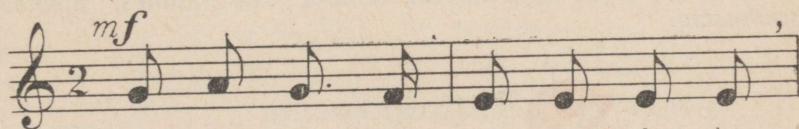
Tu - le lööt - sa tõe - ma - ma,
Ta - ra, täi - ri, ta - ra, tam,

ta - han rau - da ta - gu - da
ta - ra, täi - ri, ta - ra, tam.

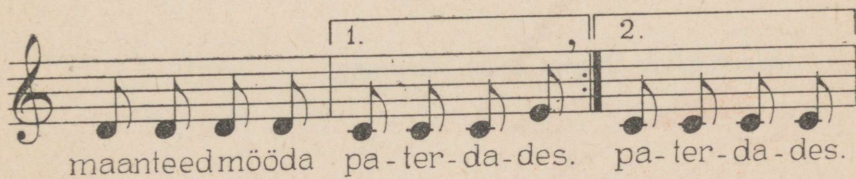

Mart nüüd tuleb

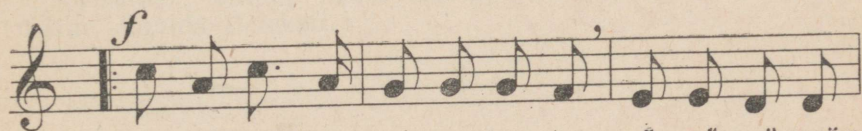
R. Päts

1. Mart nüüd tu - leb ma - ter - da - des,

maanteedmööda pa - ter - da - des. pa - ter - da - des.

Tu - leb tam - tam tam - mi - kus - ta, mäm - mäm - mäm - mäm,

män - ni - kus - ta. män - ni - kus - ta.

1. .: Mart nüüd tuleb materdades,
maanteed mööda paterdades, .:;
.: tuleb tam-tam tammikusta,
mäm-mäm-mäm-mäm männikusta. .:;
2. .: Mardil küüned kiira-kaara,
varbad villis viira-vaara, .:;
.: tuleb tuppa tipa-tapa,
kargab kambri kipa-kapa. .:;
3. .: Mart las tantsib tiritammi,
veereteleb virivammi, .:;
.: laseb laulu liira-lõõra,
puhub pilli piira-põõra. .:;
4. .: Tiritammi, tiritammi,
virivammi, virivammi, .:;
.: liira-lõõra, liira-lõõra,
piira-põõra, piira-põõra. .:;

*4. salm laulda kord-korralt tempot kiirendades, ülemeeliku
tujukuseni.*

MÄRGID HELI TUGEVUSE TÄHISTAMISEKS.

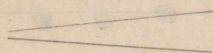
Selleks, et laulu ettekanne oleks ilmekas, on vaja laulda vastavalt laulu sisule kord valjumalt, kord vaiksemalt.

Noodikirjas märgitakse seda noodijoonestiku kohal alljärgnevate märkidega:

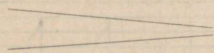
p (piano) — vaikselt

mf (mezzo-forte) — poolvaljult

f (forte) — valjult

paisudes (järk-järgult tugevamaks)

kahanedes (järk-järgult vaiksemaks)

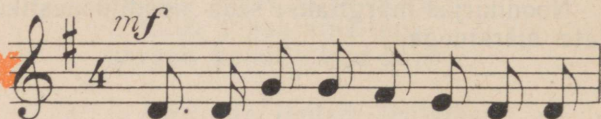
Ülesanne: lauldes noodi kaasabil, arvestada heli tugevuse märke. Laulda ilmekalt.

Meie maja mere ääres

M. Veetamm

V. Kapp

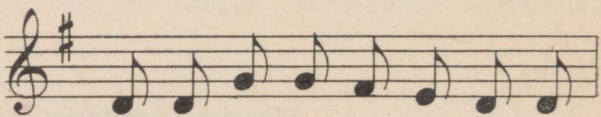
Rõõmsalt, elavalt.

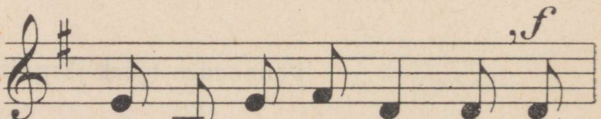
1. Mei - e ma - ja me - re ää - res,

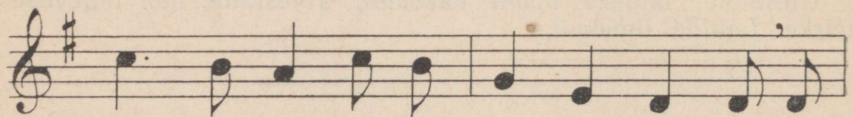
ma - ja me - re ää - res,

ko - du ka - la - ve - te vee - res,

ka - la - ve - te vee - res Siin

rõõm meil laul - da, siin lust meil laul - da, siin

hea meil laul - da: le - lee - lee - lee!

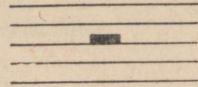
1. Meie maja mere ääres,
maja mere ääres,
kodu kalavete veeres,
kalavete veeres.

Refrään:
Siin rõõm meil laulda,
siin lust meil laulda,
siin hea meil laulda,
le-lee-lee-lee!

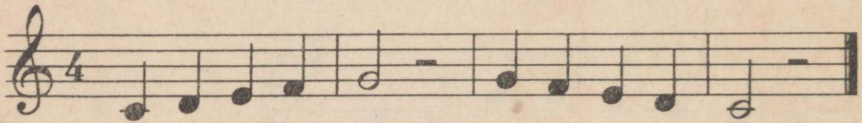
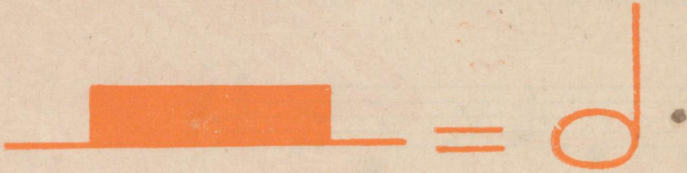
2. Laintelastel lallitada,
laintel lallitada,
tuuleeidel trallitada,
tuulel trallitada.
Refrään.
3. Lippame kui viirelinnud,
keset lainte lalle,
vallutame võidu, rinnu
nende valgeid valle.
Refrään.
4. Meie maja mere ääres,
maja mere ääres,
kodu kalavete veeres,
kalavete veeres.
Refrään.
5. Üle ilma meile armas,
üle ilma armas,
üle kõige meile kallis,
üle kõige kallis.
Refrään.

KAHELÖÖGILINE PAUS.

Kahelöögiline paus märgitakse nii:

Kahelöögiline paus esineb näiteks lauludes «Emakesele» ja «Pääsukeste sügislaul».

TERVETAKTI PAUS.

Kui vaikimine kestab terve takti, vaatamata sellele, mis taktimõõdus on laul, siis märgitakse seda tervetakti pausiga —

Tervetakti paus esineb ka järgneva laulu rütmilises kaasmängus.

Minu hani

J. Oro

Ungari. rahvaviis

Naljatades,

mf

1. Mi - nu val - ge ha - ni

2

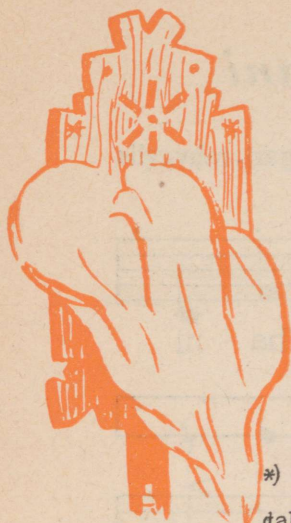
Plaksutamine
Koputamine

f

tä - na pleh-ku pa - ni. Hih-hih - hii,

hoh-hoh-hoo, tä - na pleh-ku pa - ni.

1. Minu valge hani
täna plehku pani.
Hih-hih-hii, hoh-hoh-hoo,
täna plehku pani.
2. Hani sulpsas vette,
ma ei saanud kätte.
Hih-hih-hii, hoh-hoh-hoo,
ma ei saanud kätte.
3. Minul paha tuju.
Hani, tule koju!
4. Muidu tuleb kotkas,
oled tema nokas.
Oi-oi-oi, ui-ui-ui,
oled tema nokas.
5. Hani tuli koju,
minul rõõmus tuju.
Hih-hih-hii, hoh-hoh-hoo,
minul rõõmus tuju.

Eideratas

J. Oro

Eesti tantsuviis

Parajalt.

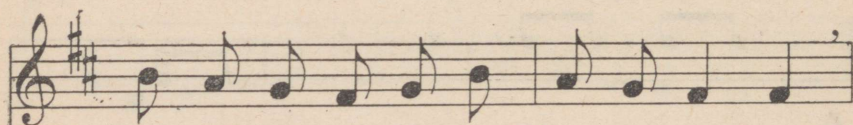
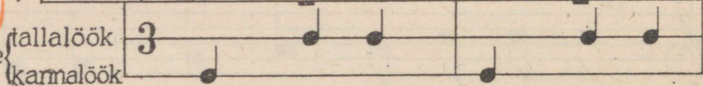
mf

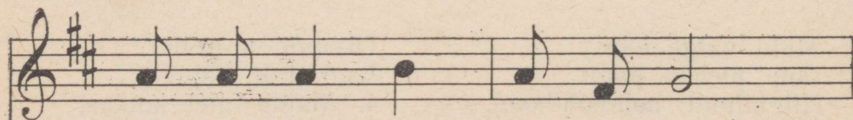
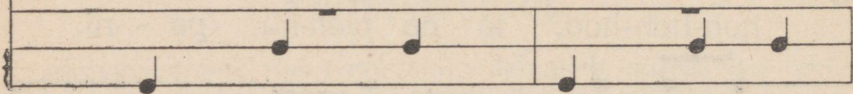
1. Vee-re, vee - re, vo - ki - ra - tas,

*) Sõrmeotsa löök

Trampimine

ket - ra, ket - ra, ket - ra, ei - de - ra - tas,

Vil - lad too - dud Vi - ru - maalt,

* Sõrmeotsa lööki on soovitatav asendada tamburiini mänguga, trampimisel tallalööki — väikese trummiga ja kannalööki — suure trummiga.

li - nad lōn - gaks lōu - na - raalt.

Vurr, vurr, vurr, vurr, vurr, vur - ra,

vurr, vurr, vurr, vurr, vurr, vur - ra.

Oi, hel - la ei - de - ke,

ket - rad si - na mi - nu - le

2. Veere, veere, vokitatas,
 ketra, ketra, ketra, eideratas,
 siis saan talveks sukad ma,
 suveks särgi ilusa.
 Vurr, vurr-vurr, vurr-vurr, vur-ra,
 vurr, vurr-vurr, vurr-vurr, vur-ra.
 Oi, hella eideke,
 tean, et ketrad minule!

3. Veere, veere, vokitatas,
 ketra, ketra, ketra, eideratas.
 Lauda lakas linaluud,
 taat toob tuppa kangaspuud.
 Vurr, vurr-vurr, vurr-vurr, vur-ra,
 vurr, vurr-vurr, vurr-vurr, vur-ra.
 Oi, hella eideke,
 pika pai teen sinule!

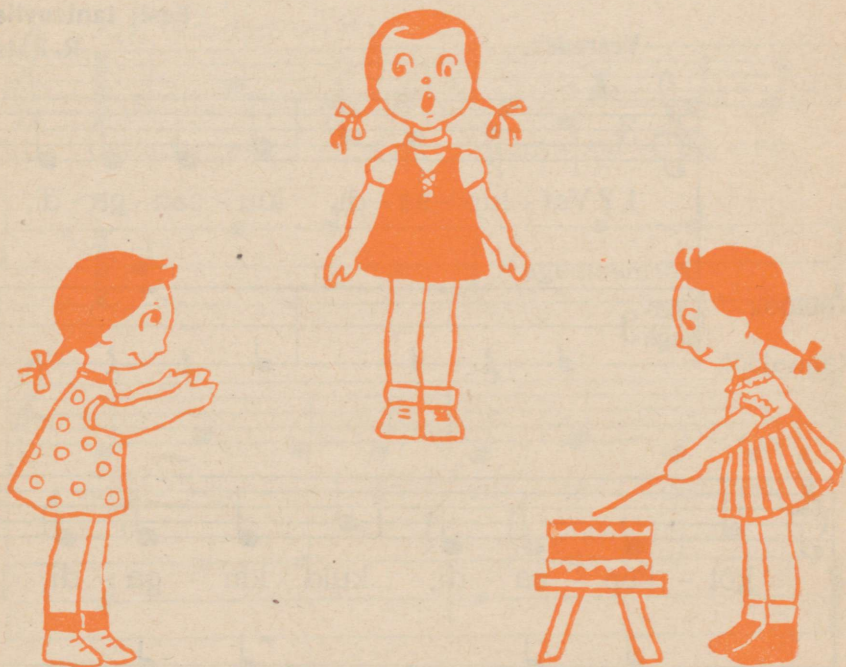
Küsimusi:

Kuidas nimetatakse laulus vaikust (vahepidamist)? Kuidas märgitakse 1-löögilist pausi? Kuidas märgitakse 2-löögilist pausi? Missugune on tervetakti paus?

Ülesandeid:

Kuulata laule või mängupalasid ja kuulmise järele kindlaks määrata, mis taktis need on. Takti lüüa!

Noodi järele läbi töötada laulude «Minu hani» või «Eideratas» rütmiline kaasmäng, ka lauluviisid hästi selgeks õppida. Laulda neid laule kolmes rühmas: 1) lauljad, 2) plaksutajad ja 3) koputajad.

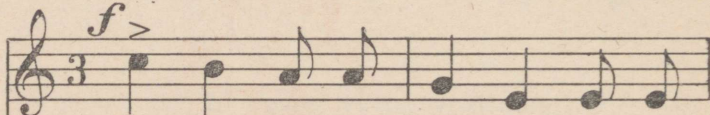

Labajalavalss

Eesti tantsuviis
R. Päts

Veeredes.

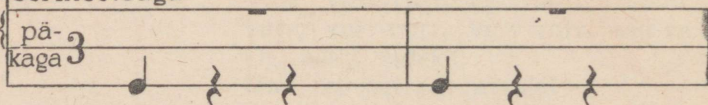
f >

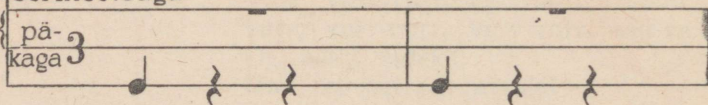
1. 2. Vat - lup - sa - di, luu - san - ga - di,

sõrmeotsaga

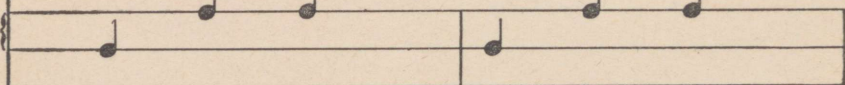
Käelöök

Kannalöök

kõt - kōp - sa - di, kuld - kin - ga - di,

siid - sii - ra - di, lä - bi - vii - ra - di,

nak - nae - la - di, pak - pae - la - di!

mf (kordamisel *p*)

Puu - puu - sa - 'di, pum - ma - de - ra,

viu - vip - sa - di, vil - la - de - ra!

f >

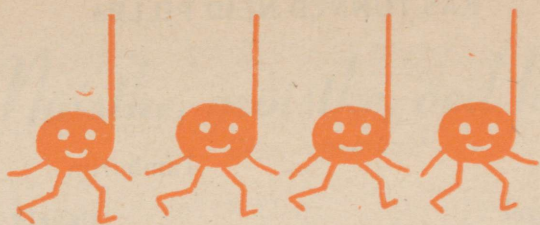
Vat - lūp - sa - di, luu - san - ga - di,

kõt - kōp - sa - di kuld - kin - ga - di,

f >

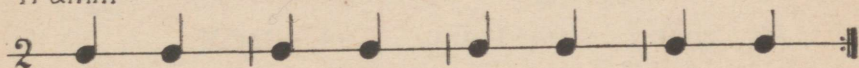
1. tip - tap - pa - di, hās - ti tih - ti,
2. tip - tap - pa - di, ta - hād tant - si,

är - ge lās - ke kã - si lah - ti!
la - se la - ba - ja - la vals - si.

Mängida käigurütmil

Trumm

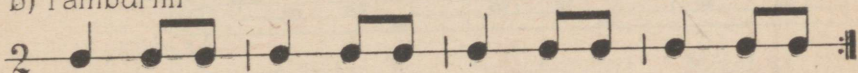

Mängida jooksurütmil

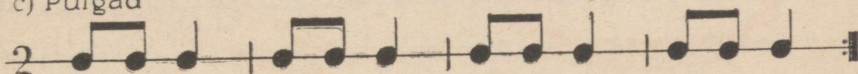
a) Triangel

b) Tamburiin

c) Pulgad

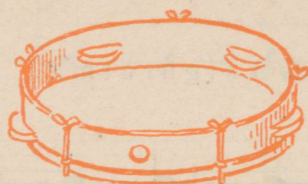

KAS TUNNED NEID PILLE?

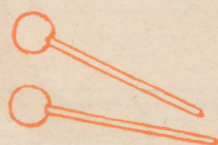
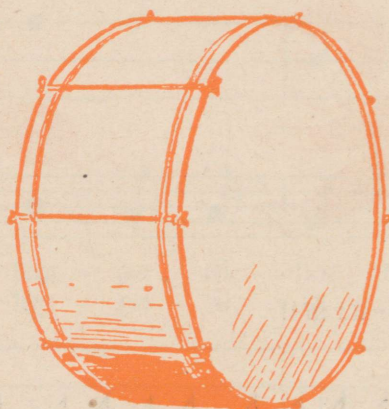
Triangel

Tamburiin

Suur trumm

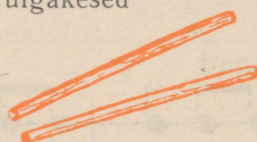

Taldrekud

Väike trumm

Pulgakesed

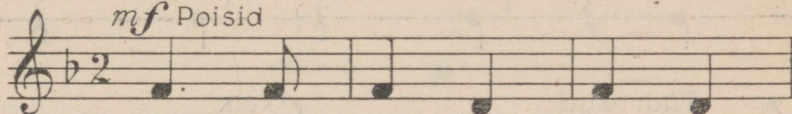
Mõistke, mõistke, õed hellad

Eesti rahvaluule

E. Arro

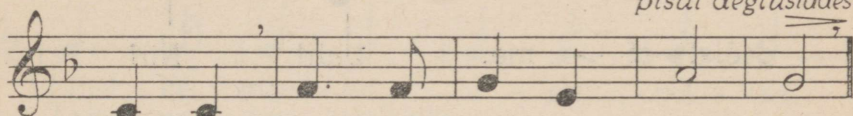
Elavalt.

mf Poisid

Mõist - ke, mõist - ke, õ - ed

pisut aeglustades

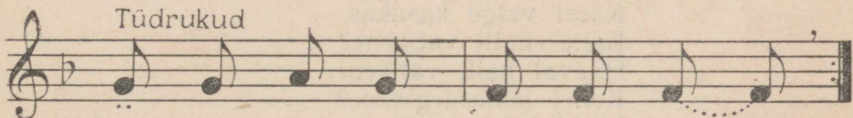
hel - lad, mõist - ke, õ - ed hel - lad!

mf (Poisid)

1. Kël - lel pi - kad põl - le - pae - lad?

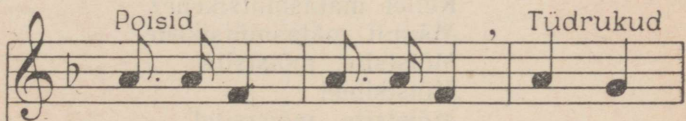
Tüdrukud

Pa - jul pi - kad põl - le - pae - lad.

Poisid

Tüdrukud

Mõist - si - te, mõist - si - te! Mõist - si -

Plaksutamine

Koputamine

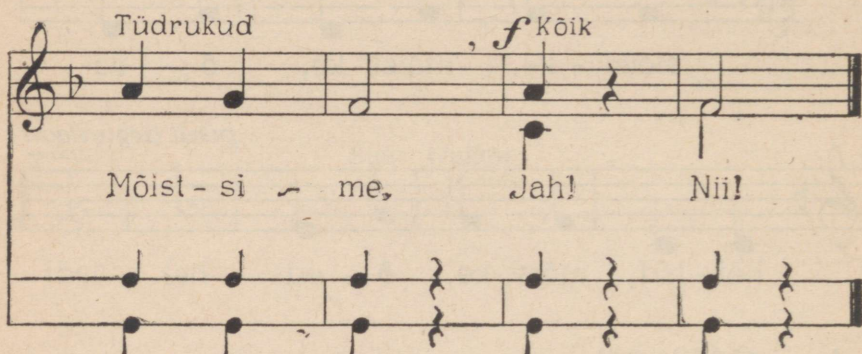

Poisid

me! Mõist-si-te, mõist-si-te!

Tüdrukud, *f* Kõik

Mõist-si me, Jah! Nii!

Mõistke, mõistke, õed hellad,
 mõistke, õed hellad!
 Kellel pikad põllepaelad?
 Pajul pikad põllepaelad.
 Kellel valge kasukas?
 Kasel valge kasukas.
 Kelle halli vatikene?
 Haaval halli vatikene.
 Kelle leinasärgikene?
 Lepal leinasärgikene.
 Kelle see pea punane?
 Pihlakal pea punane.
 Kellel mätasmütsikene?
 Männil mätasmütsikene.
 Mõistsite, mõistsite!
 Mõistsime!
 Mõistsite, mõistsite!
 Mõistsime!
 Jah! Nii!

PUNKTEERITUD RÜTM KAHE LÖÖGI PIIRIDES.

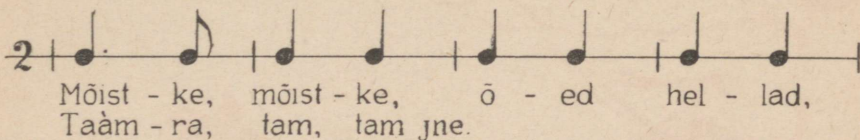
(«Hüpperütm»)

Laulus «Mõistke, mõistke, õed hellad» märkame, et esimesel silbil on heli, mis kestab üle ühe löögi ($1\frac{1}{2}$ lööki) ning sellele järgneb heli, mis kestab pool lööki. Kokku moodustavad need kaks heli kahelöögilise rütmi, mida noodistatakse nii:

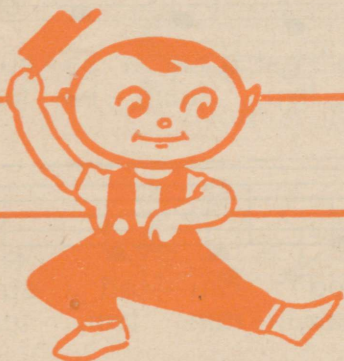
Üksteisele järgnedes nad jätavad justkui hüppe mulje. Sellist rütmi nimetame silbipaariga taàm-ra.

Laulu rütmi loeme järgnevalt:

Laulu lõpposas esineb meile juba tuntud punkteeritud rütm ühe löögi piirides — nn. kiirhüppe rütm.

SOL

Sol asub teisel joonel:

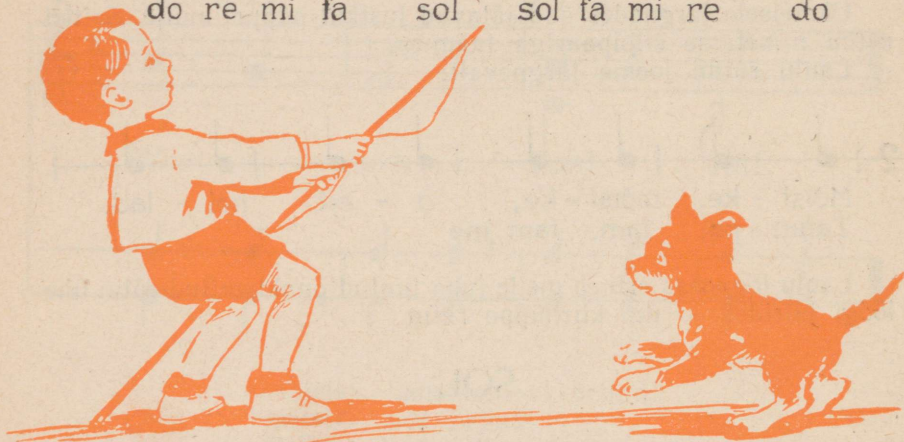

sol

Laulda noodi järgi:

do re mi fa sol sol fa mi re do

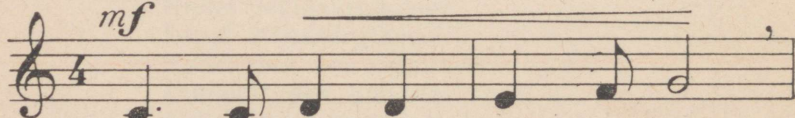

Ratsasõit piitsavarrel

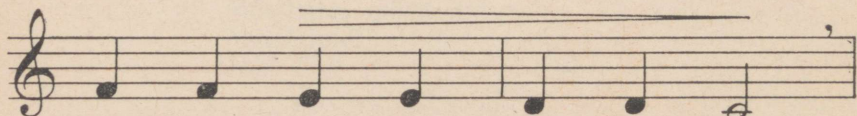
K. E. Sõöt

Elavalt.

mf

Piit - sa - var - rest raat - sa - ruun,
Taam - ra, tam, tam, taam - ra, taa,

kol - me - kord - sed rau - ad suun
tam, tam, tam, tam, tam, tam, taa,

nii ma rat - sun ü - le ra - ba,
taam - ra, tam, tam, taam - ra, tam, tam,

ü - le kar - ja - mu - ri sa - ba.
tam, tam, tam, tam, tam, tam, tam, tam.

SOL

Do-re, hakka pähe

Eesti rahvaluule

FA

Kaunis kiiresti.

Keerdlaul
3-häälne

mf ①
Do - re, hak - ka pä - he!

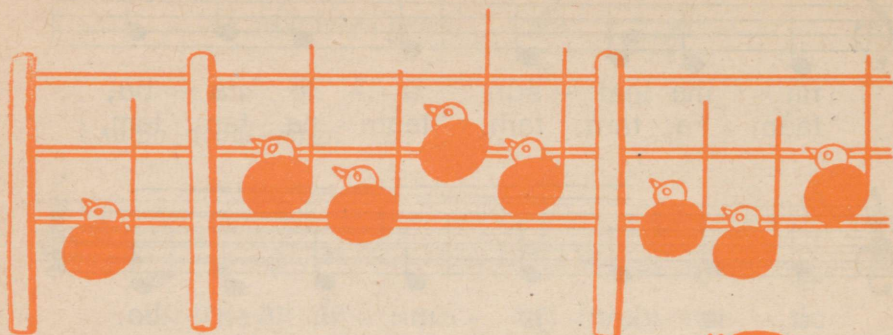
MI

②
Kui ei hak - ka, a - jan lak - ka,

RE

③
an - nan mal - ka tak - ka!

DO

EELTAKT.

Juhul kui laul ei alga takti rõhulise, vaid rõhutu osaga, siis nimetatakse seda rõhutat osa eeltaktiks. Laul «Meil aiaäärne tänavas» algab eeltaktiga.

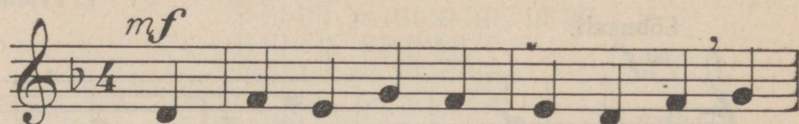

Meil aiaäärne tänavas

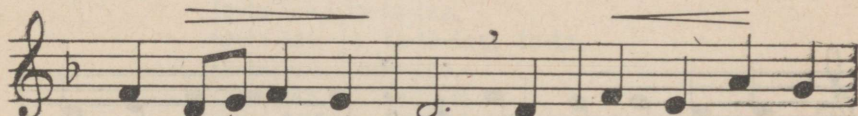
L. Koidula

Eesti rahvaviis

Pikaldaselt.

1. Meil ai - a - äär - ne tä - na - vas, kui

ar - mas o - li see, kus kas - te - hei - nas

põl - vi - ni me lap - sed jook - si - me.

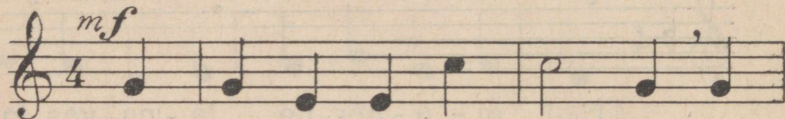
1. Meil aiaäärne tänavas, kui armas oli see, kus kasteheinas põlvini me lapsed jooksi me.
2. Kus ehani ma mängisin küll lille, rohuga, kust vanataat käekõrval mu tõi tuppa magama.
3. Kui üle aia tahtsin siis ta kombel vaadata. «Laps, oota,» ütles ta, «see aeg on kiire tulema.»
4. Aeg tuli ... Maa ja mere peal silm mõnda seletas, — ei poolt nii armas olnud seal, kui külatänavas.

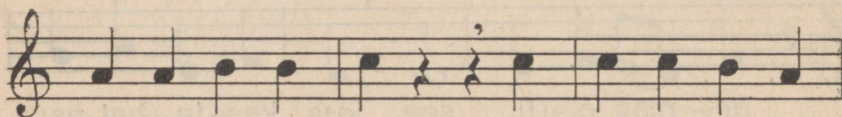
Pillimängu lugu

E. Friemert

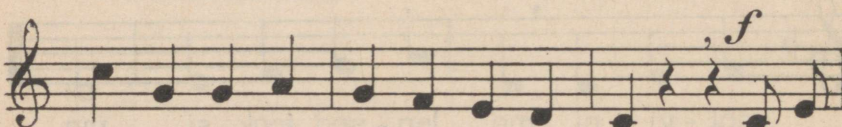
Lõbusalt.

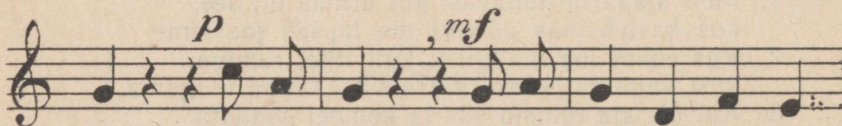
1. See pill, mis mul on, huul - tel teeb

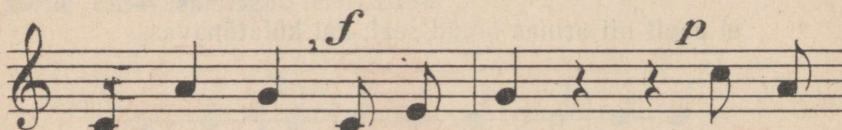
rõõmsalt li - lu - lii! Ja o - ma flöö - ti

pu - hu - des ma män - gin ik - ka nii: li - lu -

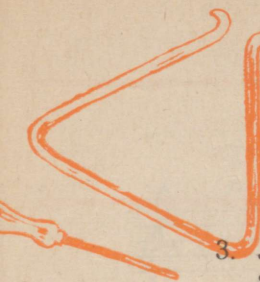
lii, li - lu - lii, li - lu - lii ja li - lu -

lii, lii - lii, li - lu - lii, li - lu -

lii, li - lu - lii ja li - lu - lii.

2. Mul pilliks on triangel
ja sellel mängin ma —
lõön kergelt pulgakesega,
pill hakkab kõlama:
til-lil-lill, til-lil-lill,
til-lil-lill ja til-lil-lill, lil-lill,
til-lil-lill, til-lil-lill,
til-lil-lill ja til-lil-lill.

3. Ja minu käes on trompet,
sel valjult tuututan.
Kui homme ka veel harjutan,
kõik lood siis selgeks saan:
ta-ta-taa, ta-ta-taa,
ta-ta-taa ja ta-ta-taa, ta-ta,
ta-ta-taa, ta-ta-taa,
ta-ta-taa ja ta-ta-taa.

4. Lõön uljalt väikest trummi —
ka mina pillimees.
Ei lähe segi marsisamm,
kui kostab teie ees:
ta-ra-tam, ta-ra-tam,
ta-ra-tam ja ta-ra-tam, tam-tam,
ta-ra-tam, ta-ra-tam,
ta-ra-tam ja ta-ra-tam.

5. Eks trummi lõön ka mina
ja suur on minu trumm.
Ma sellel lausa müristan:
pumm-pumm, tr-rumm, tr-rumm!
Pum-pum-pumm, pum-pum-pumm,
pum-pum-pum, pum-pum, tr-rumm,
tr-rumm,
pum-pum-pumm, pum-pum-pumm,
pum-pum-pumm, tr-rumm, tr-rumm!

6. Ma dirigent ja juhin,
et mängiksid kõik koos.
Nii kõlabki nüüd ühiselt
ka meie pilliloos:
li-lu-lii, til-lil-lill,
ta-ra-tam, tr-rumm, ta-ta,
pum-pumm,
li-lu-lii, til-lil-lill,
ta-ra-tam, tr-rumm, pum-pumm.

LA

La asub teises vahes:

la

Laulda noodi järgi:

Do re mi fa sol la

sol la sol fa mi re do

Korrata noodi järgi «Pajupill».
Laulda noodi järgi «Üles, üles, hellad vennad».

Üles

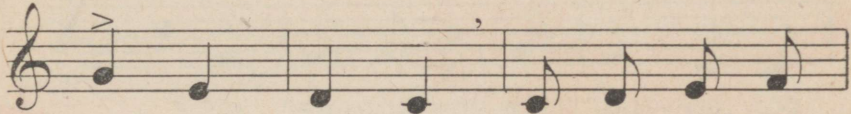
Eesti rahvaviis

Elavalt.

mf Üksik (kordamisel kõik)

1. Ü - les, ü - les, hel - lad ven - nad.
2. Seal me rõõ - mu rõ - ka - ta - me.

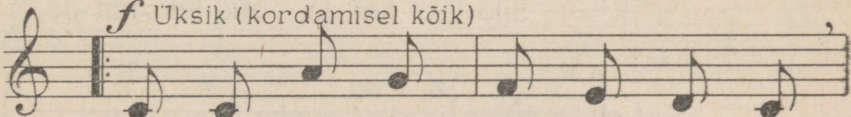

ü - les, ü - les, sõi - da - me nüüd
ü - les, ü - les, lau - lu lah - ket

Sõo - ru mäe - le ü - - les!
lak - su - ta - me, ü - - les!

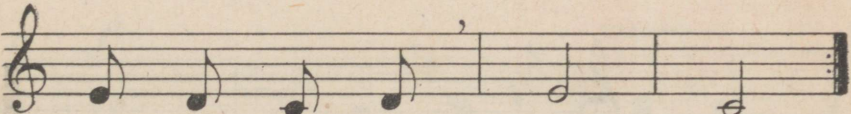
f Üksik (kordamisel kõik)

Seal me söö - me sõs - te - ri - da,
Seal me mee - led me - sil - se - mas,

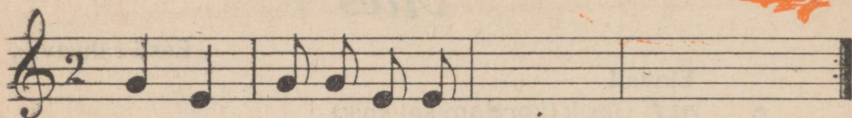

ü - les, ü - les, pau - gu - ta - me
ü - les, ü - les, sü - da - med seal

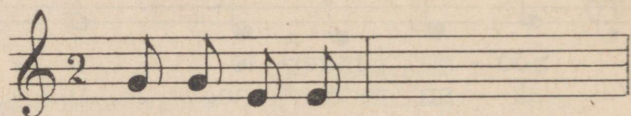

päh - ke - li - da, ü - - les!
süt - ti - ne - mas, ü - - les!

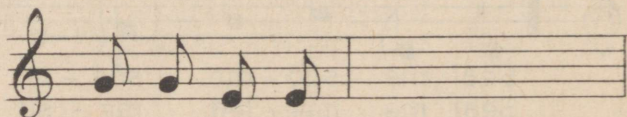
Kirjutada edasi (kuid mitte noodiraamatusse, vaid noodivihikusse).

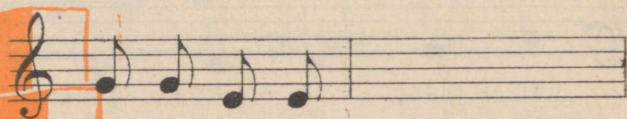
Kurr,karr, kussa lä-hed?Nurr,narr, nur-me lä-hen.
Nirr,narr, mi-da ots'ma?Hirr,harr, hii-ri ots'ma.

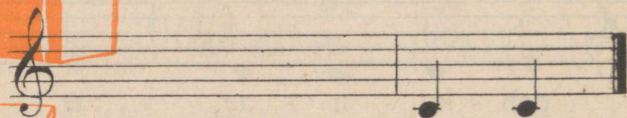
Sild läks kat-ki, sild läks kat-ki,

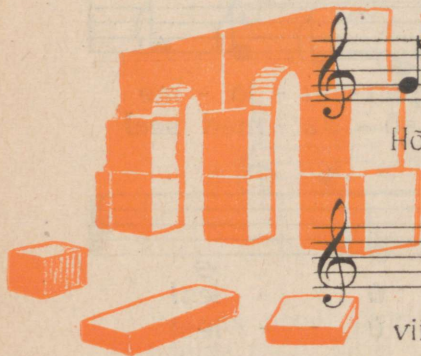
mil-le-ga me pa-ran-da-me?

Hõ-be-vee-gä, kul-la-vee-ga,

vii-ma-ne jääb kin-ni.

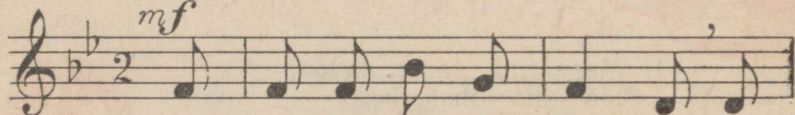

Puutööliste laul

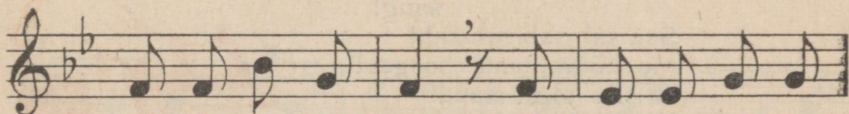
M. Krassev

Elavalt.

mf

1. Me sae-me, sae-me lau - da, töö

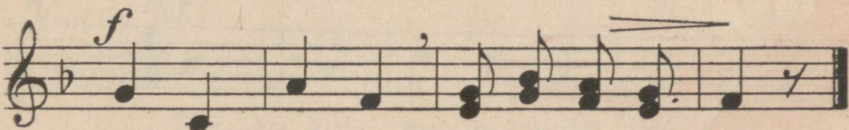
ai - na ki - hab, keeb. Las' te - ras-hambad

lau - da, see mee-le rõõm-saks teeb.

Sing-sang, sing-sang! Sah-sah-sah-sah - sah!

Sing-sang, sing-sang! Sah-sah-sah-sah - sah!

1. Me saeme, saeme lauda,
töö aina kihab, keeb.
Las terashambad laulda,
see meele rõõmsaks teeb.
∴ Sing-sang, sing-

sang!
Sah-sah-sah-sah-sah! ∴

2. Me hõoveldame hoogsalt,
et sile oleks laud.
Ning pikki laaste voogsalt
veab välja hõövliraud.
∴ Siuh-ha, siuh-ha!
Säuh-säuh-säuh-säuh-

säuh! ∴

3. Siis vasaraga lauad
me kokku klopsime
ja hästi, hästi naelad
kõik sisse toksime.
∴ Põmma, põmma!
Tok-tok-tok-tok-tok! ∴

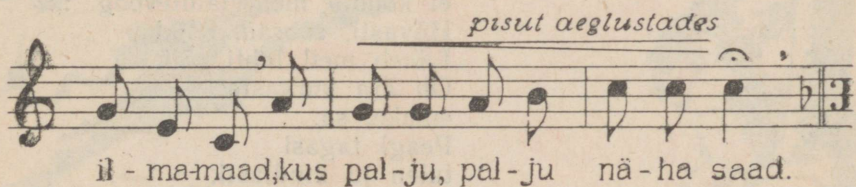
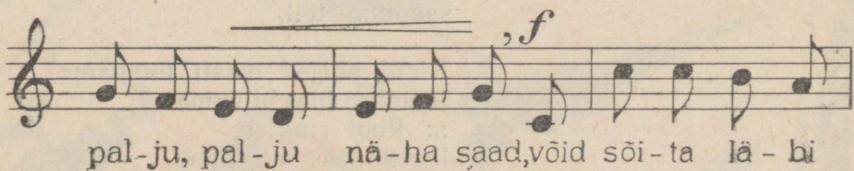
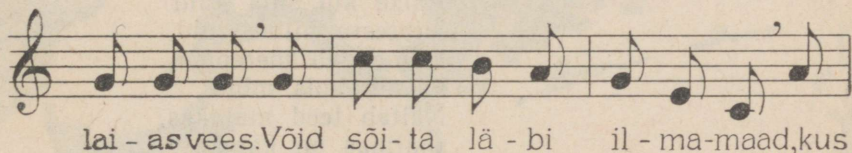
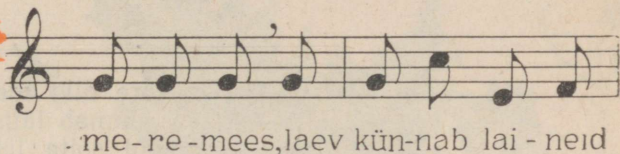
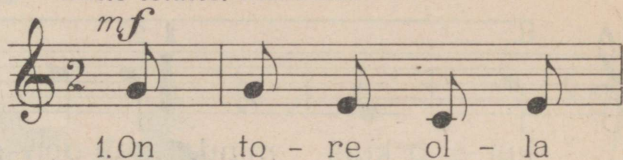

On tore olla meremees

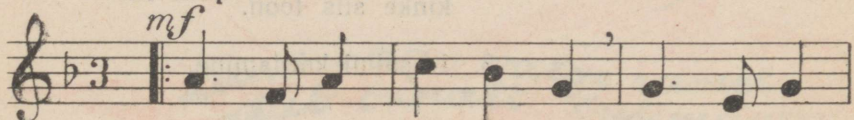
S. Taev

S. Taev

Mitte tõtates. Mõnusalt.

Valsi tempos.

Näi - tab teed ma - ja - kas, saat - mas on

pil - lub tuld hel - men-dab me - re - pind,
 ka - ja - kas. Ter - vi - seid te - malt ma
 kut - sub kuis mind. saa - dan - gi teil.

1. On tore olla meremees,
 laev künnab laineid laias vees.
 ∴ Võid sõita läbi ilmamaad,
 kus palju, palju näha saad. ∴
 Päike kui sula kuld
 laintesse pillub tuld,
 helmendab merepind,
 kutsub kuis mind.
 Näitab teed majakas,
 saatmas on kajakas.
 Terviseid temalt ma
 saadangi teil.

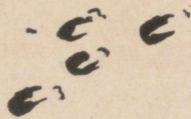
2. Nüüd purjed masti tõmbame
 ja ankrü üles hiivame.
 ∴ Rool ringleb,
 laeval sees on hoog,
 ei kohuta meid laintevoog. ∴
 Huvasti, sõbrad, kõik!
 Läheb meil lahti sõit.
 Oh ära kurvasta,
 emake, sa.
 Peagi tagasi
 tulen ju kindlasti,
 kõigile kinke toon,
 kinke siis toon.

3. 1. salmi kordamine.

Lumi nagu valge samet
katab õnnalt Eestimaad...

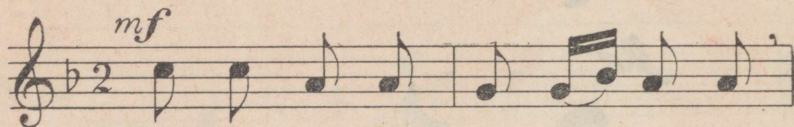

Lumi nagu valge samet

J. Speek

M. Härma

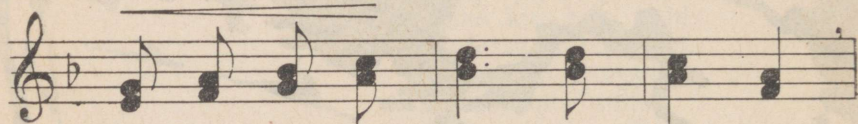
Mõõdukalt,

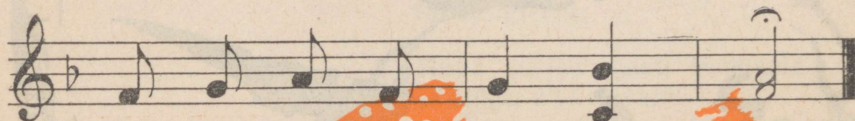
1. Lu - mi na - gu val - ge sa - met

ka - tab õr - nalt Ees - ti - maad; kuu - sed, ka - sed,

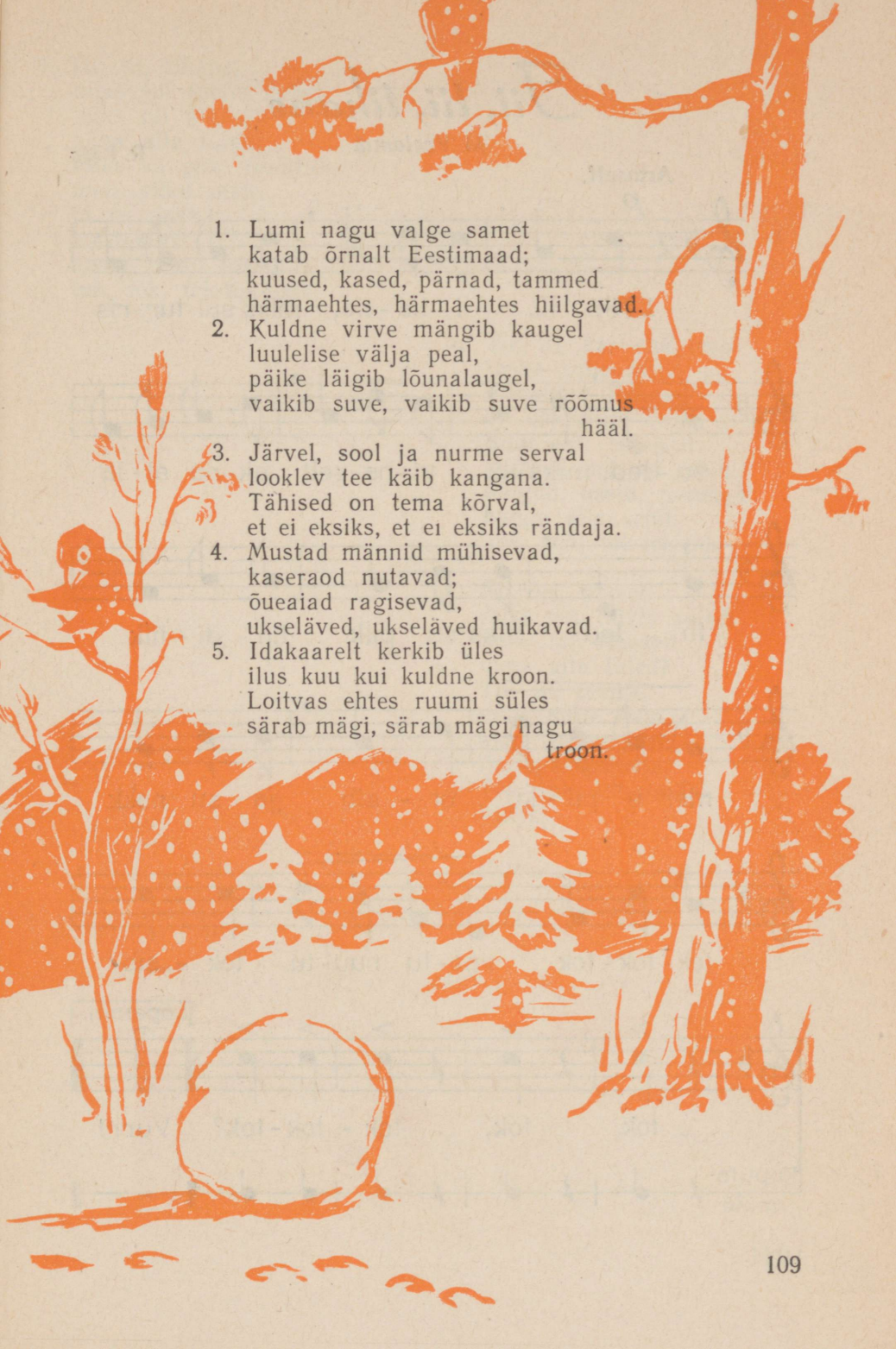

pär - nad, tam - med här - ma - eh - tes,

här - ma - eh - tes hül - ga - - - vad.

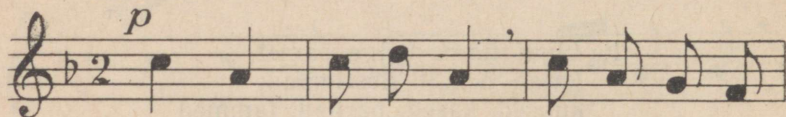
-
1. Lumi nagu valge samet
katab õrnalt Eestimaad;
kuused, kased, pärnad, tammed
härmaehtes, härmaehtes hiilgavad.
 2. Kuldne virve mängib kaugel
luulelise välja peal,
päike läigib lõunalaugel,
vaikib suve, vaikib suve rõõmus
hää.
 3. Järvel, sool ja nurme serval
looklev tee käib kangana.
Tähised on tema kõrval,
et ei eksiks, et ei eksiks rändaja.
 4. Mustad männid mühisevad,
kaserad nutavad;
õueaiad ragisevad,
ukseläved, ukseläved huikavad.
 5. Idakaarelt kerkib üles
ilus kuu kui kuldne kroon.
Loitvas ehtes ruumi süles
särab mägi, särab mägi nagu
troon.

Tii, tü, tihane

M. Veetamm

R. Päts

Armsalt.

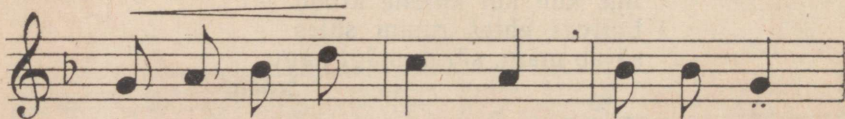
1. Tii; tü, ti - ha - ne, miks sul tur - ris

su - led, miks nii vi - ha - selt ak - na al - la

tu - led? Miks su pilk tin - di - tilk

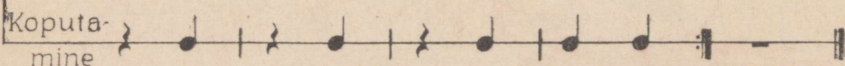
mei - e pil - ku ot - sib ja su nokk

tok - tok - tok vas - tu ruu - tu tok - sib

tok, tok, tok - tok - tok? Vurr!

1. Tii, tii, tihane,
miks sul turris suled,
miks nii vihaselt
akna alla tuled?
Miks su pilk, tinditilk,
meie pilku otsib
ja su nokk
tok-tok-tok
vastu ruutu toksib:
tok, tok, tok-tok-tok?

2. Tii, tii, kas ehk teeb
tuska sulle tali?
Punanina Pakane
on ehk liiga vali.
Sinu eest rutukalt
viimsed marjad rebib,
tõugud, ussid, putukad
hange alla sebib.
Tok, tok, tok-tok-tok.

3. Tii, tii, tihane,
miks sul turris suled,
miks nii vihaselt
akna alla tuled?
Tii, tii, teame,
mida sulle vaja,
akna külge seame
linnu söögimaja.
Tok, tok, tok-tok-tok.
Vurr!

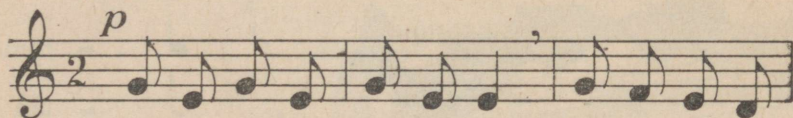

Talvetaat on meie maal

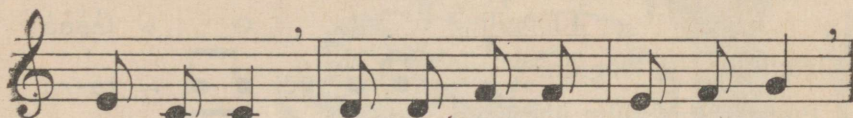
F. Kuhlbars

B. Kõrver

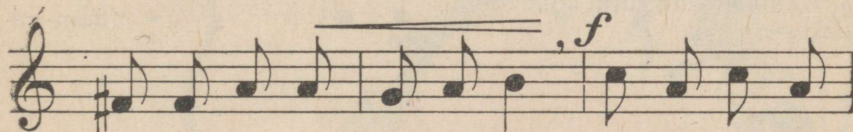
Rõõmsalt.

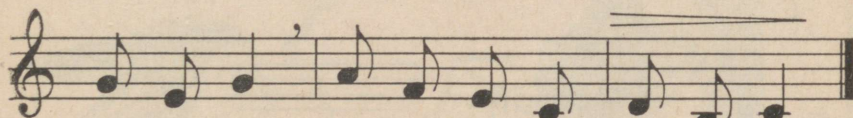
1. Va-res, va-ga lin-nu-ke tõi meil' täht-sa

sõ-nu-me ei-le õh-tu e-ha a'al:

„Tal-ve-taat on mei-e maal.” Te-re, te-re,

lau-la-me, te-re, ar-mas ta-di-ke.

1. Vares, vaga linnuke
tõi meil' tähtsa sõnume
eile õhtu eha a'al:
«Talvetaat on meie maal.»
Tere, tere, laulame,
tere, armas taadike.

2. Sillutad nüüd järved, sood,
meile palju lõbu tood.
Kui kord liugustikult me

kelgul alla lendame,
lumelilled, taadike,
sead siis meie aknale.

3. Kord sa tuled paunaga
andeid välja jagama.
Sätendab siis kuusepuu,
kõlab kooris laste suu,
südamest siis hüüame:
«Tuhat tänu, taadike!»

KOOND-LOETELU TUNDMAÕPITUD RÜTMIMÄRKIDEST

Noodid:

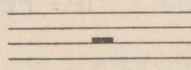
1-löögiline		= tam
2-löögiline		= tàà
3-löögiline		= tààà
4-löögiline		= tàààà
$\frac{1}{2}$ -löögiline + $\frac{1}{2}$ -löögiline	 või 	= ta-ra
Punkteeritud rütm ühe löögi piirides.	 või 	= tà-ri
Punkteeritud rütm kahe löögi ulatuses.	 	= taàm-ra

Pausid:

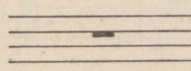
1-löögiline paus

2-löögiline paus

tervetakti paus

Ülesanne. Laulda rütmilise kaasmänguga laule noodi järgi ja õppida ka pause lugema.

Kuulge, kuulge, tuleb juba
laste sõber näärimees!

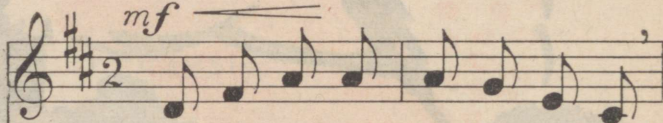
Üle lume lagedale

J. Oro

Eesti rahvaviisi J.
R. Päts

Rõõmsalt.

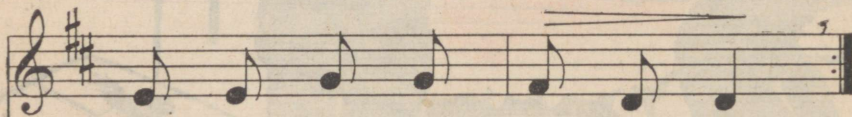
mf

1. Ü - le lu - me la - ge - da - le
Tee viib o - rust mä - ge - de - le

Triangel või
Plaksutamine

kulju-
sed 2

viib meid rõõ - mus tal - ve - tee.
ü - le kül - me - ta - nud vee.

f *elavamalt*

Ol - gem rööm-sad, vel - led hel - lad,

la - ja - ta - gu lau-lu keel! He - li - se - gu

aeglustades

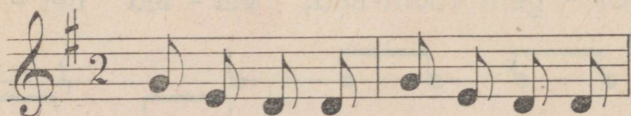
ai - sa - kel - lad lu - me - rik - kal tal - ve - teel.

1. Üle lume lagedale
viib meid röömus talvete.
Tee viib orust mägedele
üle külmetanud vee.
Olgem röömsad, velled
hellad,
lajatagu laulu keel!
Helisegu aisakellad
lumerikkal talveteel!

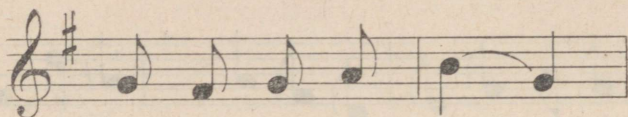
2. Uhke kuuse tuppa toome
suureks röömuks lastele.
Lõbusama tuju loome,
pidutuju kõigile.
Särab kuusk ja särab tuba,
lapsed röömsad kuuse ees!
Kuulge, kuulge, tuleb juba
laste sõber — näärimees!

SIDEKAAR JA SIDEJOOJON

Kui ühel silbil esineb mitu erineva kõrgusega heli, siis ühendatakse vastavad noodid s i d e k a a r e g a —)

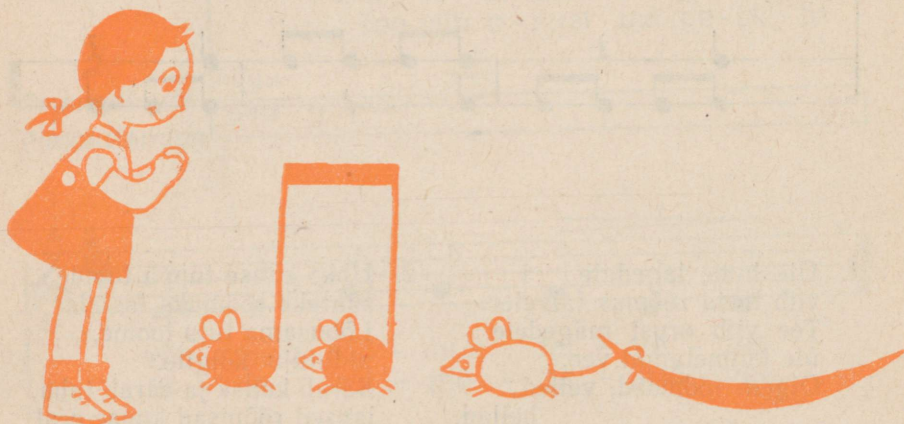
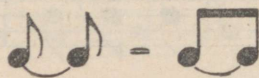

Lä - bi lu - me sa - hi - se - va

sõi - dab saa - ni - ke. —

Kui ühel silbil esinevad noodid on poolelöögilised, siis ühendatakse need peale sidekaare veel sidejoonega, mis täidab ühtlasi lippude aset.

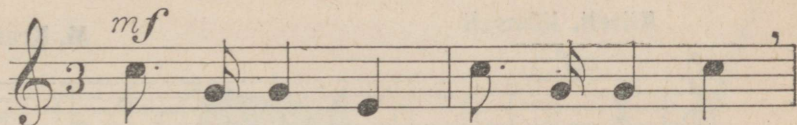
Sidejoone kasutamist jälgi laulus «Tihase mäng».

Armas näärivanakene

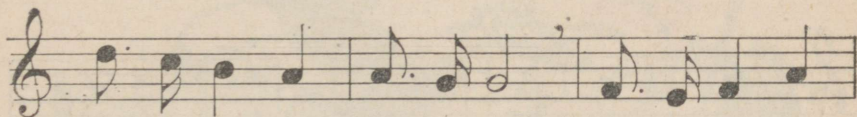
T. Kuusik

Laste laul

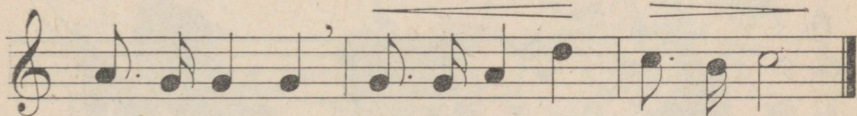
Südamlikult,

1. Ar - mas nää - ri - va - na - ke - ne,

tu - le meid ka vaa - ta - ma, meil on häs - ti

he - ad lap - sed, oo - ta - vad sind rõõ - mu - ga.

1. Armas näärivanakene, tule meid ka vaatama, meil on hästi head lapsed, ootavad sind rõõmuga.
2. Too ka kaasa kuusekene, ilus, haljas, ehitud, küünlad küljes, kingitused olgu hästi valitud.
3. Jütsile too väike hobu, Liisile too nukuke, Anni soovib siidirätti, Mihkel mütsi endale.
4. Taadil tarvis talvesaapaid, eidel sooja seelikut, palume veel peale kauba kena pildiraamatu.
5. Küll sa peale pühi puhkad, puhkad teise näärini, igal pool sind kiidetakse, kus sa käisid viimati.

Näärilaul

V. Garlitski

Kiirelt, lõbusalt

M. Krassev

mf

1. Me hõis- kel vas- tu võ- ta - me ju
tä - na aas- tat uut, ring - män- gu rõõm- sat
al - ga - me all hal - ja nää - ri
puu. Ring - män - gu rõõm - sat
al - ga - me all hal - ja nää - ri - puu.

2. Kui muinasjutus kaunimas
siin särab hõbe, kuld,
:: ja näerikuusel helkimas
küll tuhat imetuld. ::

3. Näe, ülal tipus hiilgamas
täht helgil säraval.

:: Ka näerivana tulemas,
paun kinke täis on tal. ::

4. Rõõm suur on näerikuusest meil
ja sellest laulame,
:: et lapsed kõigil ilmateil
teaks, kuidas elame. ::

HEAD UUT AASTAT!

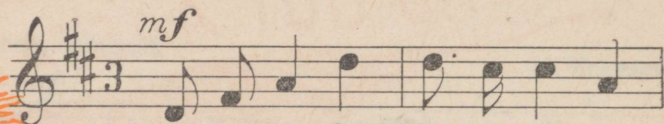

Uuel aastal palju päevi,
uuel aastal uued tööd...

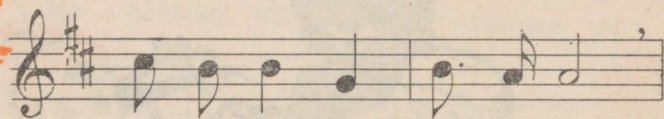
Tervist, uue aasta tulek

V. Lebedev-Kumatiš

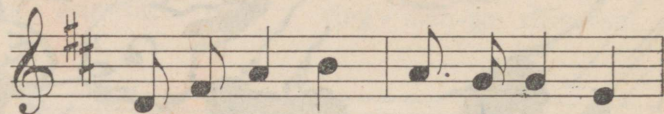
B. Körver

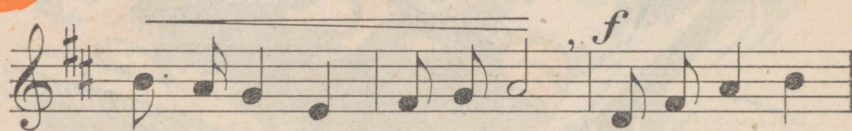
1. Ter-vist, uu - e aas ta tu - lek:

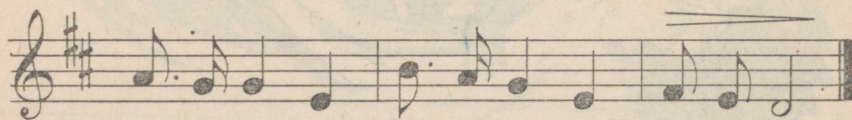
Ter - vist, nää - ri - taat ja talv!

Tä - na sõp - ru kok - ku tu - leb

hal - ja nää - ri - kuu - se all. Tä - na: sõp - ru

kok - ku tu - leb hal - ja nää - ri - kuu - se all.

1. Tervist, uue aasta tulek!
Tervist, nääritaat ja talv!
:: Täna sõpru kokku tuleb
halja näärikuuse all. ::
2. Vurrud härmas talvetaadil,
lumehelbeid tuiskab teil.
:: Koos on nääri-
delegaadid —
kogu mets on saatnud neid. ::
3. Lumehelbed õrnad, valged,
kaunilt leegib küünlaloom.
:: Punetavad laste palged,
neil on silmis nääriroom. ::
4. Ei me ennast kiida ise —
see ei ole meie viis.
:: Aga oma õppimises
igaüks sai koolis viis. ::

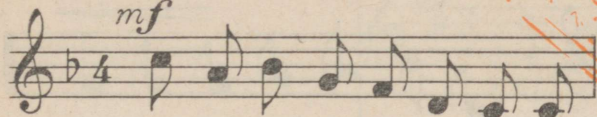
Uuel aastal

V. Beekman.

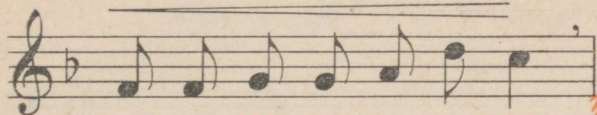
Uljalt.

mf

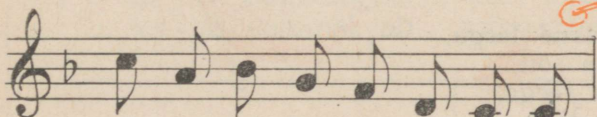
V. Kapp

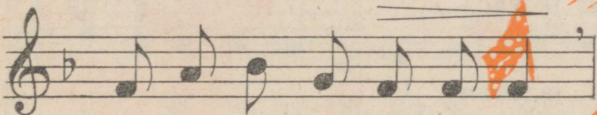
Tu-lid nää-rid tui-sandtee-ga,

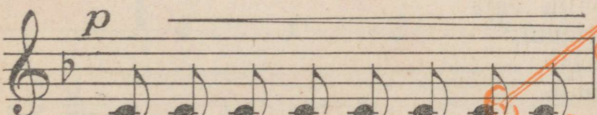
o - li see vast uh-ke sõit,

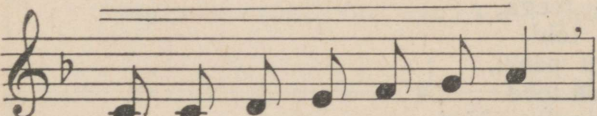
tu-lid nää-rid lai - a ree-ga,

uu - e aas-ta kaa-sa töid,

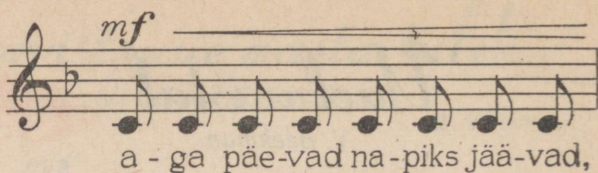

Uu-el aas-tal pi-kad päe-vad,

uu - el aas-tal uu-ed tööd,

a - ga päe-vad na-piks jää-vad,

kui sa lau-sa lul-li lööd.

1. Tulid näärid tuisand teega,
oli see vast uhke sõit,
tulid näärid laia reega,
uue aasta kaasa tõid.
Uuel aastal pikad päevad,
uuel aastal — uued tööd,
aga päevad napiks jäävad,
kui sa lausa lulli lööd.
2. Mets on meelitav ja sume,
põues süttib suusaind,
üle värskel valgel lume
kutsub suusatama sind.
Küll on palju, palju vaja
korda saata näärikuul,
uisurajal võidu ajab
meiega ka talvetuul.
3. Tulid näärid tuisand teega,
oli see vast uhke sõit,
tulid näärid laia reega,
uue aasta kaasa tõid.
Uuel aastal palju päevi,
uuel aastal — uued tööd.
Ei need päevad napiks jäägi,
käed vaid julgelt külge löö.

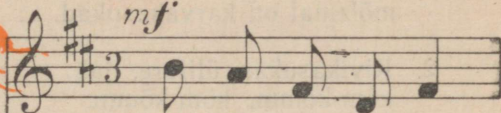
Kivikasukas

J. Oro

Eesti tantsuviis

Parajalt.

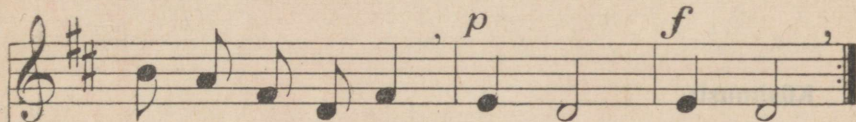
mf

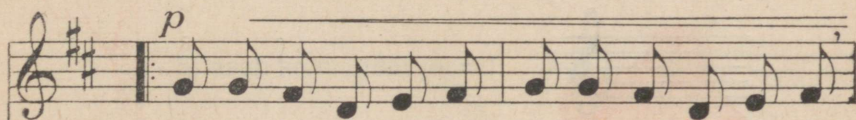
1. Ki - vi - ka - su - kas
Ka - ru - ka - su - kas

Plaksutamine
Rusikalöögid

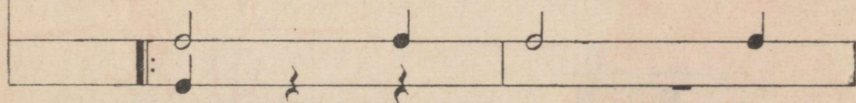
3

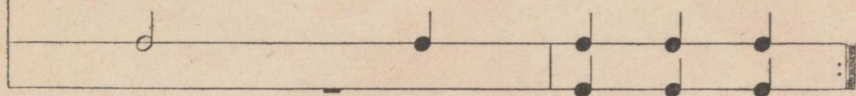
ki - vi - sammal, jah kōm-kōmm, kōm-kōmm.
ka - ru - sammal, jah mōm-mōmm, mōm-mōmm.

Ki - vil ke - na ol - la, ka - rul ke - na kái - a,

mō - le - mal on kar - va - ka - su - kad.

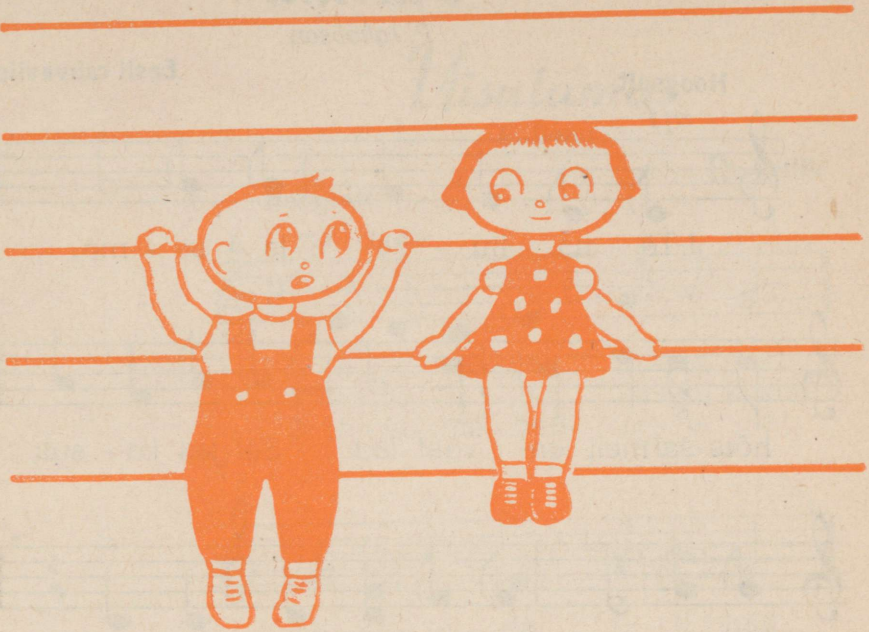
1. Kivikasukas, kivisammal, jah,
kõm-kõmm, kõm-kõmm.
Karukasukas, karusammal, jah,
mõm-mõmm, mõm-mõmm.
∴ Kivil kena olla,
karul kena käia,
mõlemal on karvakasukad. ∴
2. Kivikasukas ülitore, jah,
kõm-kõmm, kõm-kõmm.
Karukasukal viga pole, jah,
mõm-mõmm, mõm-mõmm.
∴ Kivi magab õues,
karu metsa põues,
mõlemal on karvakasukad. ∴

Küsimusi:

Millist helitugevuse märki kasutatakse noodi juures: 1) vaikselt laulmisel, 2) valjult laulmisel, 3) parajalt laulmisel, 4) järkjärgult tugevamalt laulmisel, 5) järkjärgult vaiksemalt laulmisel?

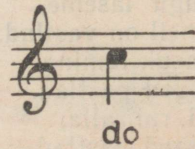
SI JA ÜLEMINE DO

Si asub kolmandal joonel:

Ülemine do asub kolmandas vahes:

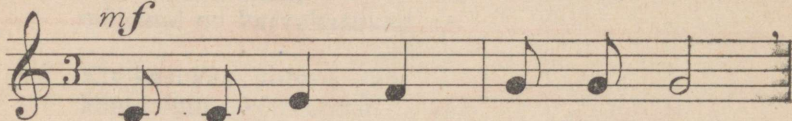
Vastlad

P. Jakobson

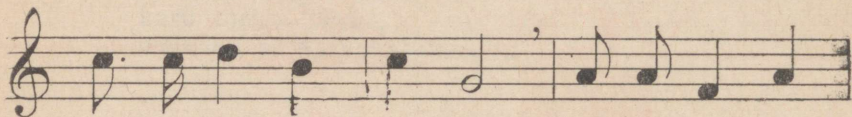
Eesti rahvaviis

Hoogsalt.

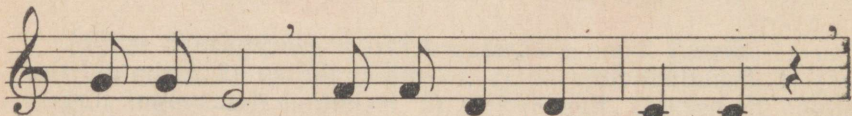
mf

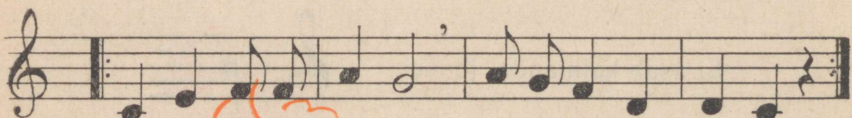
1. Tä - na liu - gu la - se - me,

hõis-sa!meil on vast-lad. Sel-jas ka - suk

lu - mi - ne, ja - las val - ged past-lad

ai, rai, ri-di - ral-la, ja-las val-ged past-lad.

1. Täna liugu laseme,
hõissa, meil on vastlad.
Seljas kasuk lumine,
jalas valged pastlad.
∴ Ai, rai, ridiralla,
jalas valged pastlad. ∴

2. Öhtul oaleemekest
saab ja seajalgu;
hammastega anname
neile tubli talgu.
∴ Ai, rai, ridiralla,
neile tubli talgu. ∴

3. Peale seda kuulame,
kas ju pill ei hüüa,
et võiks öhtul tublisti
vastlatantsu lüüa.
∴ Ai, rai, ridiralla,
vastlatantsu lüüa. ∴

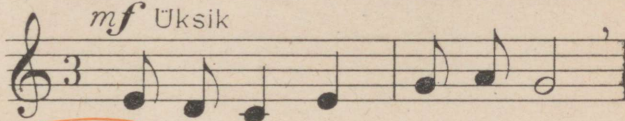
Uisutamás

E. Enno j.

T. Vettik

Hoogsalt.

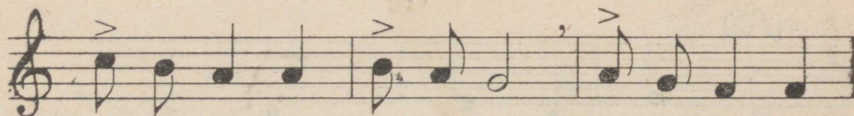
mf Üksik

1. Ta - li väl - jas, to - re jää!
2. Jää on li - be na - gu klaas!
3. Ui - su - me - hed u - ha ma!

Ui - su - ta - da ü - li - hää.
Ui - sud ai - na un - da - mas!
Trit - su - me - hed trib - la - ma!

Ra - tas - kaa - ri en - ne nii, ja siis jäl - le

tei - si - ti! Ra - di - rii ja ri - di - raa!

Ra - di - ri - di - ru - di, ral - lal - laa!

Laulud jälle kõlamas

Rõõmsalt.

Keerdlaul

4-häälne

p ①

Lau - lud jäl - le kõ - la - mas,

mf ②

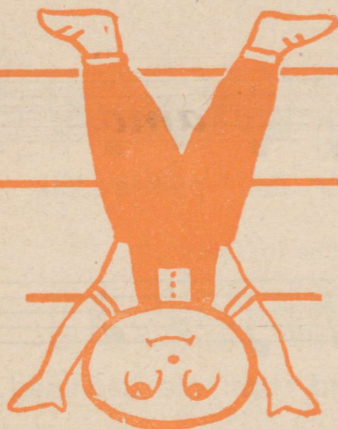
hää - led jäl - le he - la - mas:

f ③

lal - lal, laa - la - la, laa - la - la, laa,

④

lal - lal, laa - la - la, lal - lal, laa!

Alumine si asub alumise abijoone all:

Laulda noodi järgi:

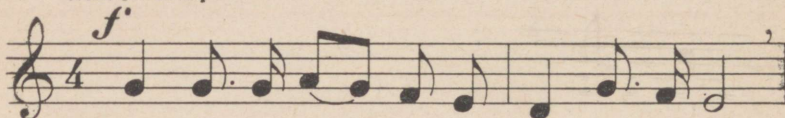
Ülesanne: Laulda noodi järgi «Laulud jälle kõlamas».

Nõukogude Armees

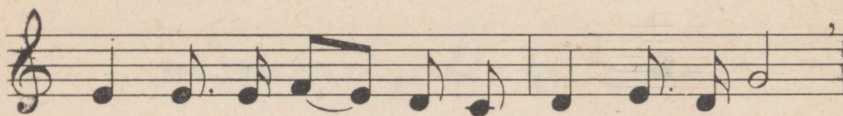
N. Frenkel

V. Vitlin

Marsi tempos.

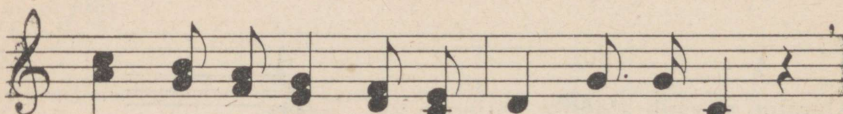
1. Väl- ja- kul sõ- du- reid pikk ri- vi käib,

tää- ki- del sä- de- leb neil päik- se läik.

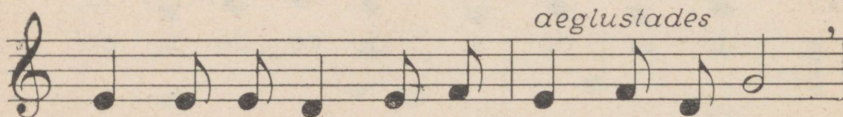
Tub- lid. ja tar- mu- kad on me- hed need,

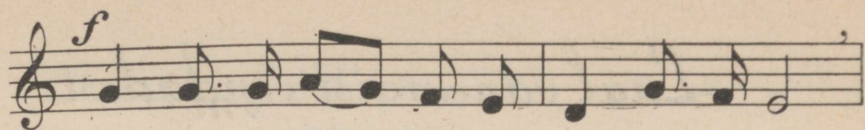
ja- la- väe võit- le- jad nad me ar- mees.

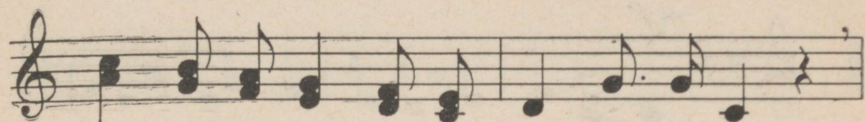
Kü- la- sid, lin- nu, me i- sa- de maad

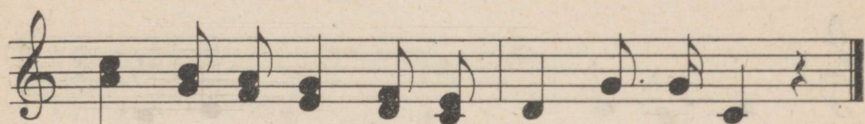
kee- gi ei ii- al meilt rii- su- da saa!

Tu - gev ja murd - ma - tu on meil ar - mee,

val - vel ta a - la - ti on ko - du eest,

val - vel ta a - la - ti on ko - du eest.

1. Väljakul sõdureid pikk rivi käib,
relvadel särab neil erk päikse läik.
Tublid ja tarmukad kõik mehed need,
jalaväe võitlejad teel armees.

Refrään:

Külasid, linnu, me isade maad
keegi ei iial meilt riisuda saa.
Meie armee kaitseb meid, kaitseb meid,
kodumaa kalliks peab teid, austab teid.

2. Mõödub meist ratsuri eskadron hoos,
sujuv ja kerge ning virk ratsu jooks.
Tuule käes eretab lipp, punav siid,
tervitab rahvast ta lai, lehviv tiib.
Refrään.

3. Ülal käib taeva all lai sinitee
üle me väljade, saarte ja vee.
Tuhinal üle me maa uljas sõit
imetleb lendurit — näe, mis ta võib!
Refrään.

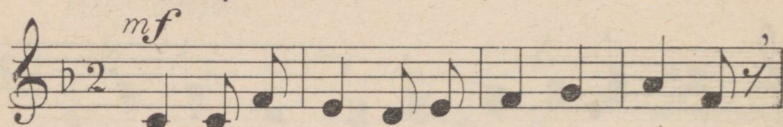
4. Tugev on masin, mis suurtükke veab.
Tanki peal vaprana juht rooli peab.
Kahuriväelased, rõõm näha teid,
kaitsete vaenlase eest kõikjal meid.
Refrään.

Laul vanemaist vendadest

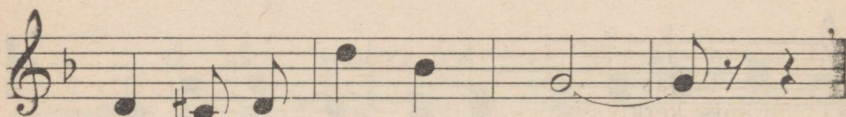
O. Võssotskaja

M. Starokadomski

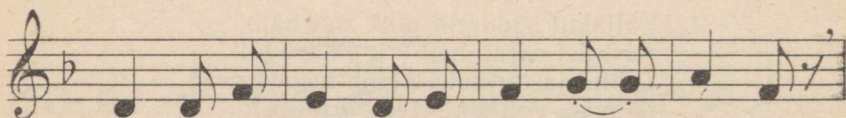
Marsi tempos.

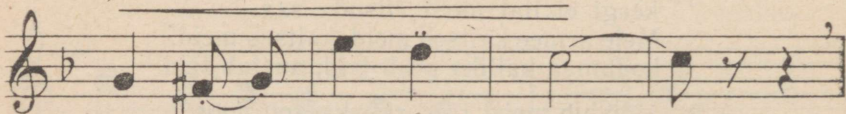
1. Sam-mu-vad va - ne-mad ven-nad ri - vis,

kaks - küm-mend aas - tat neil. _____

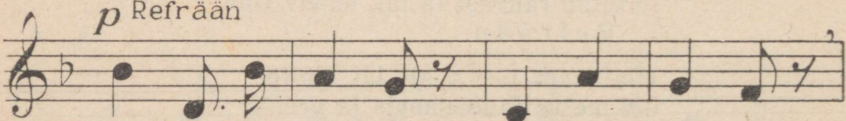

Häl - li-mas tuu-les on lip - pu-de me - ri,

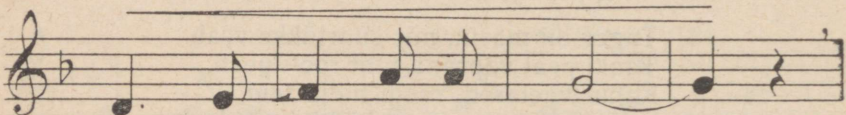

sü - dilt neil kan - nul kõik. _____

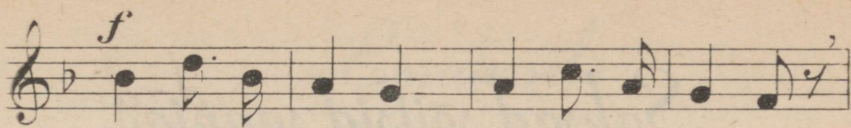
p Refraän

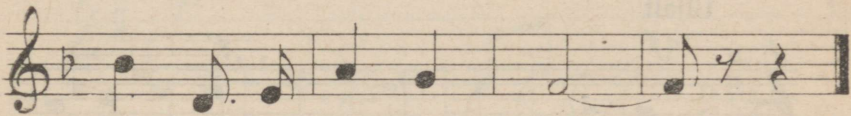
Kui - gi ma noo-rem, mis sest hoo - lin,

kii - re ae - ga - de lend; _____

saan mi-na kom-mu - nist - li - kuks noo-reks

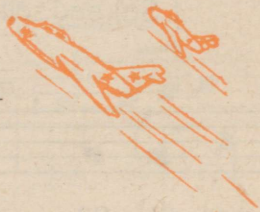

nii na - gu va - nem vend. —

2. Tehaseid vanemad vennad rajand —
stepis, taigas ja soos.
Tihnikuis kerkivad linnamajad
uljas ehitushoos.

Refrään:

Kuigi ma noorem,
mis sest hoolin, — kiire aegade lend;
eks kord ka mina uut tehast rajan,
nii nagu vanem vend.

3. Lainetab meri ja mässab vahus,
kõmiseb taevas kõu;
meremeest noort ent ei heiduta maru
ega ka pikse õud.

Refrään:

Kuigi ma noorem,
mis sest hoolin, — kiire aegade lend;
kord on mul masin, rool minu kätes,
seisan, kui vanem vend.

4. Noored, meil valida teesid palju,
töörohke aeg meil ees.
Kui õpin hästi, saab minust lendur,
nii nagu vanem vend.

Refrään:

Kuigi ma noorem,
mis sest hoolin, — kiire aegade lend;
julgeks piloodiks saada ma soovin,
nii nagu vanem vend.

- 5.—1. salmi kordamine.

Kulla emake

Laulumäng

S. Taev

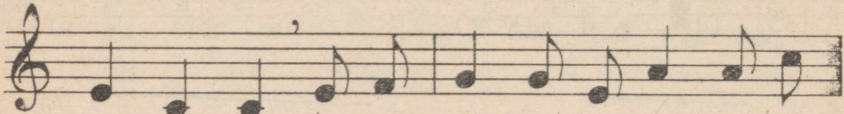
S. Taev

Kiirelt ja kergelt.

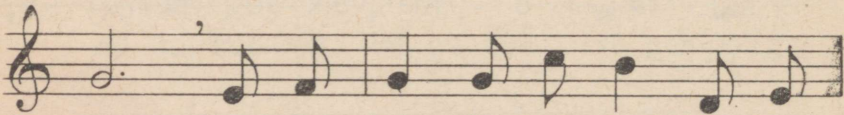
mf

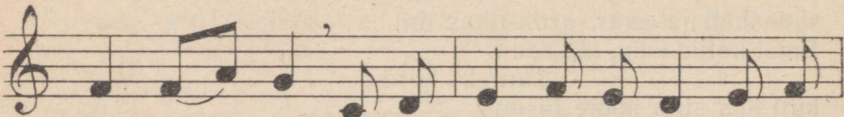
1. Kul - la e - ma - ke, ap - pi sull'
2. Pä - rast kir - ve - ga puud pee - neks

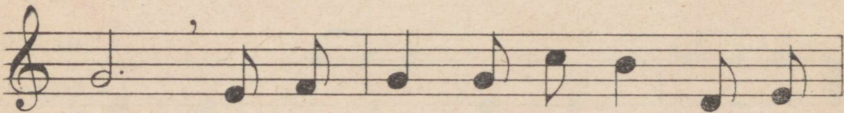
tu - le - me, eks sa kuu - la, kuis un - dab meil
rai - u - me, kuu - ri var - ju - le kan - na - mé

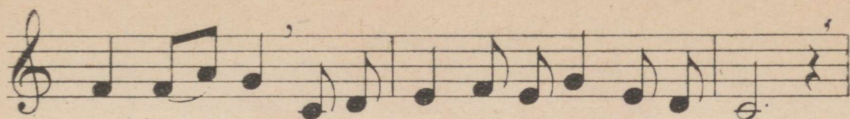
saag! I - se rõõm - sad kõik töö juu - res
nad. Ja kui pau - ku - mas väl - jas on

o - le - me, kui neist hal - gu - destriit val - mis
pa - ka - ne, to - a soo - ju - sest mõ - nu sa

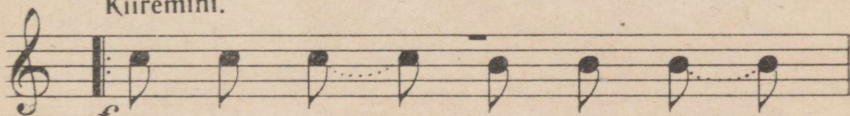

saab, i - se rõõm - sad kõik töö juu - res
saad, ja kui pau ku - mas väl - jas on

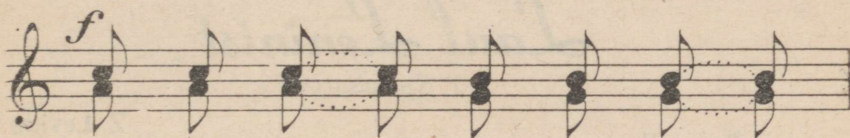

o = le - me, kui neist hal - gu destriit val - mis saab.
 pa - ka - ne, to - a soo - jusest mõ - nu sa saad.

Kiiremini.

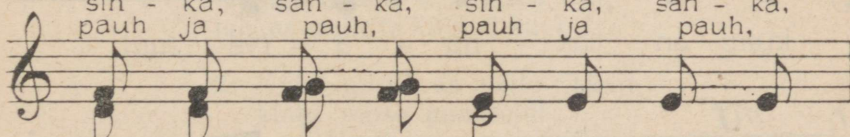
f Sih - ka, sah - ka, sih - ka, sah - ka,
 Pauh ja pauh, pauh ja pauh,

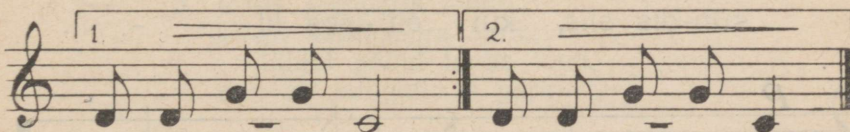
f sih - ka, sah - ka, sih - ka, sah - ka,
 pauh ja pauh, pauh ja pauh,

sih - ka, sah - ka, sih - ka, sah - ka,
 pauh ja pauh, pauh ja pauh,

sih - ka, sah - ka, sih - ka, sah - ka,
 pauh ja pauh, pauh ja pauh,

nõn - da lõi - kab saag. nõn - da lõi - kab saag.
 kir - ves rai - ub nii kir - ves rai - ub nii.

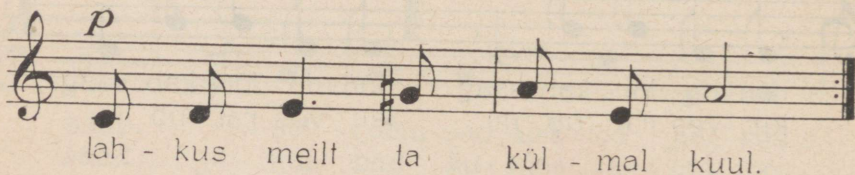
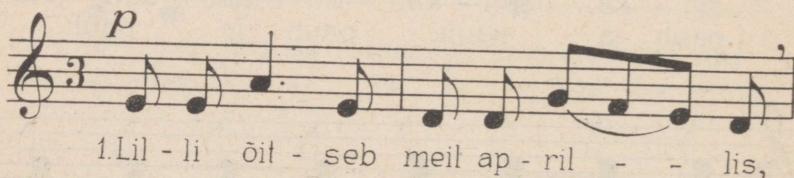

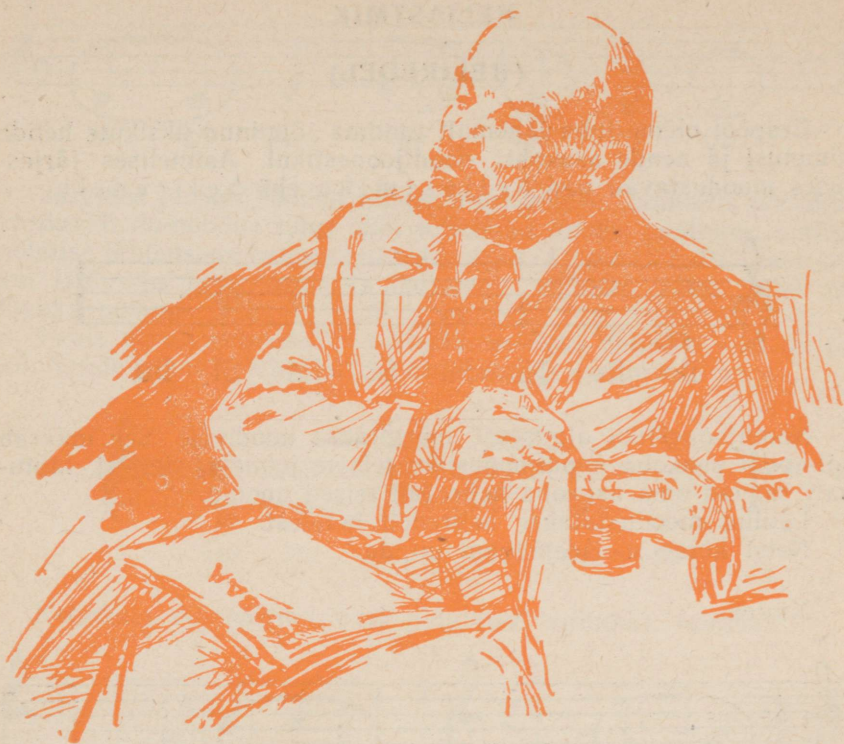
Laul Leninist

T. Spendiarova j.

Z. Levina

Parajalt.

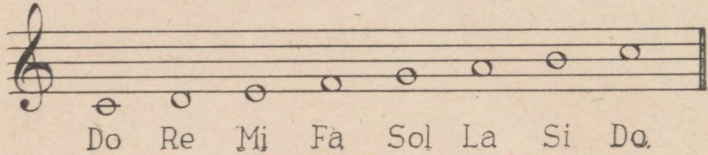

1. Lilli õitseb meil aprillis,
külm on jaanuaris tuul,
∴ sündis siis, kui õitses lilli,
lahkus meilt ta külmal kuul. ∴
2. Nüüd, aprill, sa meile rikkalt
kingi roose punaseid!
∴ Külmaks, jaanuar, jääd
ikka,
sest et võtsid sõbra meilt. ∴
3. Püsis jaanuaris huulil
kõigil kalli sõbra surm,
∴ tühjal põllul laulis tuuli,
lipu all kui puhkas põrm. ∴
4. Mis on hinges suur ja palav,
talv ei külmaks muuta saa,
∴ mälestus kui roosipuna
jääb meis jäädvalt elama. ∴

HELIASTMIK

(HELIREDEL)

Eespool oleme juba lähemalt tundma õppinud üksikute helide nimetusi ja nende asukohti noodijoonestikul. Astmelises järjes- tuses moodustavad nad heliastmiku ehk heliredeli.

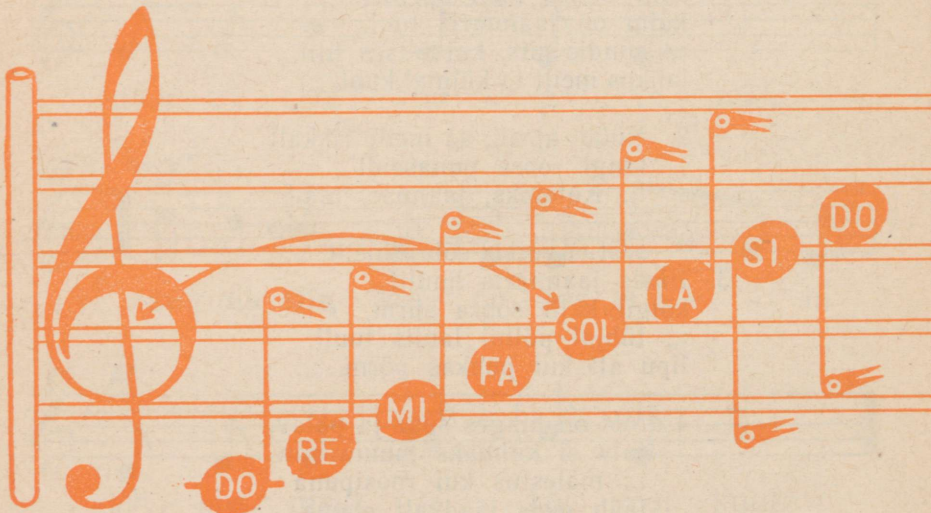

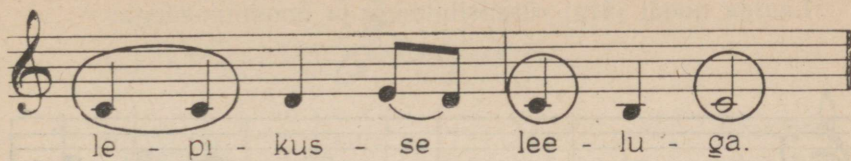
Noodijoonestiku algusesse märgitakse noodivõti. See määrab sol-noodi asukoha noodijoonestiku teisele joonele. Sellest lähtu- valt saavad oma asukoha heliredeli teised noodid.

Laulud moodustatakse heliredeli helidest.

Neist kõige meeldejäävam on do.

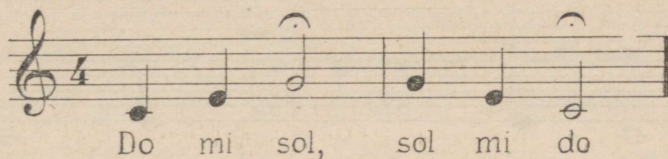
Näiteks:

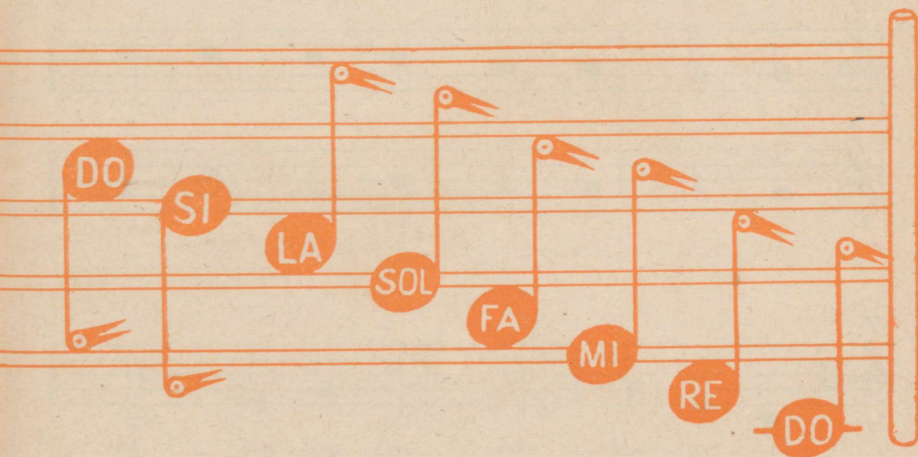
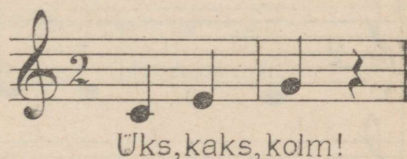
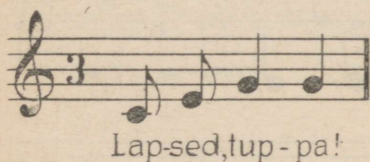

Jälgides eespool toodud näidet, märkame, et lauluviis pöörduv korduvalt do-noodile ning jääb sellele ka lõpuks peatuma. Sellist põhilise tähtsusega heli nimetatakse p õ h i t o o n i k s. Põhitoon on kui lauluviisi kodu, kuhu ta korduvalt pöörduv ning kuhu ta lõpuks püsima jääb.

Peale do on heliredeli meeldejäävamateks helideks veel mi ja sol. Nende kolme heli kokkukõla nimetatakse k o l m k õ l a k s.

Kolmkõla viisikäiku leiame paljudest lauludest, näiteks:

Laulda noodi järgi rütmisilpidega ja noodinimedega:

Do re mi ia sol sol la sol,

sol la si do si la sol fa mi re do.

Do mi sol, sol mi do.

Do mi sol, sol mi do.

Do mi sol, sol mi do.

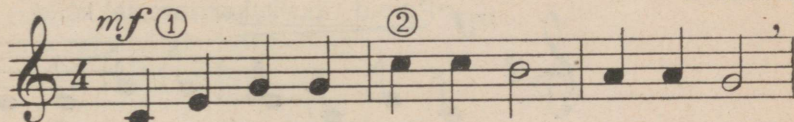
Do - mi - sol - do, do - sol - mi - do.

Jüripäev

Hoogsalt.

Keerdlaul

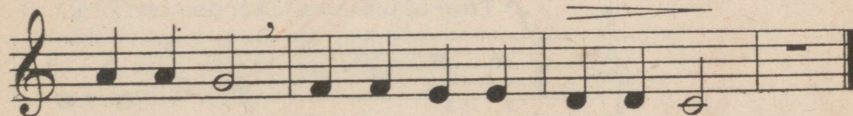
2-häälnne

Jü - ri - päevmeil kät - te sai, kät - te sai,

pa - ju koor ju lah - ti löi, nüüd ma ke - na

pil - li saan, se - da kar - jas rõõmsasta'an.

Talurahva mäng

Mängulaul

Polka tempos.

Eesti rahvaviis

mf Poisid (üksik, kordamisel kõik)

1. Tead sa, kui-das ta-lu-rah-vas

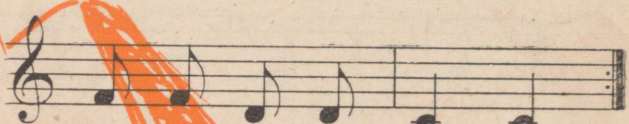

ru-kist põl-lul kül-vab?

f Tüdrukud (üksik, kordamisel kõik)

Vaa-ta nõn-da ta-lu-rah-vas

ru-kist põl-lul kül-vab!

1. ∴: Tead sa, kuidas talurahvas
rukist põllul külvab? ∴:
∴: Vaata nõnda talurahvas
rukist põllul külvab. ∴:

2. ∴: Tead sa, kuidas talurahvas
rukist põllul lõikab? ∴:
∴: Vaata nõnda talurahvas
rukist põllul lõikab. ∴:

3. ∴: Tead sa, kuidas talurahvas
rukist koju veab? ∴:
∴: Vaata nõnda talurahvas
rukist koju veab. ∴:

4. ∴: Tead sa, kuidas talurahvas
rukist veskil jahvab? ∴:
∴: Vaata nõnda talurahvas
rukist veskil jahvab. ∴:

5. ∴: Tead sa, kuidas talurahvas
väsimumest puhkab? ∴:
∴: Vaata nõnda talurahvas
väsimumest puhkab. ∴:

6. ∴: Tead sa, kuidas külanoored
peotantsu löövad? ∴:
∴: Vaata nõnda külanoored
peotantsu löövad. ∴:

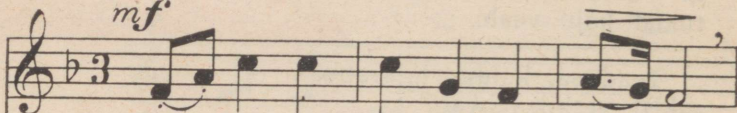

Hiir hüppas

Elavalt.

Eesti rahvaviis

mf

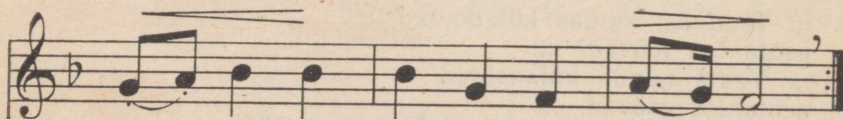

1. Oh se - da e - lu ja õn - ne,
oh se - da lus - ti ja rõõ - mu,

Käe-
löökök

sõrmeotstega

3
päkaga

oh se - da pi - du ja põl - ve,
to - ru - pill kui kut - sub meid tants - ma.

Tril - lal - la, tral - lal - la, pa - ne pul - ma

jalg al - la, võ - ta pill siis kät - te . ja

as - tu mei - - e et - te.

1. Oh seda elu ja õnne,
oh seda pidu ja põlve,
oh seda lusti ja rõõmu,
torupill kui kutsub meid tants'ma.
∴ Trillalla, trallalla,
pane pulma jalg alla,
võta pill siis kätte ja astu meie ette. ∴

2. Ilus't pulmapilli ja laulu,
mängumõnu, nalja ja tralli,
seda lõbu, lusti ja rõõmu,
kaerajaani, tuljakutantsu!
∴ Hiir hüppas, kass kargas,
vana karu lõi trummi,
kirp aknast välja ja nahkpüksid jalga. ∴

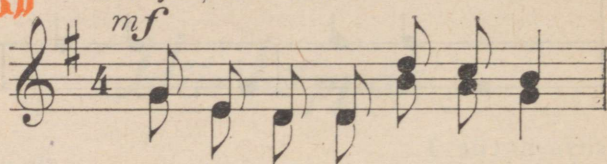

Aasal õitseb mahlakann

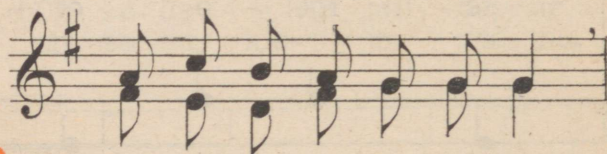
E. Enno

V. Kapp

Parajalt, rõõmsalt.

1. Aa - sal õit - seb mah-la - kann,
2. Lib - lik, kär-bes, me - si - lind,
3. Põrr, põrr, põrr teeb le - he - põnn,

kan-nis - ti - kus maa-sik-mann,
kõik me oo - ta - si - me sind,
küll on väl-jas ol - la õnn,

ke - va - de, ke - va - de, ar - mas o - led mi - nu - le,
ke - va - de, ke - va - de, ar - mas o - led kõi - gi - le,
ke - va - de, ke - va - de, me su lap - sed mängi - me,

ke - va - de, ke - va - de, ar - mas o - led mi - nu - le.
ke - va - de, ke - va - de, ar - mas o - led kõi - gi - le.
ke - va - de, ke - va - de, me su lap - sed mängi - me.

Kõla laul mu suus:
"Tere, kevad uus!"

Hela

Rõõmulaul

Rütmipillide kaasmänguga

L. Lundt

Rõõmsalt.

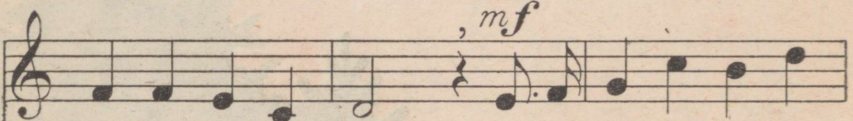
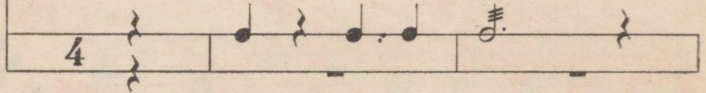
mf

p

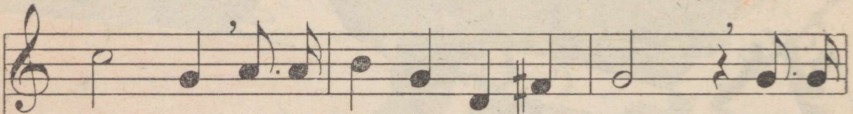
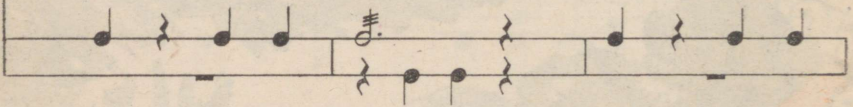

1. Kuu-la lää-ne-tuu-le ko - ha! Ju-ba
2. Kuu-la lin-nu-lau-lu koo - ri-sa-ja-

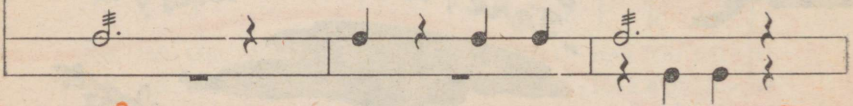
Triangel
Tamburiin

uu - es rüüs on maad, päi-ke mängleb jär - ve
hääl-selt kõ - lab läas, kõikjal rõõmsaid lap - si,

ko - hal, sa-lus ärk-vel pun-gi näed. Laulab
noo - ri, nüüd ka va-nadrõõmsad toas. Mäelja

lõ - o - ke, tu - leb kä - o - ke, ke - vad
ran - ni - kul pu - hub pai - tav tuul. Ju - 'ba

kai - gub ü - le maa ja vee. Lu - had -
ai - as õil - med õu - na - puul Kõ - la

lil - le - des kau - nid mei - e ees,
laul mu suus. „Te - re ke - vad uus,

ke - vad end a - vab me ees!
ke - vad nii sa - rav ja uus!

Tihase mäng

Eesti rahvaluule

M. Saar

Pikaldaselt.

p

Tii, tii, ti - ha - ne, vaa, vaa

kiirendades

varb-la - ne, lii - ri, lõõ - ri, lõ - o - ke - ne,

pii - ri, pää - ri pää - su - ke - ne:

f Kiiremalt

hüp - pa ü - le o - a - ai - a,

kar - ga ü - le kap - sa - ai - a,

f

ü - le met - sa vurr!

Metspardike

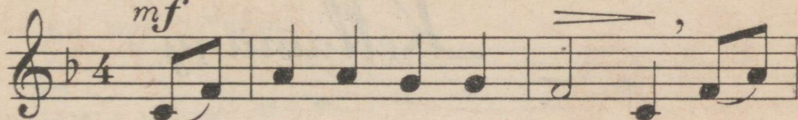
K. Korsen

J. Haydn

1732 - 1809

Kaunis pikalt.

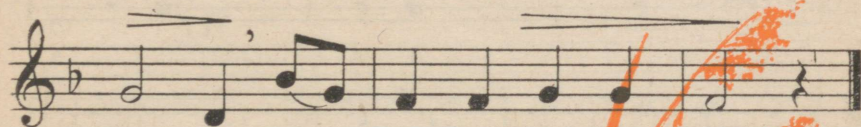
mf

1. Mets - par - di - ke - ne sõu - ab, ees

ro - he - li - ne saar: ta üm - ber lai - ne

lau - lab ja hel - gib tae - va - kaar.

1. Metspardikene sõuab,
ees roheline saar,
ta ümber laine laulab
ja helgib taevakaar.

2. Miks ruttab ta nii kärmelt
siin vaiksuses vetevoos?
Ees parti kodu ootab
seal kaldapilliroos.

3. Pea jõuab jälle sügis,
lind algab kaugelt teed
ning jätab talveks üksi
me koduranna veed.

4. Kuid tagasi ta siia
uus kevad jälle toob,
kus meie saare kaldal
ta oma kodu loob.

Kellamäng

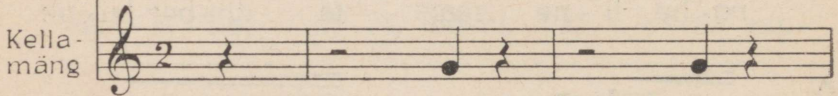
W. A. Mozarti j.

Kiirelt.

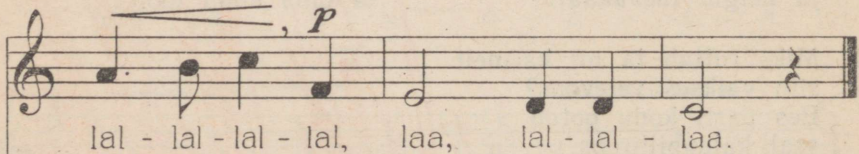
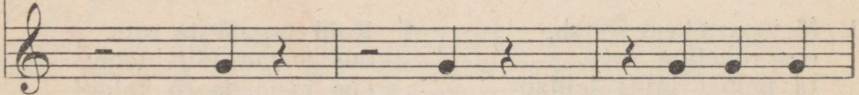
$d = \text{♩}$

1. Kui kau-nilt see kō-lab, kui

i - lus see hää! la - la - laa, la - la,

lal - lal - lal - lal, laa, lal - lal - laa.

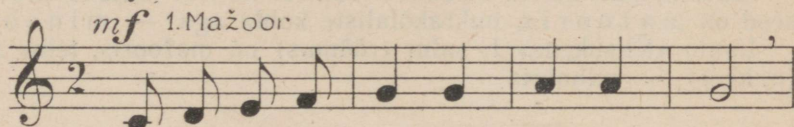

2. Ei sellist ma kuulnud,
ei näinud ma veel!
La-la, laa, lal-lal, lal-lal-lal-lal,
laa, lal-lal, laa.
3. Kui kaunilt see kōlab,
kui ilus see hää!
La-la, laa, lal-lal, lal-lal-lal-lal
laa, lal-lal, laa.

Kiisukene

Parajalt.

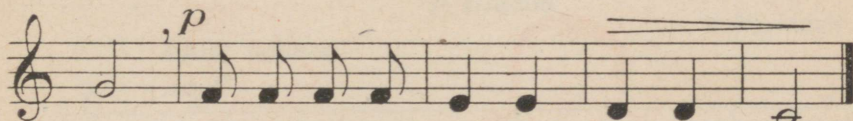
Tšehhi rahvaviis

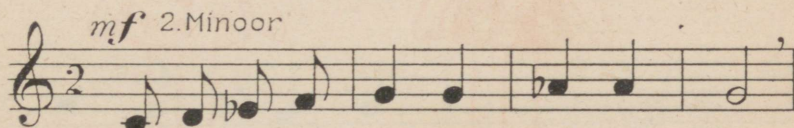
1 Kii - su - ke - sel väl - jas rõõ - mus meel,

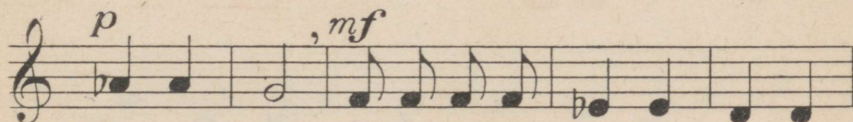
rõõ - mus meel, päi - ke paistab soo - jalt õu - e -

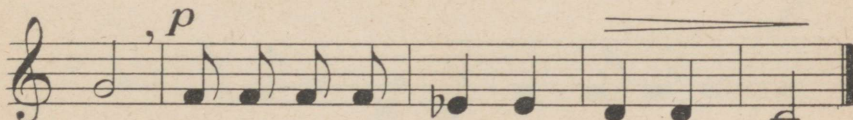
teel, päi - ke paistab soo - jalt õu - e - teel.

1. Kii - su - ke - sel to - as kurb on meel,

kurb on meel, vih - ma - pi - sar hüp - leb õu - e -

teel, vih - ma - pi - sar hüp - leb õu - e - teel.

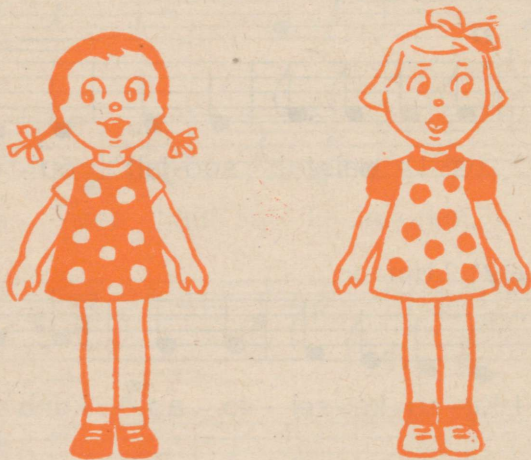
MAŽOOR JA MINOOR.

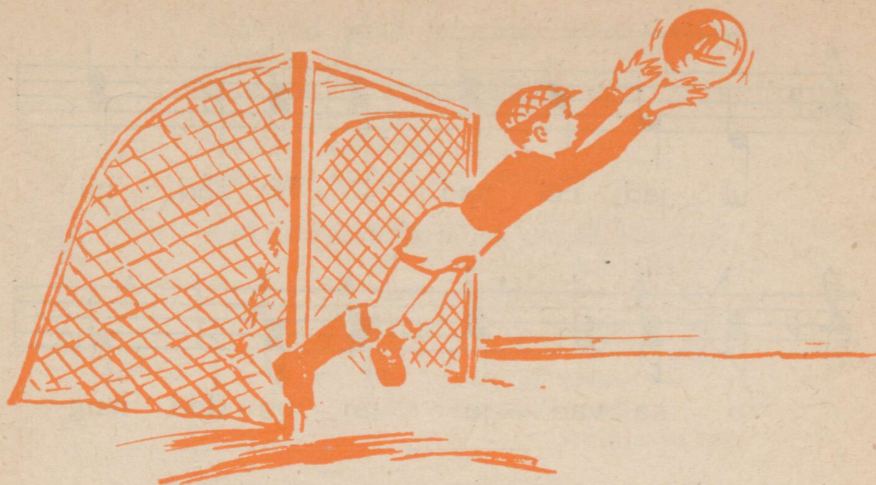
Enamik õpitud laule (näit. «Süda tuksub», «Kungla rahvas», «Uhti, uhti, uhkesti») on särava, rõõmsa kõlaga, teised aga (näit. «Meil aiaäärne tänavas», «Vanaema») pehme, mõnikord isegi nukra kõlaga.

Muusikalises keeles öeldakse rõõmsakõlaliste laulude kohta, et need on mažooris, nukrakõlaliste kohta aga — minooris.

Laulu «Kiisukene» 1. salm (rõõmus) on mažooris, teine salm (nukker) — minooris.

Ülesanne: Kuulata laule «Laste marss», «Väike karjane», «Hiir hüppas», «Emakesele», «Minu hani», «Eideratas» ja kindlaks määrata, milline neist on mažooris, milline minooris?

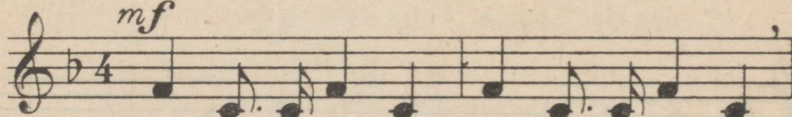
Pioneeride spordilaul

P. Gradov

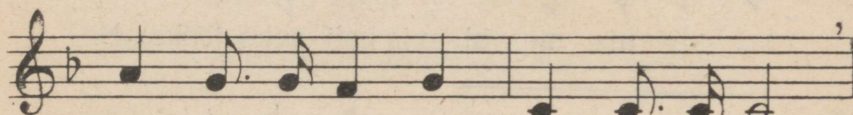
V. Muradell

Marsi tempos.

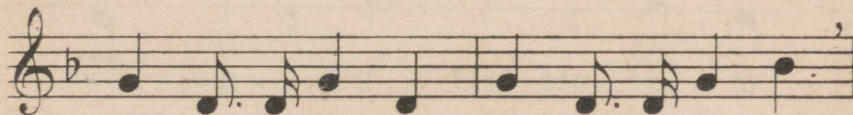
mf

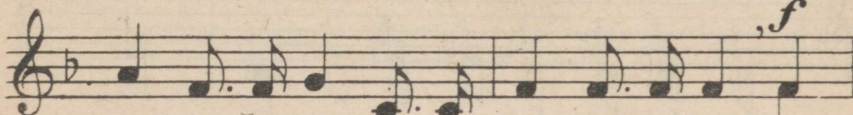
1. Leh-vi-vadli - pud mas-ti - de ti - pus -

kõ - la me laul nüüd kõik - ja - le sa!

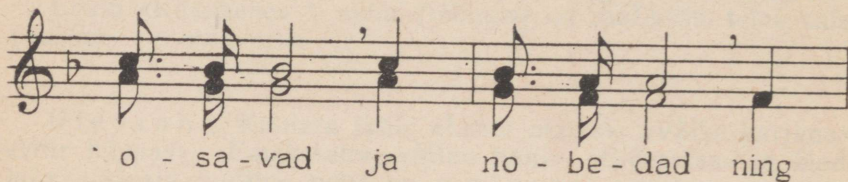
Sam-mu-me õn - nes kind-lais ko-lon - nes -

tä - na siin toi - mub me spor-di - pa-raad. Kõik

ul - jad, rei - pad lõ - bu - sad, nii

o - sa - vad ja no - be - dad ning

vap - rad, vi - sad, vä - le - dad - me

o - le - me nii val - mis kait - seks, tööks. - Me

pi - o - nee - rid o - le - me, kõik

rõõm - sad noo - red le - nin - la - sed me.

1. Lehvivad lipud
mastide tipus —
kõla, me laul, nüüd kõikjale sa!
Sammume õnnes
kindlais kolonnes —
täna siin toimub me spordiparaad.

Refrään: Kõik uljad, reipad, lõbusad,
nii osavad ja nobedad
ning vaprad, visad, väledad
me oleme nii valmis kaitseks,
tööks.

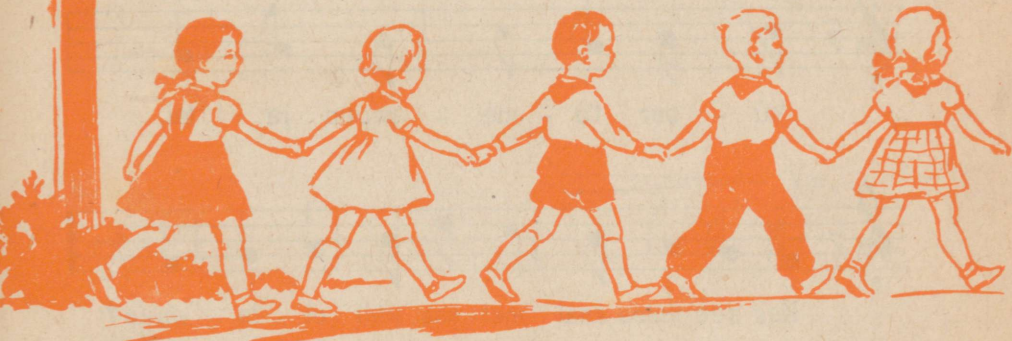
Me pioneerid oleme —
kõik rõõmsad noored
leninlased me.

2. Hoogsamast tuulest
kiirus meil suurem
jooksus, kus lindi rebib rind.
Väravast mööda
palli ei lööda,
ujume kiirelt ja hüppeiks meil ind.

Refrään: Kõik uljad, reipad, lõbusad ...

3. Spordid küll hästi, kasvad sa varsti
komnooreks tubliks, väärikaks siis.
Kasvades suurust,
kodumaa kuulsust
uhkena kanna ja edasi vii!

Refrään: Kõik uljad, reipad, lõbusad ...

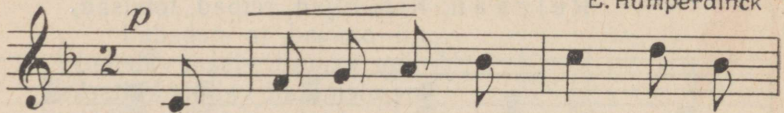

Mehikene metsas

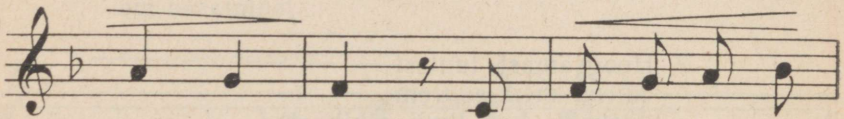
J. Oro

Mõõdukalt

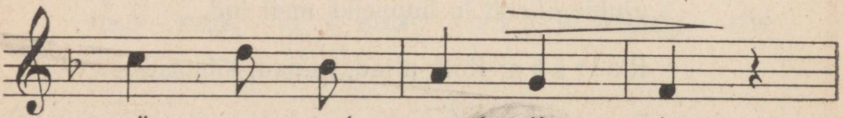
E. Humperdinck

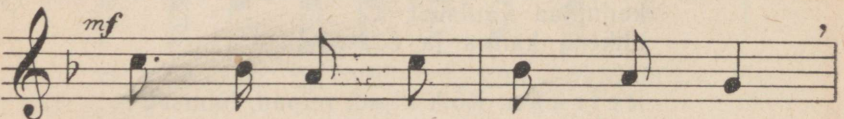
1. Üks me - hi - ke - ne e - lut - seb
2. Me lap - su - ke - sed met - sa siis

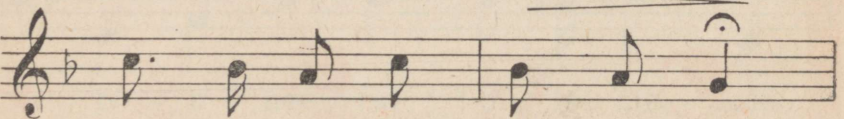
män - ni - kus ta jal - gu - pi - di
lä - he - vad ja me - hi - ke - st nad

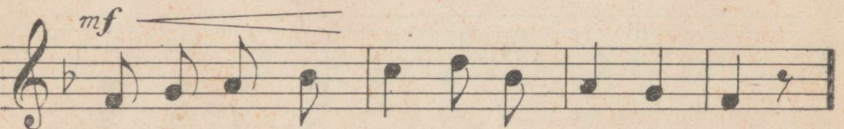
sü - ga - val samb - li - kus.
samb - li - kust ot - si - vad.

Kuub tal val - ge na - gu sai,

kü - bar tu - me - pruun ja lai.

Kes see mees seal met - sas küll ol - la võiks?

1. Üks mehikene elutseb männikus,
ta jalgapidi sügaval samblikus.
Kuub tal valge nagu sai,
kübar tumepruun ja lai.
Kes see mees seal metsas küll olla võiks?

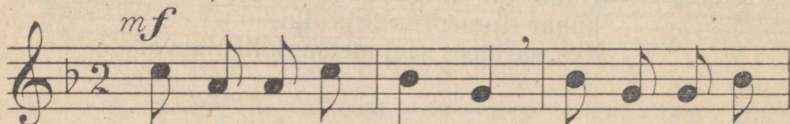
2. Me lapsukesed metsa siis lähevad
ja mehikest nad samblikust otsivad.
Kuub tal valge nagu sai,
kübar tumepruun ja lai.
Kes see mees seal metsas küll olla võiks?

Punased moonid

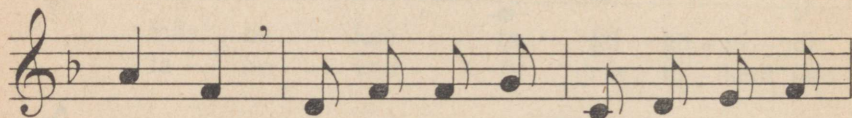
O. Vössotskaja

M. Rauchverger

Rõõmsalt, liikuvalt.

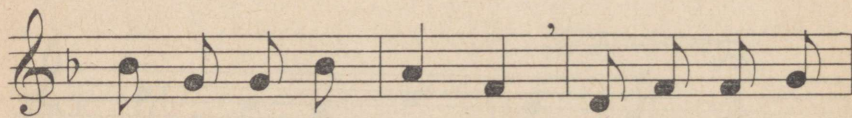
1. Oi kui kaunid moo-nid, õr-nad õi - e -
2. Kuid nad varsti tõu - sid, sir-gu - da ju

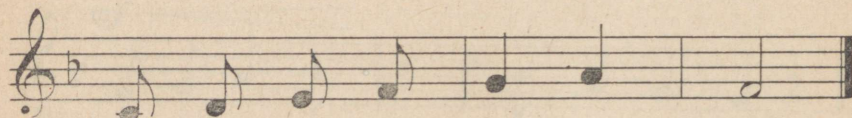
kroo-nid, põl-lul na - gu õõt-suv pu - nav
jõud-sid, kõr-ge - ma - le ü - les, tõst-sid

lai - ne - voog! Õi - e - ke, kas kuu-led,
jäl - le päid. Paistis ma - he päi - ke,

tul - nud kar-mid tuu - led? Moo-nid maa-ni
kor-jas tüd-ruk väi - ke pi - du - päe - vaks

ma - ha su - rus tuu - le - - hoog
õi - si, ko - gus kim - pu neid

Mängulaul

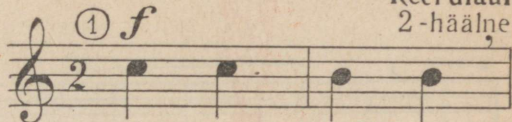
J. Oro

Röömsalt.

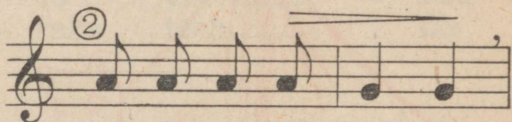
Eesti mänguviis

Keerdlaul

2-hääln

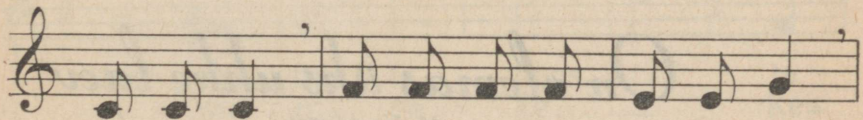
1. Tsaa, tsaa! Raa, raa!

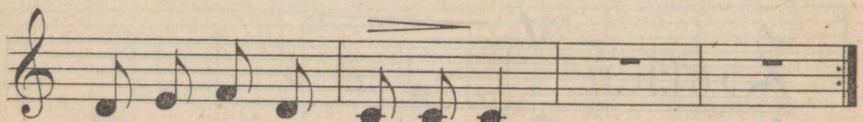
Tu-le hom-me va-ra!

Meil on hom-me root-si tants, ka-he si-ku

sar-ve-tants, meil on hom-me root-si tants,

ka-he si-ku sar-ve-tants.

1. Tsaa, tsaa! Raa, raa!
Tule hom-me varal
:: Meil on hom-me

rootsitants, kahe siku sarvetants. ::

2. Tsi, tsi! Rii, rii!
Ära metsa mind vii!

:: Kuusemetsas karutaat,
haavametsas haldjataat. ::

3. Tsoo, tsoo! Ruu, ruu!
Jääme parem koju!

:: Kodus kanis kanaroo, memmel magus

munaroo. ::

On olemas üks uhke laev

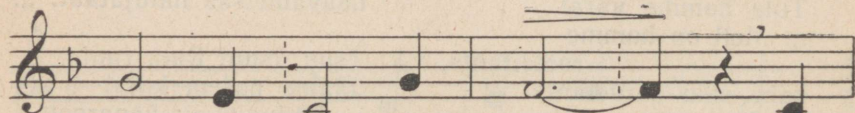
M. Veetamm

R. Päts

Ladusalt.

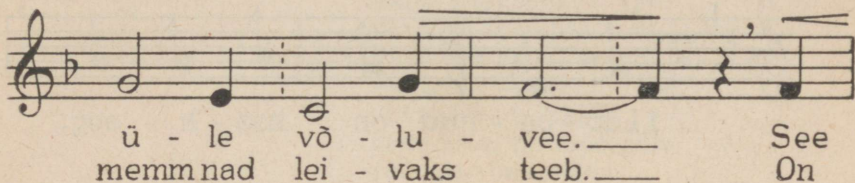
1. On o - le - mas üks uh - ke laev, üks
 2. Ja laev - gi lau - lab, lee - lu - tab, kui

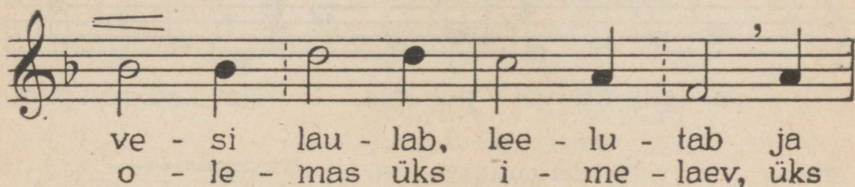
i - me - lae - vu - ke, mis
 sõi - dab sei - lel veel, ta

sõi - dab, nei - ust kap - ten lael, ka
kuld - sed lai - ned kok - ku a'ab, ning

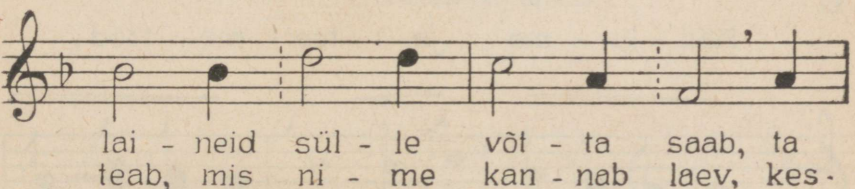
ü - le võ - lu - vee. See
memmnad lei - vaks teeb. On

ve - si lau - lab, lee - lu - tab ja
o - le - mas üks i - me - laev, üks

tant - sib tuu - le - hoos, ta
i - me - me - re - ke.... Kes

lai - neid sül - le võt - ta saab, ta
teab, mis ni - me kan - nab laev, kes.

põl - les pü - sib koos.
teab mis me - ri see?

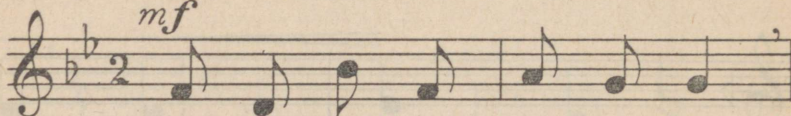
Kolhoosilaste suvi

P. Rummo

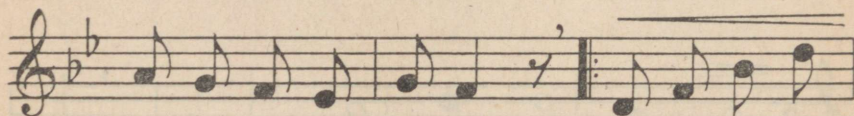
V. Lipand

Parajalt,

mf

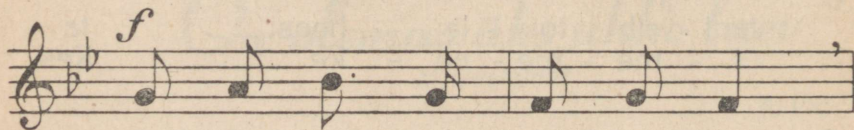
1. Lõp - pe - nud on koo - li - aeg,

al - gas su - ve - puh - kus. Mat - kad, män - gud,

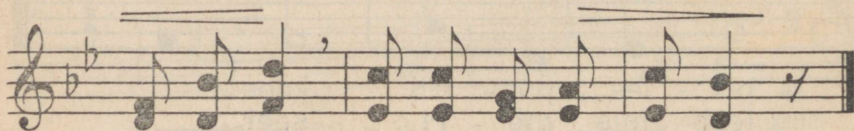
laul ja töö nüüdme sal - ga uh - kus.

Män - gi - me ja tee - me tööd,

su - ve - päe - vad pi - kad, mei - e maal on

lap - se - põlv rõõ - mus, õn - ne - ri - kas.

1. Lõppenud on kooliaeg,
algas suvepuhkus.
Matkad, mängud, laul ja töö
nüüd me salga uhkus.
Mängime ja teeme tööd,
suvepäevad pikad,
meie maal on lapsepõlv
rõõmus, õnnerikas.
2. Hästi meie peenramaad
puhastatud rohust.
Iga pisike pioneer
täidab oma kohust.
Mängime ja teeme tööd,
suvepäevad pikad,
meie maal on lapsepõlv
rõõmus, õnnerikas.
3. Killa-kolla kolinal
koju läheb kari;
kraavipervel valmimas
punav maasikmari.
Mängime ja teeme tööd,
suvepäevad pikad,
meie maal on lapsepõlv
rõõmus, õnnerikas.

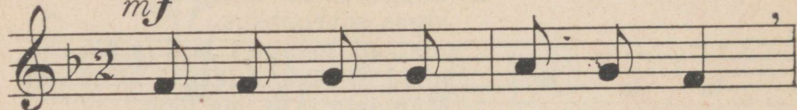
Jaan läeb jaanitulele

Eesti rahvaluule

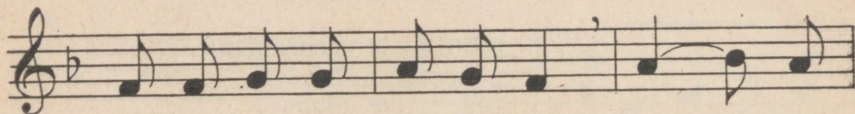
Eesti rahvaviis

Hoogsalt.

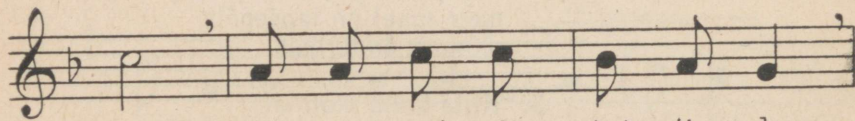
mf

1. Jaan läeb jaa - ni - tu - le - le,

miu-ke Jaa-ni ho-bu - ne, kaa - - si -

ke. Sil - mad sii - di - tut - ti - des

lakkon hõ-be - hel-me-des, kaa - si - ke.

1. Jaan läeb jaanitulele,
miuke Jaani hobune, kaasike.
Silmad siidituttides,
lakk on hõbehelmedes,
kaasike.

3. Jaan läeb jaanitulele,
miuke Jaani hobune, kaasike.
Kabjad kuldaraudades,
tee sest särtsub sädemis,
kaasike.

2. Vanker vaskivarbades,
rattad ruugeis rublades,
kaasike.
Vankris Jaan kui vürsti poeg,
kuldakübar-kuningas,
kaasike.

4. Kes see Jaani kõrval seal
vankris istub imena, kaasike.
See on neiu nugissilm,
punapõske piigake, kaasike.

Kuusi, mind vara ärata,
nästi valjult laula sa!

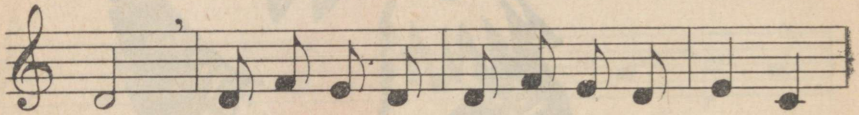
Kukeke

Läti rahvaviis

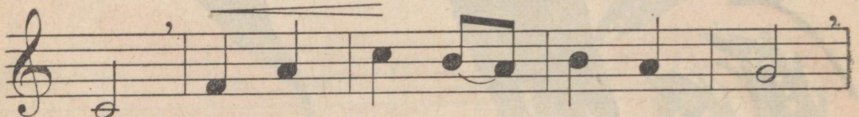
Rõõmsasti.

1. Hommi-kul, kui koi-du-kul-las sä - rab

maa, ä - ra-tab meid ku-ke-ke-né lau - lu -

ga. Kukk, mind va - ra ä - ra - ta,

häs - ti val - jult lau - la sa!

1. Hommikul, kui koidukullas särab maa,
äratab meid kukekene lauluga.

2. Kostku homme jälle sinu lauluviis,
heinale me hästi vara lähme siis.

Kukk, mind vara ärata,
hästi valjult laula sa!

Kukk, mind vara ärata,
hästi valjult laula sa!

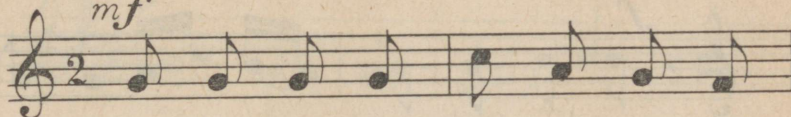
3. Läki niidunurmedele, sõbrad,
koos,
alustame heinatööd seal
täies hoos.

Kukk, mind vara ärata,
hästi valjult laula sa!

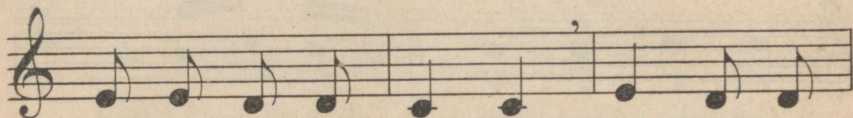
Helde mölder

Elavalt.
mf

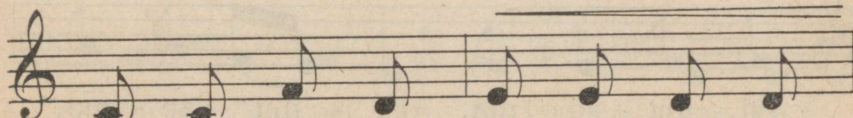
Leedu rahvaviis

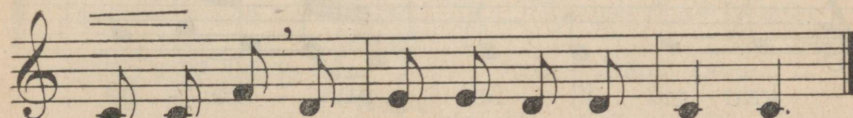
1. O - lid möld-ri - taa - dil po - jad,

nä - gu - sad ja noo - red. Hei! Ti - lu -

li - lu - lii ja ti - lu - li - lu -

li - lu - lii, nii nä - gu - sad ja noo - red.

2. Lubas taat neil' laadalt tuua kingitusi kauneid.
Hei! Ti-lu-li-lu-lii ja ti-lu-li-lu-li-lu-lii,
kingitusi kauneid.
3. Löötsapilli suuremale, väiksel' vilespilli.
Hei! Ti-lu-li-lu-lii ja ti-lu-li-lu-li-lu-lii,
väiksel' vilespilli.
4. Rahä võttis, mõtles, mõtles — ja siis ostis kingid.
Hei! Ti-lu-li-lu-lii ja ti-lu-li-lu-li-lu-lii,
ja siis ostis kingid.
5. Suuremale porgandeid ja väiksemale naeri.
Hei! Ti-lu-li-lu-lii ja ti-lu-li-lu-li-lu-lii,
väiksemale naeri.

Suvel

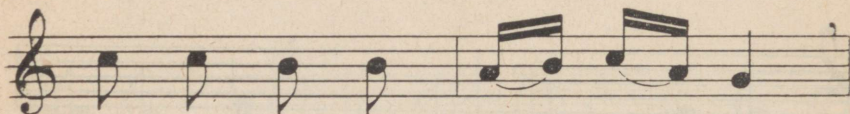
Vene rahvaviis

P. Tšaikovski j. (1840—1893)

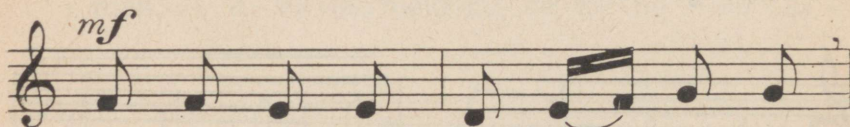
Kiirelt,

1. Hal - jen - da - ma, hal - jen - da - ma

hak ka, kau - nis ro - hu - aed.

Õil - mit - se - ma, õil - mit - se - ma,

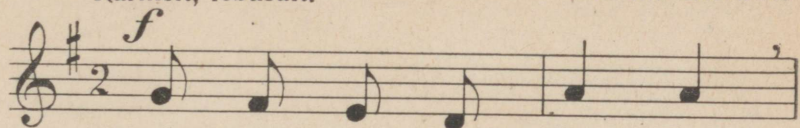
kau - nid lil - led puh - ke - ge.

1. Haljendama, haljendama hakka, kaunis rohuaed.
Õilmitsema, õilmitsema, kaunid lilled, puhkege.
2. Valminege, valminege, maitsvad marjad, rutuga!
Ootan siia, ootan siia kalleid külalisi ma.
3. Aeda läevad, aeda läevad valmind marju korjama,
lillekesi noppima ja pärjakesi punuma.

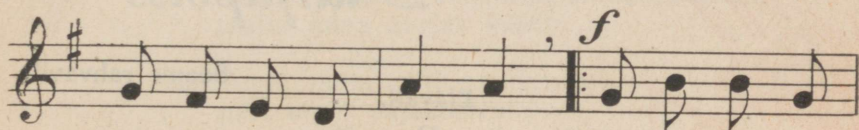
Rõõmsad haned

Kärmelt, lõbusalt.

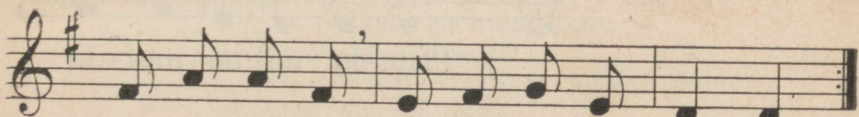
Ukraina rahvaviis

Tä - di - ke - se ha - ned

võ - ru - kae - lad va - nad. Üks neist hall ja

tei - ne val - ge, võ - ru - kae - lad va - nad.

1. Tädikese haned võrukaelad
vanad. :: Üks neist hall ja teine
valge,
võrukaelad vanad. ::
haned silmist kaotas. ::
2. Sirutasid kaela pikaks
nagu paela. :: Üks neist hall ja teine
valge,
pikaks nagu paela. ::
kummarduse suure. ::
3. Seal, kus sügav vesi, haneke
end pesi. :: Üks neist hall ja teine
valge,
haneke end pesi. ::
kummarduse suure. ::
4. Tädikene vaatas, haned
silmist kaotas. :: Üks neist hall ja teine
valge,
kummarduse suure. ::
5. Haned läksid vette, kuidas
saan nad kätte. :: Üks neist hall ja teine
valge,
kuidas saan nad kätte. ::
6. Haned tegid nalja, tulid
vee seest välja. :: Üks neist hall ja teine
valge,
tulid vee seest välja. ::
7. Tegid tädi juures
kummarduse suure. :: Üks neist hall ja teine
valge,
kummarduse suure. ::

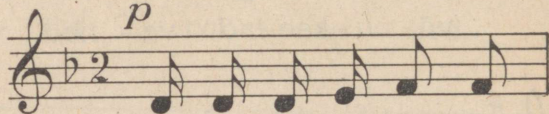

Karjapoiss

Soome rahvaviis

Elavalt.

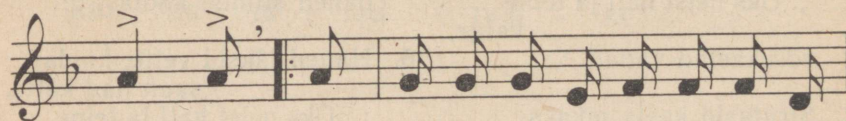
p

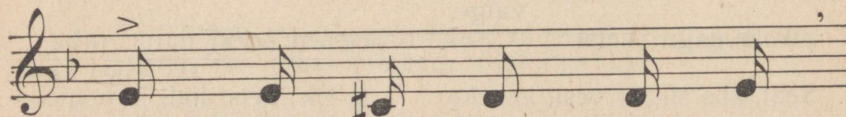
1. Mul-lu mi-na mui-du

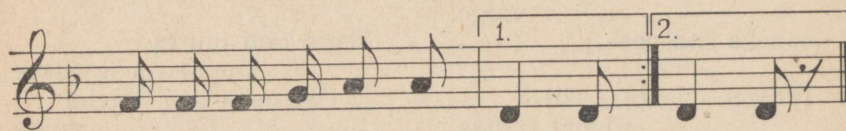
kar-jas käi - sin, mul-lu mi-na kar-jas

käi - sin. Hei, til - lu - ke - ne vel - le - ke - ne,

kul - da - li, kal - da - li,

mul-lu mi-na kar-jas käi - sin. käi - sin.

1. Mullu mina muidu karjas käisin,
mullu mina karjas käisin.
∴ Hei! tillukene vellekene, kuldali, kaldali,
mullu mina karjas käisin. ∴
2. Tegin mina pilli pajukoorest,
pilli tegin pajukoorest.
∴ Hei! tillukene vellekene, kuldali, kaldali,
pilli tegin pajukoorest. ∴
3. Istusin ma mättale mängimaie,
puhuma siis pillilugu. ∴
∴ Hei! tillukene vellekene, kuldali, kaldali,
puhuma siis pillilugu.
4. Salakesi kuulas minu mängu
karjapõlve kaunim neiu.
∴ Hei! tillukene vellekene, kuldali, kaldali,
karjapõlve kaunim neiu. ∴

LAULJA TRALLALLAL

Rõõmus linn on Laulula,
kõikjal kõlab la-la-la,
sest siin Viisi tänaval
elab tenor* Trallallal.

Tal on naine Trallallaa,
tütrekene — Lallallaa,
pojakene — Raariraa,
koerakene — Trullallaa.

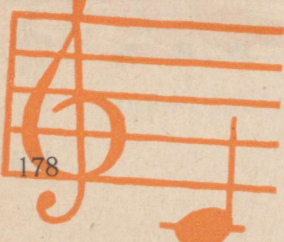
Kasski tal on Näu-näu-nurr,
laulab nii, et liigub vurr.
Meisterlauljaks, oi-oi-oi!
puuris tal on papagoi.

Kell kui lõonud seitse lööki,
hommikuti peale sööki
keegi neist ei raiska aega,
laulma lähevad kõik aeda.

Paremaks et muutuks toon,
tenor tooreid mune joob.
Kui tal käes on õige viis,
taktikepi tõstab siis.

«Tähelepanu! Olge valmis!
On teil peas kõik laulusalmid?
Ärge mõelge enam muud —
silmad siia! Lahti suud!
Hoogu olgu laululool.
Alustame!»

* Tenor — kõrge kõlaga mees-
hää.

Algab koor.

«Tral-lal-lal,
lal-lal-lal!»

«Stop! Kes viisi seal ei pea?
Kordame. Vaat nii on hea!»

«Tral-lal-lal,
lal-lal-lal!»

Laulab koor. Nii rõõmsalt, laialt
laul see voogab, kaigub aias.

Kuulus tenor kapellmeister*
laulab kõvemini teistest.

Laulab naine Trallallaa,
tütrekene Lallallaa,
pojakenen Raariraa,
koerakenen Trullallaa.

Kass on teinud tähtsa näo,
laulab hästi: «Nurr-nurr-näul!»

Isegi üks argpüks hiir
kuulus laulumees on siin.

Urkast välja tulnud ta,
piiksub: «Lal-lal-
lii-li-la!»

Laul see helab, laul see kajab.
Terves linnas, igas majas
avanevad ukсед, aknad.

Ja siis järsku laulma hakkab
iga vana, iga noor —
see on alles laulukoor!

Laulab kokk ja aednik-taat,
doktor, sepp ja advokaat,
trükkal, näitleja ning pagar,
autojuhtki rooli taga.

(Järg lk. 180).

* Kapellmeister — koori- või
orkestrijuht.

Laul see lendab üle linna

Rõõmsalt.

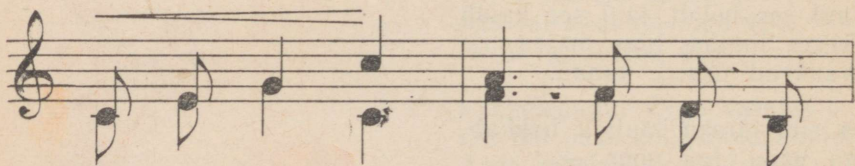
Poola rahvaviisi j.

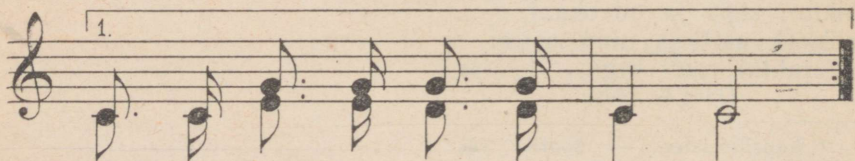
Laul see len - dab ü - le lin - na,
Hõl - jub ü - le päik - ses maa,

kos - tab sii - a, kos - tab sin - na,
rõõ - mus linn on lau - lu - la! —

lä - heb sü - da - mes - se, hin - ge,
Tral - lal - laa, lal - lal - lal - lal - lal,

haa - rab lil - li, lai - neid, lin - de.

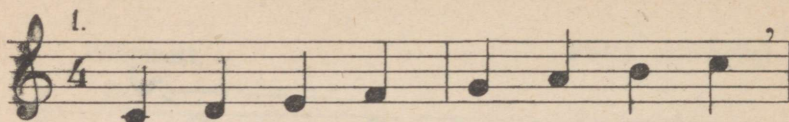

lal - lal - lal - lal - lal - lal, laa!

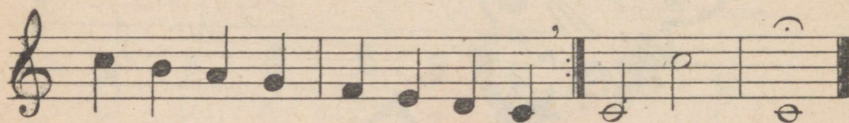

Slingsamis- ja hääleharjutus

HINGAMIS-* JA HÄÄLEHARJUTUSI

1. Kõ - la, kau - nis lau - tu - ka - ja,
 2. Le - le - le - le, le - le - le - le,
 3. Me - me - me - me, me - me - me me.
 4. Re - re - re - re, re - re - re - re,
 5. Do re mi fa sol la si do,

lä - bi mei - e koo - li - ma - ja: aa - aa - aa!
 le - le - le - le, le - le - le - le, lee - lee - lee!
 me - me - me - me, me - me - me - me, mee - mee - mee!
 re - re - re - re, re - re - re - re, ree - ree - ree!
 do si la sol fa mi re do, do - do - do!

2. (Sõnad samad, mis nr.1)

* Kõigi harjutuste ja laulude juures on hingamiskoht märgitud komaga (').

3. (Sõnad samad, mis nr. 1, kuid ka rütmisilpidega „täam-ra“)

Musical notation for exercise 3, consisting of three staves in 4/4 time. The first staff contains a melody of eighth and quarter notes. The second and third staves show a bass line with a final whole note chord.

4. (Sõnad samad, mis nr. 1, kuid ka rütmisilpidega „täi-ri“)

Musical notation for exercise 4, consisting of three staves in 2/2 time. The first staff contains a melody of quarter notes. The second and third staves show a bass line with a final whole note chord.

5.

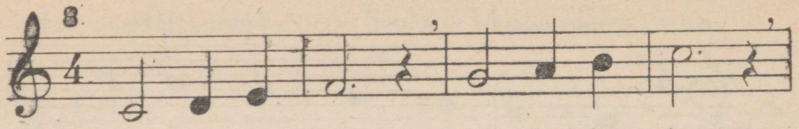
Musical notation for exercise 5, consisting of one staff in 4/4 time. The melody consists of quarter notes with a slur over the first four notes and another slur over the last two notes. The notes are labeled 'm' and 'a'.

6.

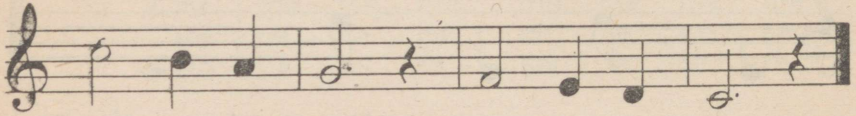
Musical notation for exercise 6, consisting of one staff in 4/4 time. The melody consists of quarter notes with a slur over the first six notes. The note is labeled 'n'.

7.

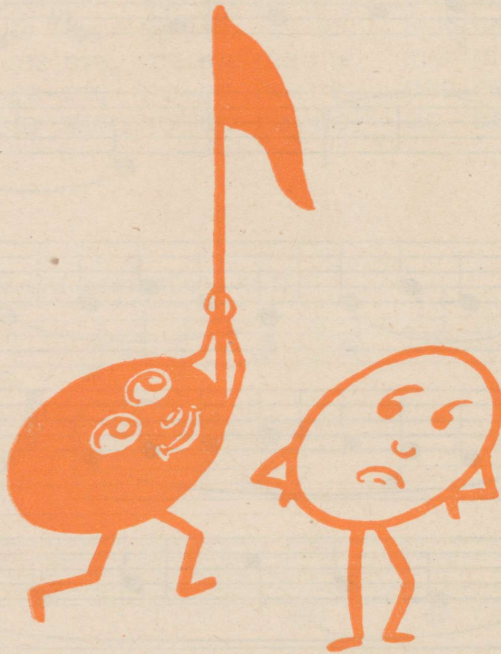
Musical notation for exercise 7, consisting of one staff in 4/4 time. The melody consists of quarter notes with a slur over the first seven notes. The notes are labeled 'm', 'o', 'e', 'i', 'a', 'u'.

8.
loo le li luuu, loo le li luuu,
noo ne ni nuuu, noo ne ni nuuu,
moo me mi muuu, moo me mi muuu,

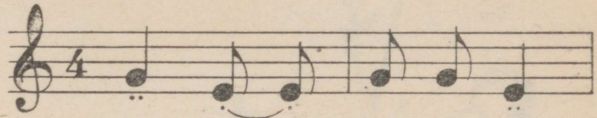

loo le li luuu, loo le li luuu.
noo ne ni nuuu, noo ne ni nuuu.
moo me mi muuu, moo me mi muuu.

Lepatriinu

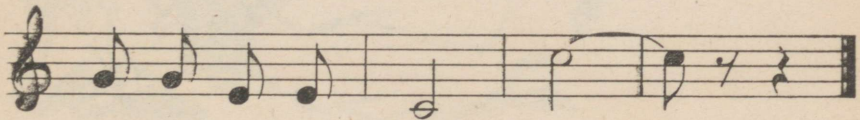
K. E. Sööt

Trii - nu - ke, Rii - nu - ke,
Trii - nu - ke kuu - e - ga,
tõt - ta, tõt - ta sa,
lä - bi saa - ri - ku
tõt - ta, tõt - ta, tõt - ta,
tõt - ta, tõt - ta, tõt - ta,

pu - na - pu - na - kuu - e - ga,
u - vi, u - vi - uu - e - ga,
hoo - gu vō - ta sa,
ü - le vaa - ri - ku,
hoo - gu vō - ta, vō - ta,
hoo - gu vō - ta, vō - ta, vō - ta,

ü - le met - sa vurr, vurr! —

Muusika kuulamiseks ja
rütmiliseks kaasamängimiseks

KUUS VÄIKEST TRUMMARIT

Läti rahvaviis
E. Graubinš'i j.

Marsi tempos.

V. trumm või
(koputamine)

Musical score for V. trumm või (koputamine). The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/2 time signature. It consists of three systems of music. The first system starts with a dynamic marking of *mf* and a tempo marking of *p*. The second system starts with a dynamic marking of *mf*. The third system starts with a dynamic marking of *p*. The score includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

VANAAEGNE MARSS

Marsi tempos.

p

Trumm
(või koputamine)

p

mf

mf

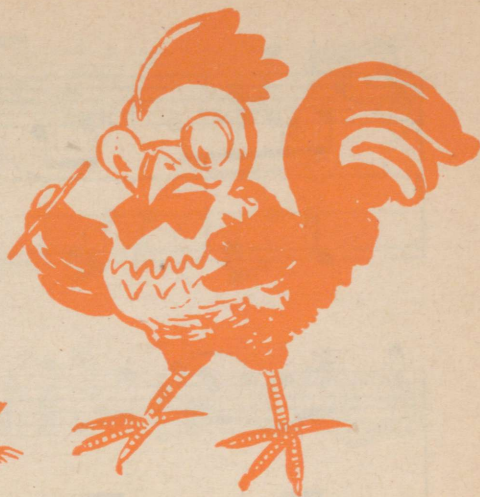
Löpp *p*

p

Korrata algusest
kuni sõnani „Lõpp”

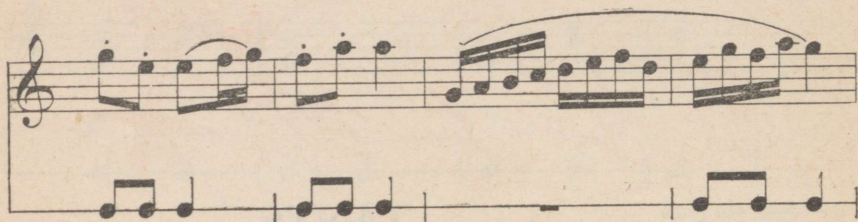

TANTS

W. A. Mozart

Elavalt.
mf

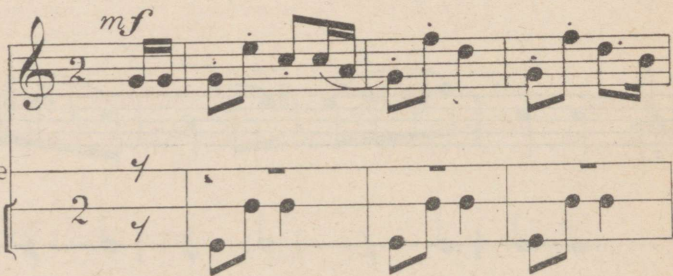
Plaksutamine

TÜTARLASTE POLKA

Eesti tantsuvõtts

Polka tempos.

Plaksutamine
Tallalööök
Kannalööök

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef and begins with a piano (*p*) dynamic marking. It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some beamed together, and a few slurs. The lower staff is a bass line with a similar rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

The second system also has two staves. The upper staff features a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads to the second ending. A forte (*f*) dynamic marking is placed above the second ending. The lower staff provides a bass line with eighth and sixteenth notes, including some rests.

The third system consists of two staves. The upper staff is in treble clef and includes a piano (*p*) dynamic marking. The melody is composed of eighth and sixteenth notes with some slurs. The lower staff is a bass line with eighth and sixteenth notes.

The fourth system has two staves. The upper staff contains a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads to the second ending. The lower staff is a bass line with eighth and sixteenth notes, ending with a double bar line and a fermata.

VANAMEMME TANTS.

Labajala valss

Valsi tempos.

Eesti tantsuviis

Plaksutamine
Tallalöök
Kannalöök

mf

f

p

mf Lõpp

f

p Korrata algusest
kuni sõnani „Lõpp”

KÄOKENE

R. Krug.

Elavalt.

8va
mf

The first system consists of two staves in G major and 4/4 time. The upper staff begins with a dynamic marking of *mf* and a tempo marking of 8va. The music features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand, with some melodic lines in the right hand.

8va
p

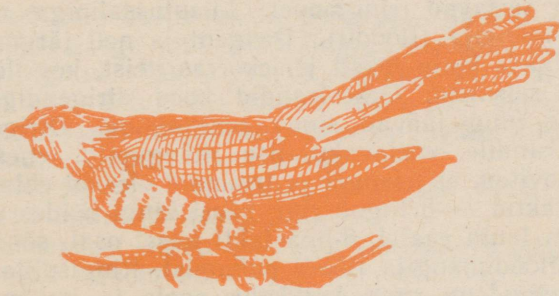
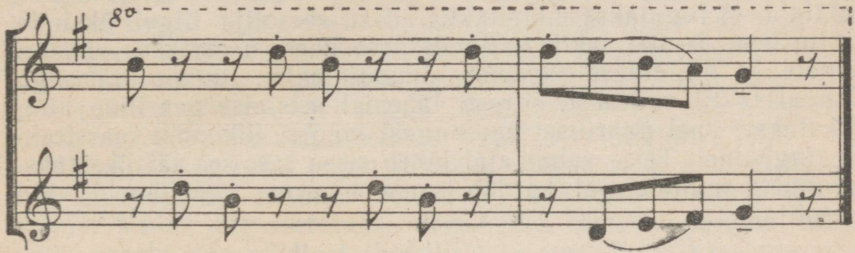
The second system continues the piece. The upper staff has a dynamic marking of *p*. The rhythmic and melodic patterns from the first system are maintained.

8va

The third system continues the piece. The upper staff has a dynamic marking of *p*. The rhythmic and melodic patterns from the first system are maintained.

8va
mf

The fourth system concludes the piece. The upper staff has a dynamic marking of *mf*. The rhythmic and melodic patterns from the first system are maintained.

LAULUMÄNGUDE KIRJELDUSI

ME LÄHME RUKIST LÕIKAMA.

Mängijaid peab olema paaritu arv. Paarid seisavad küünarvarsseongus ringis, nägudega päripäeva. Üksik asub ringi keskel. Taktid 1—8 liigutakse marsitaktis edasi, seesolija liigub üksinda vastupäeva. 9-ndal taktil vallandatakse käed, asetatakse vaheliti rinnale ja liigutakse üksteist puudutamata ruumis läbisegi. 13-ndal taktil valitakse kiiresti lähemal seisjaist paariline ning jätkatakse, uuel paarilisel käesangast hoides, liikumist marsitaktis ringjoonel. Teise salmi ajal läheb sisse see, kes jäi üksikuks. Järgmiste salmide ajal kordub sama tegevus, vahelduvad vaid seesolijad.

PILLIMÄNGU LUGU.

Liikumine: M. Terri.

Mängijad seisavad ringjoonel. Liisutussalmiga määratakse esimene pillimängija (flöödil). Dirigent ja neli järgmist orkestranti määratakse laulu teksti järjekorras neist, kes flöödimängijast vasakul seisavad. Orkestrandid koos dirigendiga lähevad ringi keskele ning jäävad sinna reas seisma. Dirigent annab igale orkestrandile vastavakujulise mängupilli, enesele võtab taktikepi. Soovitav, et triangel ja trummid oleksid ehtsad.

I salm. Taktid 1—8 liigub ring käest kinni hoides vastupäeva flöödimängija laulu saatel. 8-nda takti teisel osal, sõnadel «li-lu-lij» alustab flöödimängija flöödi puhumist. Ringisolijad sel ajal seisatavad nägudega ringi keskkoha poole ja laulavad kaasa. 12-nda takti neljandast löögist alates matkivad kõik flöödimängija liigutusi.

Samuti toimub II, III, IV ja V salmi tegevus, esinevad vaid teised «orkestrandid» ja vastavalt matkitavale pillile muutuvad ka matkitavad liigutused.

VI salmi algul astub orkestrantide ette dirigent ning hakkab $\frac{4}{4}$ taktis orkestrit juhatama. Salmi I osa ajal laulab dirigent, teda saadab vaid pärispillide puhul nende rütmiline kaasmäng, mängupillide puhul vaid matkitakse pillimängu. Salmi teise osa ajal laulavad aga kõik kaasa, nii pillimehed kui ka ringisseisjad.

Soovitav on, et iga salmi esimese osa laulaksid vastavad osalised üksinda. Mängu kordamisel valib iga seesolija enda asemele uue.

PUUTÖÖLISTE LAUL.

Liikumine: M. Terri.

Osavõtjad jagatakse kolme rühma. I rühm rivistub ruumi vasakule küljele ühte viirgu. II rühm ruumi paremale poole ja III rühm saali või väljaku ühte otsa. Kõik rühmad seisavad nägudega ruumi keskkoha poole.

I salm. Taktid 1—4 liigub I rühm reäs kätest kinni hoides 7 sammu ruumi keskkoha poole. Liikumist alatakse vasaku jalaga sõnal «saeme». Taktid 5—8 liigutakse samade sammudega tagurpidi oma kohale tagasi. 8-nda takti teise osa ajal vallandatakse käed. Taktid 9—16 matkitakse saagimisliigutusi. Asetatakse vasak jalg veidi põlvest kõverdatult ette, vasak käsi sama jala põlvele. Parem käsi liigub laulurütmis, igal silbil liigutus, edasi-tagasi üle vasaku käevarre, kujutades saagimist.

II salm. Liikumist algab II rühm. Taktid 1—8 samad liigutused, mis eelmisel rühmal. Taktid 9—16 matkib II rühm hõõveldamist. Vasak jalg asetatakse sirgelt ette, võetakse parema käega kinni vasaku käe põidlast (hõõvlist) ja matkitakse käsi ette sirutades ja tagasi tõmmates hõõveldamist.

III salm. Liikumist alustab III rühm. Taktid 1—8 liigutused samad, mis eelmistel rühmadel. Taktid 9—10. Asetatakse rusikas vasak käsi vasakule veidi ülestõstetud põlvele ja lastakse 9-nda takti esimesel osal hooga vastu põrandat. Samal ajal lüüakse parema rusikas käega alt tagant ringiga vasakule käele. 10-ndal taktil sama liigutus. Taktid 11—12 seistakse paremal jalal, vasak jalg põlvest kõverdatult ees üleval, vasak käsi sama jala põlvel ja koputatakse kiires laulurütmis parema rusikas käega vasakule käele, matkides kergeid haamrilööke.

Igal salmil taktid 1—12 laulab ainult see rühm, kes liigub; taktid 13—16 laulavad kaasa kõik.

Laulu kordamisel liigub iga rühm vastupäeva järgmise rühma kohale ja osad vahetuvad.

Mängu lõpul osavõtjad annavad hinnangu, milline rühm laulis ja liikus hoogsalt ja rütmiliselt, alustas täpselt ja õige jalaga liikumist ning suutis hoida liikumisel rea sirgena.

TALURAHVAMÄNG.

Liikumine: A. Raudkats.

I s a l m.

a) Ring liigub käigusammudega möödapäeva (1—8). 8-nda takti lõpul peatutakse, lastakse käed lahti ning pööratakse näod ringi keskkoha poole.

b) Külvamine: Mängijad asetavad vasaku käe nii, nagu hoiaks see matti; sõnal «vaata» võetakse parema käega matist

heidetakse need sõnal «nõnda» laias kaares paremalt vasakule. 9-nda takti teisel poolel võetakse jälle teri matist, 10-nda takti esimesel poolel heidetakse need põllule jne., kuni salmi lõpuni (9—16).

Kõigi salmide a-osa õiendatakse samuti kui esimeses salmis kirjeldatud.

II s a l m.

Rukkilõikamine: Lapsed kummarduvad ettepoole, sirutavad välja vasaku käe rukkikõrte pihku kogumiseks ning parema käega, mis hoiab ettekujutatud sirpi, lõikavad rukist.

III s a l m.

Rukki kojuvedamine: Mängijail näod möödapäeva; määratakse, et number ühed on hobused, number kahed kutsarid; hobune sirutab mõlemad käed tahapoole, kutsar võtab neist kinni ning mõlemad liiguvad taktikindlate sammudega ja hea rühiga ringis edasi, kusjuures kutsar vähe vastu peab («end raskeks teeb»).

IV s a l m.

Jahvatamine: Ringilistel näod vastupäeva; tõstetakse mõlemad käed kõrvale ning keerutatakse neid suurtes ringides eest tahapoole, keha võimalikult vähe hõljutades.

V s a l m.

Puhkamine: Lapsed kükitavad maha, panevad käed kokku, tõstavad need parema õla juurde ning toetavad pea kätele silmi sulgedes; ses asendis ollakse salmi lõpuni. Selle salmi lõpposa laudakse hästi tasa.

VI s a l m.

Lõbutsemine: Kätest kinni hoides tantsitakse galopisammudega vastupäeva, salmi lõpposa möödapäeva.

NOORED SEPAD.

Liikumine: S. Taev.

Laulumängu tegevus

I s a l m

Taktid 1—4: Vasakult ja paremalt poolt suunduvad «sepad» kahes viirus üksteisele vastu, viibates kutsuvalt käega.

Taktid 5—8: Hakatakse käima lonkava sammuga mööda kujuteldavat ringjoont vastupäeva, nii et moodustuks ring. Künarliigesest kõverdatud rusikas kätega imiteeritakse ratta ringlemist.

Taktid 9—16: Viilitakse ja kruvitakse algul põlvili olles, pärast püsti seistes kõrgemalt.

16-ndal taktil pöördatakse ringjoonel rinnati ja ühendatakse käed süldvõttes.

II salm

Taktid 1—8: Tõmmatakse vastamisi seistes lõõtsa järgmiselt: laskutakse täiskükki ja tuuakse ühendatud käed sirgelt ette, tõustes sirutatakse käed uuesti kõrvale.

Taktid 9—16: Kopsitakse.

III salm

Taktid 1—4: Olles ringjoonel rinnati, tõmmatakse lõõtsa: paarilised laskuvad vaheldumisi täiskükki.

4-nda takti teisel poolel asetatakse ringjoonele järjestikku, näoga vastupäeva. Vasak jalg sirutatakse taha. Igaüks võtab vasaku käega oma eelseisva mängija tahasirutatud jalast kinni.

Taktid 5—8: Lüüakse vasaraga (parema käega) vastu «hobuse kapja».

8-ndal taktil pöördatakse seljaga ringi keskkoha poole. Parem põlv tõstetakse ette, moodustades «alasi».

Taktid 9—16: Lüüakse vasaraga «alasile».

KULLA EMAKE.

Liikumine: S. Taev.

Laulumängu tegevus

I salm

Taktid 1—2: Olles järjestikku paarides, tüdrukud oma paarilise poisi paremal küljel, marsitakse rõõmsaimeliselt ringis vastupäeva.

Taktid 3—4: Seistes paigal, kuulatakse käsi kõrva juures.

Taktid 5—6: Tantsitakse nelja hüpaksammuga ringjoonel vastupäeva.

Taktid 7—8: Matkitakse paremalt puuhalgude võtmist ja vasakule «riita» heitmist.

Taktid 9—12: Kordub taktide 5—8 tegevus.

12-ndal taktil poisid astuvad oma paarilise tüdruku ette, näoga nende poole. Jäädakse ringjoonele rinnati, poisid seljaga vastupäeva, tüdrukud näoga.

Taktid 13—16: Ühendatakse paremad käed ja saetakse.

16-nda takti teisel poolel tehakse pooleringiline pööre, nii et jäädakse ringjoonele rinnati võõra paarilisega.

Taktide 13—16 kordamisel: Saetakse võõra paari-
lisega.

Poisid teevad pooleringilise pöörde ja astuvad oma esialgse
paarilise tüdruku paremale küljele. Paarilised on nüüd kodar-
joonel kõrvuti, näoga päripäeva.

II salm

Taktid 1—2: Kummagi takti algul puuraiumise liigutus.

Taktid 3—4: Astutakse «puid» kandes päripäeva. 4-ndal tak-
til pöörduvad paarilised ringjoonel rinnati, poisid näoga
päripäeva.

Taktid 5—6: Lüüakse käed kokku ja jalaga vastu maad.

Taktid 7—8: Pöörduetakse üksikult kahe hüpaksammuga pool
ringi päripäeva, jäädes vastamisi võõra paarilisega.

Taktid 9—10: Kordub taktide 5—6 tegevus.

Taktid 11—12: Noogutatakse rõõmsalt, pöörduetakse hüppel
harkseisu seljaga ringi keskkoha poole.

Taktid 13—16: Tehakse suures kaares aeglasi puuraiumise
liigutusi.

Taktide 13—16 kordamisel: Pöörduetakse harkisjalu-
hüppel näoga päripäeva ja raiutakse.

ON TORE OLLA MEREMEES.

Laulumängu tegevus

I salm

Taktid 1—12: Marsitakse lauldes (vastavalt ruumi lai-
usele) 4—10 kaupa avarivis keskele. Viimasel sõnal «saad» võe-
takse väike harkseis ja asetatakse käed viirgude kaupa üksteise
õlgadele.

Taktid 13—20: Öötsutakse laulu rütmis vasakule ja paremale,
matkides laeva kiikumist.

II salm

Taktid 1—2: Tehakse kaks purjesid masti tõmbamise liigu-
tust (käed pihkseongus ette üles sirutatud, libistatakse ülevalt
mööda «kõit» alla täiskükki).

Taktid 3—4: Matkitakse «ankru» hiivamist. Asetades vasaku
jala ette, hiivatakse kahe käega ankru ketti alt üles.

Taktid 5—12: Matkitakse «rooliratta» keeramist, algul pare-
male, järgmisel taktil vasakule jne.

Taktid 13—16: Lüüakse kannad sõjamehelikult kokku ja
parem käsi kõrva äärde.

Taktid 17—20: Lehvitatakse parema käega.

III salm

Taktid 1—4: Marsitakse ridades 8 sammu ette.

Taktid 5—8: Marsitakse tagurpidi kohale tagasi.

Taktid 9—12: Seistakse paremat kätt kõrva ääres hoides valveseisakus.

Taktid 13—20: Sama, mis I salmis.

SISUKORD

Aasal õitseb mahlakann (E. Enno). V. Kapp	150
Armas näärivanakene (T. Kuusik). Lastelaul	119
Do-re, hakka pähe! Keerdlaul	95
Eideratas (J. Oro). Eesti tantsuviis	82
Emakesele (J. Oengo-Johanson). M. Härma	137
Eesti NSV hümn (J. Semper). G. Ernesaks	8
Heinaaeg on ikka nii (E. Enno). E. r. v. j. R. Päts	24
Helde mölder. Leedu rahvalaul	173
Hiir hüppas. Eesti rahvalaul	148
Jaan läeb jaanitulele. Eesti rahvalaul	170
Julgesti, vennad, nüüd tööle. Revolutsiooniline laul	62
Jüripäev. Keerdlaul	145
Karjapoiss. Soome rahvalaul	176
Kiisukene (K. Korsen). Tšehhi rahvalaul	157
Kivikasukas (J. Oro). Eesti tantsuviis	125
Kellamäng. W. A. Mozart	156
Kolhoosilaste suvi (P. Rummo). V. Lipand	168
Kooli-laul (N. Treandofilova). Bulgaaria laul	16
Kui Kungla rahvas (F. Kuhlbars). K. A. Hermann	12
Kukeke. Läti rahvalaul	172
Kulla emake (S. Taev). S. Taev	138
Kus mu väike linnukene (E. Enno). R. Päts	34
Kägu (Eesti rahvaluule)	53
Labajalavalss (Eesti rahvaluule). Eesti tantsuviis. R. Päts	86
Laste marss. Eesti rahvaviisi j. R. Päts	21
Laul Leninist (T. Spendiarova). Z. Levina	140
Laul see lendab üle linna. Poola rahvalaulu j.	180
Laul vanemaist vendadest (O. Võssotskaja). M. Starokadomski	134
Laulud jälle kõlmas. Keerdlaul	130
Lepatriinu (K. E. Sööt).	185
Lumi nagu valge samet (J. Speek). M. Härma	108
Lõkketuli (P. Rummo). V. Lipand	68
Mart nüüd tuleb. Eesti rahval. mot. R. Päts	75
Mehikene metsas (J. Oro) E. Humperdinck	162
Meie maja mere ääres (M. Veetamm). V. Kapp	78
Meie maa (A. Prišelets). D. Kabalevski	36
Meie sangarid (J. Kaidla ja A. Mirka). M. Terri	63
Meil aia-äärne tänavas (L. Koidula). Eesti rahvaviis	97
Me lähme rukist lõikama. Eesti ringmängulaul	38
Metspardike (K. Korsen). J. Haydn	155
Minu hani (J. Oro). Ungari rahvaviis	81
Minu kutsikas (T. Vettik). T. Vettik	46
Minu vanaema (A. Haava). Eesti rahvaviis	58
Mängulaul (J. Oro). Eesti rahvaviis. Keerdlaul	165
Mõistke, mõistke, õed hellad (Eesti rahvaluule). E. Arro	91
Noored sepad (S. Taev). S. Taev	72
Nõõ, las käia (E. Enno)	54
Nõukogude Armeed (N. Frenkel). V. Vitlin	132
NSVL hümn (S. Mihhalkov ja G. El-Registan). A. Aleksandrov	5
Näärilaul (V. Garlitski) M. Krassev	120
On olemas üks uhke laev (M. Veetamm). R. Päts	166

On tore olla meremees (S. Taev). S. Taev	105
Pajupill. Valgevene rahvalaul	30
Piibelegt (N. Frenkel). M. Krassev	44
Pillimängu-lugu. E. Friemert	98
Pioneerisalk (O. Vössotskaja). D. Kabalevski	18
Pioneeride spordilaul (P. Gradov). V. Muradeli	159
Poisid, ritta! (E. Enno).	71
Punased moonid (O. Vössotskaja). M. Rauhverger	164
Puutööliste laul. M. Krassev	103
Pääsukeste sügislaul. Soome rahvaviis	57
Ratsasõit piitsavarrel (K. E. Sööt)	94
Rõõmulaul. L. Lundt	152
Rõõmsad haned. Ukraina rahvalaul	175
Saksad sõitsid saaniga (Eesti rahvaluule). R. Päts	136
Suvel. Vene rahvalaul. P. Tšaikovski j.	174
Suvine valss (N. Sakonskaja) M. Krassev	40
Süda tuksub. K. A. Hermann	28
Sügis võttis lehed (A. Pleštšjev). P. Preobraženski	56
Talvelaul. A. Aleksandrov	112
Talvetaat on meie maal (F. Kuhlbars). B. Kõrver	113
Talurahva-mäng. Eesti rahvaviis	146
Tervist, uue aasta tulek (V. Lebedev-Kumatš). B. Kõrver	122
Tii-tii, tihane (M. Veetamm). R. Päts	110
Tihase-mäng (Eesti rahvaluule). M. Saar	154
Uhti, uhti, uhkesti (A. Piirikivi). Eesti rahvaviis	26
Üisutamas (E. Enno). T. Vettik	129
Uuel aastal (V. Beekman). V. Kapp	123
Vastlad (P. Jakobson). Eesti rahvaviis	128
Väike karjane. Rootsi rahvalaul	51
Väike pioneer (M. Linnamägi) A. Ridali	65
Üle lume lagedale (J. Oro). R. Päts	116
Üles. Eesti rahvalaul	101

MUUSIKA KUULAMISEKS

Kuus väikest trummarit. Läti rahvaviis. E. Graubinši j.	188
Vanaaegne marss	189
Tants. W. A. Mozart	191
Tütarlaste polka. Eesti tantsuviis	192
Vanamemme tants. Labajala valss. Eesti tantsuviis	194
Käokene. R. Krug	196

LAULE NOODIÕPETUSE OSAS

Do, do-re, do, do-re kõlab poiste hääl	50
Do-re, hakka pähe! (Eesti rahvaluule j.) Keerdlaul	95
Jüripäev. Keerdlaul	145
Kiisuke. Tšehhi rahvalaul	157
Kägu (Eesti rahvaluule)	53
Laulud jälle kõlamas. Keerdlaul	130
Lepatriinu (K. E. Sööt)	185
Mängulaul (J. Oro). Eesti rahvaviis. Keerdlaul	165
Nõõ, las käia! (E. Enno)	54
Poisid, ritta! (E. Enno)	71
Ratsasõit piitsavarrel (K. E. Sööt)	76

LAULE RÜTMILISE KAASMÄNGUGA

Hiir hüppas. Eesti rahvalaul	148
Eideratas (J. Oro). Eesti tantsuviis	82
Kellamäng. W. A. Mozart	156
Kivikasukas (J. Oro). Eesti tantsuviis	125
Labajalavalss (Eesti rahvaluule). Eesti tantsuviis	86
Minu hani (J. Oro). Ungari rahvaviis	81
Mõistke, mõistke, õed hellad (E. r. l.). E. Arro	91
Rõõmulaul. Rootsi laul. L. Lundt.	152
Saksad sõitsid saaniga (E. rahvaluule). R. Päts	136
Tii-tii, tihane (M. Veetamm). R. Päts	110
Üle lume lagedale (J. Oro). R. Päts	116

NOODIÕPETUS

Heliastmik	142
Heli kõrguse märkimine	48

Helide kõrgused:

do	49
re	50
mi	52
fa	70
sol	93
la	100
si	127
do	127
si (alumine)	131

Helilaadid:

mažoor	158
minoor	158

Helide vältus — rütm:

ühelöögiline noot	32
poolelöögiline noot	32
kahelöögiline noot	32
kolmelöögiline noot	43
neljalöögiline noot	70
poolelöögiliste nootide paar	33
punkteeritud rütm ühe löögi piirides	74
punkteeritud rütm kahe löögi piirides	93
tundmaõpitud rütmide koondoetelu	114
rütmi lugemine rütmisilpidega	33
Kordusmärgid	23
Laulust	13
Märgid heli tugevuse tähistamiseks	77

Pausid:

ühelöögiline	67
kahelöögiline	80
tervetakti	80
Põhitoon ja kolmkõla	143
Sidekaar	118
Sidejoon	118

Taktid:

2-löögilised	22
3-löögilised	35
4-löögilised	60
eeltakt	96
Hingamis- ja hääleharjutusi	182
Laulja Trallallal. J. Tuvim (Tõlk. M. Kesamaa)	178

LAULUDE LOETELU VIISIDE AUTORITE JÄRGI

Aleksandrov, A.

NSVL hümn (S. Mihhalkov ja G. El-Registan)	5
Talvelaul	112

Arro, E.

Mõistke, mõistke, õed hellad (Eesti rahvaluule)	91
---	----

Friemert, E.

Pillimängu-lugu	98
---------------------------	----

Haydn, J.

Metsapardike (K. Korsen)	155
------------------------------------	-----

Hermann, K. A.

Kui Kungla rahvas kuldseal a'al. (F. Kuhlbars)	12
Süda tuksub	28

Härma, M.

Emakesele (A. Oengo-Johanson)	197
Lumi nagu valge samet (J. Speek)	108

Humperdinck, E.

Mehikene metsas (J. Oro)	162
------------------------------------	-----

Ernesaks, G.

Eesti NSV hümn (J. Semper)	8
--------------------------------------	---

Kabalevski, D.

Meie maa (A. Prišelets)	36
Pioneerisalk (O. Võssotskaja)	18

Kapp, V.

Aasal õitseb mahlakann (E. Enno)	140
Meie maja mere ääres (M. Veetamm)	78
Uuel aastal (V. Beekman)	123

Krassev, M.

Näärilaul (V. Garlitski)	120
Piibeleht	44
Puutöölise laul	103
Suvine valss (N. Sakonskaja)	40

Körver, B.

Talvetaat on meie maal (F. Kuhlbars)	113
Tervist, uue aasta tulek (V. Lebedev-Kumatš)	122

Levina, Z.

Laul Leninist (T. Spendiarova)	140
--	-----

Lipand, V.

Kolhoosilaste suvi (P. Rummo)	168
Lõkketuli (P. Rummo)	68

Lundt, L.

Rõmulaul	152
--------------------	-----

Mozart, W. A.

Kellamäng	156
---------------------	-----

Muradeli, V.

Pioneeride spordilaul (P. Gradov)	159
---	-----

Preobraženski, P.	Sügis võttis lehed (A. Pleštšejev)	56
Päts, R.	Kus mu väike linnukene (E. Enno)	34
	Laste marss	21
	Mart nüüd tuleb	75
	On olemas üks uhke laev (M. Veetamm)	166
	Saksad söitsid saaniga (Eesti rahvaluule)	136
	Tii-tii, tihane (M. Veetamm)	110
	Üle lume lagedale (J. Oro)	116
Rauhverger, M.	Punased moonid	164
Ridali, A.	Väike pioneer (M. Linnamägi)	65
Saar, M.	Tihase-mäng (Eesti rahvaluule)	154
Starokadomski, M.	Laul vanemaist vendadest (O. Võssotskaja)	134
Taev, S.	Kulla emake (S. Taev)	138
	Noored sepad (S. Taev)	72
	On tore olla meremees (S. Taev)	105
Terri, M.	Meie sangarid (J. Kaidla ja A. Mirka)	63
Vettik, T.	Üisutamas (E. Enno)	129
	Minu kutsikas (T. Vettik)	46
Vitlin, V.	Nõukogude Armee (N. Frenkel)	132

RAHVAVIIISID

Bulgaaria.	Kooli-laul	16
Eesti.	Eideratas (J. Oro)	82
	Heinaaeg on ikka nii (E. Enno)	24
	Hiir hüppas!	148
	Jaan läeb jaanitulele	170
	Kivikasukas (J. Oro)	125
	Labajalavalss	86
	Meil aiaäärne tänavas (L. Koidula)	97
	Me lähme rukist lõikama	38
	Minu vanaema (A. Haava)	58
	Mängulaul (J. Oro)	165
	Talurahva-mäng	146
	Uhti-uhti, uhkesti	26
	Vastlad	128
	Üles	98
	Armas näärivanakene (T. Kuusik) — lastelaul	119
Leedu.	Helde mölder	173
Läti.	Kukeke	172
Poola.	Laul see lendab üle linna (J. Tuvim)	180

Revolutsiooniline laul.	
Julgesti, vennad, nüüd tööle	62
Rootsi.	
Väike karjane	51
Soome.	
Pääsukeste sügislaul	57
Karjapoiss	176
Ukraina.	
Röömsad haned	175
Ungari.	
Minu hani	81
Valgevene.	
Pajupill	30
Vene.	
Suvel	174
Keerdlaulud.	
Do-re, hakka pähe!	77
Jüripäev	145
Laulud jälle kõlamas	130
Mängulaul	165
Pääsukeste sügislaul	57

LAULUMÄNGUDE KIRJELDUSI

Me lähme rukist lõikama	198
Pillimängu lugu	198
Puutööliste laul	199
Talurahvamäng	199
Noored sepad	200
Kulla emake	201
On tore olla meremees	202

Пятс Рихо Эдуардович

ПЕСЕННИК III

На эстонском языке

Оформление С. Вяляя

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja A. Pajuruu.

Tehniline toimetaja K. Einberg.

Korrektorid E. Kask ja H. Peekmann.

Ladumisele antud 9. XI 1959. Trükkimisele
antud 10. II 1960. Paber 60×92, 1/16. Trüki-
poognaid 13,25. Arvutuspoognaid 13,27. Trüki-
arv 25 000. Tellimise nr. 7930.

Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Hind rbl. 2.10.

Rbl. 2.10

A-23299

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00496383 3